

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
(วันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2564 ถึงวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2565)

สัญญาเลขที่ A14F640087

การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบ
เบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง

The Development of the area based approach supportive system to
solve poverty completely and accurately in Lampang Province

โดย อาจารย์ดวงใจ พุทธวงศ์ หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะ

สังกัด สำนักอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง/

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สนับสนุนโดยกองทุนส่งเสริม ววน. และหน่วย บพท.

วันที่ 15 เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2565

นักวิจัย และสังกัด

1. นางดวงใจ พุทธรังค์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. นางสาวศิริญา จนาศักดิ์	คณะวิทยาการจัดการ
3. นายขจรศักดิ์ วงศ์วิราช	คณะวิทยาการจัดการ
4. นายนราธิป วงษ์ปิ่น	คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
5. นายสมชาย เมืองมูล	คณะครุศาสตร์
6. นางเนตรดาว โทธรัตน์	คณะวิทยาการจัดการ
7. นางกาญจนา คุมา	คณะวิทยาการจัดการ
8. นางสาวสุธีรา ทิพย์วิวัฒน์พจนา	คณะวิทยาการจัดการ
9. นางจิระประภา คำราช	คณะวิทยาการจัดการ
10. นางสาวธนพร หมุคำ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
12. นางสาวชัตนารี มีสุขโข	คณะวิทยาศาสตร์
13. อาจารย์พุกษา เครือแสง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
13. นางสาวไพบูลย์ หมุ่มมาศ	คณะวิทยาศาสตร์
14. นายปรีชา โพธิ์แพง	คณะวิทยาศาสตร์
15. นางสาววิดา เหล่มตระกูล	คณะครุศาสตร์
16. นางสาวสุภาภรณ์ มาชัยวงศ์	คณะครุศาสตร์
17. นายวิศห์ เศรษฐกร	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
18. นายณัฐฤกษ์ ธรรมกวินวงศ์	คณะวิทยาศาสตร์
19. นายจักรชัยวัฒน์ กาวิวงศ์	คณะเทคโนโลยีการเกษตร
20. นายประวิทย์ ย่านเจริญกิจ	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี

กิตติกรรมประกาศ

ทางทีมงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ภายใต้โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ขอขอบพระคุณผู้บริหารสำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และผู้บริหารหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ที่ให้ความไว้วางใจ และจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการวิจัยดังกล่าวนี้ ที่มีความสำคัญ และมีคุณค่าอย่างยิ่งนี้ อันสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่เป็น “มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” ขอขอบพระคุณผู้ทรงวุฒิ ทีมพี่เลี้ยง ทีมที่ปรึกษาของ บพท. รวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษา และข้อชี้แนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการวิจัยฯ เพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ฉบับนี้ เป็นการรายงานผลการดำเนินงานวิจัยที่ครอบคลุมผลการดำเนินงานที่ได้รับการขยายระยะเวลาการดำเนินงานอีกสองเดือน ทีมงานวิจัยฯหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการดำเนินงานในครั้งนี้ จะเป็นบทเรียน องค์ความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงดำเนินโครงการวิจัยฯในปีที่ 2 (พ.ศ.2565-2566) ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง รองผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง ผู้บริหารและบุคลากรของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง ภาคี เครือข่ายที่ร่วมบันทึกตกลงความร่วมมือ ภายใต้โครงการวิจัยฯดังกล่าวนี้ ตลอดจนขอขอบคุณผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) สมาชิกสภาองค์กรชุมชน เครือข่ายภาคประชาสังคม ที่ร่วมให้ข้อเสนอแนะ และร่วมในกระบวนการค้นหา สอบทาน “คนจนเป่าหมาย” ในครั้งนี้

ท้ายนี้ ทีมวิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง บุคลากรที่เกี่ยวข้องที่อำนวยความสะดวก คอยติดตาม และให้กำลังใจทีมงานฯตลอดมา

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ทีมงานวิจัยฯ

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการวิจัย การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง นี้ อยู่ภายใต้แพลตฟอร์มที่ 4 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ โปรแกรมที่ 14 จัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ สนับสนุนจากสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ โดย หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ค้นหา สอบทาน และสำรวจทุนคนจนและครัวเรือนระดับพื้นที่ 2) การนำเข้า การสังเคราะห์ ประมวลผล แสดงผล และการส่งต่อข้อมูล 3) สร้างระบบ กลไกการส่งต่อความช่วยเหลือในพื้นที่ 4) ออกแบบโครงการช่วยเหลือคนจนอย่างตรงเป้าด้วยองค์ความรู้ และนวัตกรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำบนฐานข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำ อันเป็นการลดความเหลื่อมล้ำ กระจายความเจริญ และสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจสังคมท้องถิ่น ด้วยความรู้ และนวัตกรรม ผ่านโครงการวิจัยและการขับเคลื่อนผลงานวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าวการบริหารงานวิจัย

จากแผนพัฒนาจังหวัดลำปาง ปี พ.ศ.2561-2565 ระบุถึงปัญหาหลักด้านสังคม ไว้ว่า จังหวัดลำปาง เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ปัญหายาเสพติด ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาผู้ด้อยโอกาสทางคุณภาพชีวิต การขาดแคลนน้ำ อุปโภค บริโภค การใช้ความรุนแรงในครอบครัว ชุมชน การขาดโอกาสเข้าถึงบริการอันพึงได้รับของผู้พิการบางส่วน การขาดข้อมูลกลางด้านสังคม ฯลฯ รวมถึงปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ยังขาดการบูรณาการเชื่อมโยงทั้งระบบด้านทรัพยากรบุคคล ด้านนโยบาย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ปัญหาป่าเสื่อมโทรม การบุกรุกป่า ภัยธรรมชาติ และภัยจากมนุษย์ ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง ความต้องการใช้ทรัพยากรเพิ่มมากขึ้น มลพิษ หมอกควัน น้ำเน่า ขยะ สารเคมีตกค้างจากการเกษตร ในขณะที่ปัญหาจากกฎหมายและข้อระเบียบต่างๆนโยบายไม่ชัดเจน ขาดความต่อเนื่องจากการบูรณาการ ระบบฐานข้อมูลขาดการเชื่อมโยง และขาดการประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น สิ่งเหล่านี้นำมาซึ่งอุปสรรคของการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ การสำรวจ จปฐ. การจัดเก็บยังมีความผกผันหรือคลาดเคลื่อนในบางประเด็นกับข้อเท็จจริง เช่น รายรับ รายจ่าย เงินออม และภาวะหนี้สินของครัวเรือน เนื่องมาจากการจัดเก็บยังไม่ทั่วถึง และการให้ความร่วมมือของครัวเรือนในการตอบคำถาม รวมทั้งรายละเอียดตามเกณฑ์บางข้อ ยากต่อการวัดค่า ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับ จึงไม่สะท้อนปัญหาที่แท้จริง จำเป็นต้องปรับกระบวนการและวิธีการจัดเก็บให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถไปอ้างอิงเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการปัญหาได้อย่างเหมาะสมต่อไป

จากสภาพปัญหาข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความเร่งด่วนที่รอรับแก้ไข โดยเริ่มจากการจัดเก็บที่เป็นระบบ ครอบคลุมคนจนกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนมีระบบสนับสนุนข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำ ดังนั้น โครงการพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ในครั้งนี้ จึงเป็นกุญแจดอกสำคัญในการนำไปสู่การแก้ไขปัญหานั้นที่ตรงเป้า และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ต่อไป

ผลดำเนินงาน ตามภาระงานหลักๆ 4 หัวข้อมีดังนี้ **1) ด้านค้นหาและสอบทานข้อมูลคนจน** ในพื้นที่ 6 อำเภอในจังหวัดลำปาง ประกอบด้วยอำเภอเมืองลำปาง อำเภอเถิน อำเภอห้างฉัตร อำเภองาว อำเภอเมืองปาน และอำเภอแม่เมาะ โดยอำเภอแม่เมาะเป็นอำเภอที่เพิ่มเข้ามาภายหลัง การจัดเก็บดำเนินการอย่างน้อย 4,000 – 5,000ครัวเรือน หรือ 15,000 ดำเนินการป้อนเข้าระบบจำนวน 11,761 ครัวเรือน (จากเป้าหมายทั้งหมด 11,466 ครัวเรือน) ประกอบด้วยครัวเรือนในระบบ TPMAP จำนวน 9,210 ครัวเรือน ครัวเรือนที่ Add-on จำนวน 2,551 ครัวเรือน **2) การส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลไปสู่กลไกความร่วมมือแก้ไขปัญหาความยากจน** ได้ดำเนินการนำเสนอผลการดำเนินงานในเวทีการประชุมศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดลำปาง (ศจพ.จ) ที่มีองค์ประกอบของตัวแทนองค์กรภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับคนทุกช่วงวัย นอกจากนี้ยังดำเนินการให้มีประกาศจังหวัดลำปาง เรื่องการแต่งตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง กรรมการชุดดังกล่าวนี้เป็นตัวแทนองค์กรที่เข้าร่วมทำบันทึกข้อตกลง MOU กับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เกือบทั้งหมดเป็นผู้นำนโยบายสู่การปฏิบัติ **3) ระบบส่งต่อความช่วยเหลือและติดตามที่มีประสิทธิภาพ** อย่างน้อย **3 ระบบ/ด้าน**ความช่วยเหลือ ผ่านกลไกดังนี้ ระบบการส่งต่อในระยะเร่งด่วน โดย ตัวนักวิจัย ด้วยการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ภาคเอกชน เป็นต้น ระบบการส่งต่อในระยะกลางและระยะยาว ผ่านกลไก 3 ระดับ ระดับจังหวัดผ่านหน่วยงานที่ร่วมบันทึกความร่วมมือ (23 หน่วยงาน) คือ คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการฯ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดลำปางเป็นที่ปรึกษา คณะกรรมการชุดดังกล่าวนี้ ทำหน้าที่ติดตาม และร่วมพิจารณา ออกแบบการช่วยเหลือ “คนจนกลุ่มเป้าหมาย” กลไกระดับอำเภอ ผ่านเวทีระดับอำเภอ ที่มีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคมในพื้นที่ร่วมกำหนดแนวทางการส่งต่อ และกลไกระดับพื้นที่ ผ่านเวทีสอบทานระดับตำบล โดยเชื่อมโยง และส่งต่อความช่วยเหลือกับหน่วยงานในพื้นที่ เช่น เทศบาล หรือ อบต.) **4) การออกแบบโมเดล/นวัตกรรมแก้จน** ดำเนินการใน 3 อำเภอ (4 ตำบล) ประกอบด้วยพื้นที่ตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน ตำบลบ้านเสร็จ อำเภอเมืองลำปาง และตำบลเมืองยาว ตำบลแม่สัน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง การดำเนินงานปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรมทั้ง 3 พื้นที่ “คนจนเป้าหมาย” ได้สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ที่สอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง โดย กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้นำในพื้นที่

ส่วนโครงการนำร่อง “โมเดลแก้จน” หรือ OM (Operating Model) ภายใต้โครงการวิจัยการพัฒนา ระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดล/รูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในพื้นที่ นำร่องในจังหวัดลำปาง ดังนั้น ผลผลิตที่เป็นมิติของรายได้ หรือก่อเกิดรายได้อาจจะไม่มีตัวเลขที่สูงนัก แต่อย่างน้อยทำให้เกิดการเรียนรู้ และได้รูปแบบหรือโมเดลการแก้ไขปัญหาความยากจนของคนจนเป้าหมายในบริบทที่แตกต่างกันไป ผลการดำเนินสรุปได้ ดังนี้

ตำบลบ้านเสร็จ กิจกรรมที่1: การส่งเสริมการพัฒนารายได้คนจนกลุ่มเป้าหมายจากวงจรปศุสัตว์ กลุ่มเป้าหมายจำนวน 47 ครัวเรือนมีรายได้ใน 3 ลักษณะ 1) นำหญ้าแพงโกล่ามาทำให้แห้ง 1 ปี สามารถทำได้ 6 ร่อง เฉลี่ยประมาณรอบละ 1,000 kg/รอบ กิโลกรัม ละ 6 บาท คิดเป็นมูลค่า 36,000 บาท ต่อปี 2) นำแรงงานไปแลกเอาพันธุ์หญ้ามาปลูกได้ปีละ 1 ไร่ ใช้พันธุ์หญ้า 300 กิโลกรัม ๆ ละ 6 บาท คิดเป็นเงิน 1,800 บาท 3) คนจนที่มีแปลงหญ้า สามารถยื่นขอการสนับสนุนโคจากธนาคารโคของกรมปศุสัตว์ ผ่านองค์การบริหาร

ส่วนตำบลบ้านเสด็จ ส่วน **กิจกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง** มีครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายเข้า 21 ครัวเรือน มีรายได้จากการขายไข่มีเชื้อ 3 บาท/ฟอง ลูกเจี๊ยบ 20 บาท/ตัว และแม่ไก่ 1 ตัว ออกลูกได้ปีละ 4 รุ่นๆละ เฉลี่ย 7-10 ตัว แม่ไก่ 5 ตัว แม่ได้ลูกประมาณปีละ 50 ตัวๆประมาณ 100 บาท ต่อปี ประมาณ 5,000 บาท อายุของแม่ไก่ให้ผลผลิตเฉลี่ยอีก 5 ปี รวมถึงการนำเศษอาหารในครัวเรือน และการปลูกแทนแดงมาทดแทนอาหารเม็ดสามารถลดต้นทุนได้มีอิสระ 8 บาท

โครงการนำร่อง “โมเดลแก๊จน” ตำบลเมืองยาว และตำบลแม่สั่น กิจกรรมที่ 1: การปลูกผักปลอดภัยมี “คนจนเป้าหมาย” ทั้งสองตำบลเข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้นจำนวน 29 ครัวเรือน มีรายได้จากการขายผักปลอดภัยครั้งละ 100 - 200 บาท มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนน้อยลง นอกจากนี้ สมาชิกครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย และร้านค้าในชุมชนยังสามารถบริโภคผักปลอดสาร อันเป็นผลดีต่อสุขภาพ ส่วนกิจกรรมที่ 2: การส่งเสริมเพาะเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ มี “คนจนเป้าหมาย” เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้นจำนวน 24 ครัวเรือน ก่อเกิดรายได้จากการขายมูลไส้เดือน ขวดละ 10 - 25 บาท รายได้จากการขายมูลไส้เดือนถุงละ 30 บาท

โครงการนำร่อง “โมเดลแก๊จน” ตำบลหัวเมือง กิจกรรมที่ 1: การส่งเสริมผลิตเกษตรพื้นที่สูงด้วยดอกดาวเรืองและการส่งเสริมการปลูกดอกมาากาเร็ด กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 12 ครัวเรือน เกิดอาชีพเสริม และก่อเกิดรายได้จากการเป็นลูกปลูกดอกดาวเรืองคนละ 2,000 บาทต่อเดือนจำนวน 3 เดือน และรายได้จากการเก็บดอกดาวเรืองจำหน่าย กิจกรรมที่ 2: กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมจำนวน 22 ครัวเรือน ก่อเกิดรายได้จากการจำหน่ายจิ้งหรีด ครัวเรือนละ 600 บาท/เดือนต่อจิ้งหรีด 1 กล่อง แต่ละครัวเรือนมีจำนวน 2 กล่อง บางรายสามารถขยายผลเป็น 7 กล่องเลี้ยง/ครัวเรือน มีผลผลิตจำนวน 4 กิโลกรัม/กล่องเลี้ยง สามารถจำหน่ายภายในชุมชนกิโลกรัมละ 150 บาท หรือขีดละ 15 บาท

ผลการดำเนินงานโครงการนำร่อง “โมเดลแก๊จน” เพื่อหารูปแบบโมเดล/รูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในพื้นที่นำร่องในจังหวัดลำปางในครั้งนี้ ก่อเกิดการเรียนรู้ ที่เป็นข้อคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความยากจน รวมถึงรูปแบบหรือโมเดลที่อาจจะไม่ใช่รูปแบบที่เป็นสูตรสำเร็จหรือสามารถนำไปใช้ในพื้นที่ใดโดยไม่คำนึงถึงปัจจัยหรือบริบทในพื้นที่ ตรงข้ามรูปแบบที่จะนำเสนอต่อไปนี้ แม้ในพื้นที่ที่เป็นที่มาของรูปแบบก็อาจต้องมีการพัฒนา ปรับปรุงต่อไปเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง รูปแบบ 3 แบบ/ลักษณะที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม OM ในสามพื้นที่นำร่อง ประกอบด้วย **รูปแบบที่ 1** โมเดลแก๊จน ด้วยการ **สร้างกลไกที่เลี้ยง**ในพื้นที่ เพื่อให้คำปรึกษา กำกับดูแล “คนจนเป้าหมาย” และขยายผลไปยังกลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม ดังกรณีของ พื้นที่ตำบลบ้านเสด็จและตำบลหัวเมือง **รูปแบบที่ 2** การเชื่อมกับกิจกรรม/โครงการตามแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อระดมศักยภาพของ คน ในการแก้ไขปัญหาความยากจน ต่อยอดและขยายผลให้เกิดความอย่างยั่งยืน ดังกรณีของ พื้นที่ตำบลบ้านเสด็จ และ **รูปแบบที่ 3** การ **เชื่อมประสานต้นทุนเดิมในพื้นที่** เช่น กลุ่มอาชีพ ผู้รู้ปราชญ์ในชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่เพื่อการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจน กรณีของ พื้นที่ตำบลหัวเมือง และตำบลเมืองยาว ตำบลแม่สั่น

ส่วนพื้นที่ Operating Model ในปี 65 ดำเนินการในพื้นที่อำเภอเถิน ในสามประเด็นได้แก่ ประเด็นสมุนไพร ประเด็นป่าชุมชน และประเด็น Quick win

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทสรุปผู้บริหาร	ค
สารบัญ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 ทบทวนบริบทข้อมูล ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	28
บทที่ 4 ผลการวิจัย	31
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	77
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	83

บทที่ 1

บทนำ

สัญญาเลขที่	A14F640087
ชื่อโครงการ	การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง
หัวหน้าโครงการ	อาจารย์ ดร.ดวงใจ พุทธรังษี
หน่วยงานต้นสังกัด	สังกัด สำนักอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง/ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
หน่วยงานร่วมโครงการ	เอกสารแนบ
ระยะเวลาดำเนินการ	วันที่ 15 พฤษภาคม 2564 ถึง 14 พฤษภาคม 2565 และได้รับการขยายจาก 15 พฤษภาคม 2565 ถึง 14 กรกฎาคม 2565

1. หลักการและเหตุผล

จังหวัดลำปาง จัดอยู่ในกลุ่มภาคเหนือตอนบน มีอายุเก่าแก่มากไม่น้อยกว่า 1,300 ปี ภูมิประเทศเป็นที่ราบล้อมรอบด้วยภูเขา มีลักษณะเป็นรูปยวรี เป็นแอ่งคล้ายก้นกระทะ คำขวัญของจังหวัดลำปางคือ “ถ่านหินลือชา รถม้าลือลั่น เครื่องปั้นลือนาม งามพระธาตุลือไกล ฝึกช้างใช้ลือโลก” จากคำขวัญนี้สะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงวัฒนธรรมอันดีงาม จังหวัดลำปางแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ 100 ตำบล 934 หมู่บ้าน 106 ชุมชน ประชากรมีจำนวน 741,080 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม โดยมีพื้นที่การเกษตรร้อยละ 19.44 พื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 70.43 ส่วนพื้นที่อื่นๆร้อยละ 10.12 พืชเศรษฐกิจสำคัญได้แก่ ข้าว พืชไร่ (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง สับปะรด) พืชผัก ไม้ผล (ลำไย) ส่วนภาคอุตสาหกรรมที่มีบทบาทและความสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดได้แก่ อุตสาหกรรมทำเหมืองแร่และเหมืองหิน และโรงงานอุตสาหกรรมได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานไฟฟ้า และอุตสาหกรรมเกษตร อาหารและเครื่องดื่ม กลุ่มอุตสาหกรรมโลหะ และกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปและผลิตภัณฑ์จากไม้ โดยในปี 2560 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลำปางมีทั้งสิ้น 68,199 ล้านบาท

1.1 สภาพปัญหาของการพัฒนาในพื้นที่ ด้านเศรษฐกิจ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดลำปาง ภาพรวยังอยู่ในระดับต่ำ สาเหตุจากหลายปัจจัย เช่น เศรษฐกิจของประเทศถดถอย ขาดการบริหารจัดการเรื่องการตลาดแบบบูรณาการ ขาดแรงงานทักษะฝีมือเฉพาะด้าน เนื่องจากมีการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานนอกพื้นที่ ประกอบกับจำนวนวัยแรงงานลดลง ในขณะที่จำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น อัตราการจ้างงานต่อกำลังแรงงาน ในปี 2561 มีจำนวนลดลงจากปี 2560 และปี 2559 รวมถึงสัดส่วนผู้ว่างงานต่อผู้มีงานทำของประชาชนในวัยแรงงาน ในปี 2561 มากกว่าปี 2560 เนื่องจากจำนวนประชากรในกำลังแรงงานหรือผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งรวมถึงผู้กำลังอยู่ในวัยเรียนของการศึกษาในระบบ **ด้านการศึกษา** ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในปี พ.ศ.2560 ของนักเรียนทั้ง 3 ช่วงชั้นของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง ทั้งในสังกัด

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในสังกัดสำนักบริหารคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในภาพรวมมีคะแนนบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เฉลี่ยลดลงกว่าปีที่ผ่านมา เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ในการวัดมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ได้สะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำของการจัดการศึกษา ระหว่างสถาบันที่สังกัด และแสดงให้เห็นว่านักเรียนในจังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่ยังอ่อนในรายวิชาภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นรายวิชาเกี่ยวกับการใช้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ จึงจำเป็นต้องจัดปรับเปลี่ยนรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น บนฐานข้อมูลศักยภาพทางการเรียนรู้ บริบทของผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และเทคนิควิธีการที่เหมาะสม ปัญหาด้านพัฒนาการไม่สมวัยของเด็กปฐมวัย ปัญหาการพัฒนาด้าน IQ การรู้ไม่เท่าทัน ในเทคโนโลยี **ด้านสังคม คุณภาพชีวิต** สถานการณ์ทางสังคมในกลุ่มช่วงวัยต่างๆพบปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งมีสาเหตุมาจากรูปแบบความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ทำให้เกิดผลกระทบต่อนปัญหาทางสังคมอื่นๆตามมา เช่น การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การแพร่ระบาดของยาเสพติดโดยกลุ่มผู้เสพที่เป็นเด็กและเยาวชนผันตัวเองเป็นผู้ค้ารายย่อยมากขึ้น สถิติในปี 2561 มีการจับกุมเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.53 และในปี 2562 เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.50 **ด้านสุขภาพ อนามัย** อัตราการเจ็บป่วย ยังพบในกลุ่มโรคมะเร็งมากที่สุด (มะเร็งปอด มะเร็งตับ และมะเร็งเต้านม) รองลงมาคือหัวใจและหลอดเลือด (หลอดเลือดสมอง) และติดเชื้อในกระแสเลือด อันเป็นผลเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชนในการบริโภค **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ปัญหาการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ เนื่องจากการบุกรุกพื้นที่ป่าและการนำไม้หวงห้ามมาใช้ การเผาป่า โดยอัตราการปลูกทดแทน ยังไม่สัมพันธ์กับจำนวนที่ถูกใช้หรือถูกทำลายไป นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการขยะทั้งระดับครัวเรือนและระดับท้องถิ่น ประชาชนยังขาดจิตสำนึกในการจัดการขยะ ปัญหาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ ในพื้นที่จังหวัดลำปาง มี 7 กลุ่มน้ำ ได้แก่ แม่น้ำวัง แม่น้ำจาง น้ำแม่ตา แม่น้ำตุ๋ย แม่น้ำยาว แม่น้ำตาน และแม่น้ำสอย จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน ทั้งหมด 7 กลุ่มน้ำ และเก็บตัวอย่างจำนวน 30 สถานีจุดเก็บ พบว่า คุณภาพแหล่งน้ำ ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์“เสื่อมโทรม” ร้อยละ 47 “พอใช้” ร้อยละ 27 และ “ดี” ร้อยละ 26 ตามลำดับ

นอกจากนี้ **การสำรวจข้อมูล จปฐ.** การจัดเก็บ ยังมีความผกผันหรือคลาดเคลื่อนในบางประเด็นกับข้อเท็จจริง เช่น รายรับ รายจ่าย เงินออม และภาวะหนี้สินของครัวเรือน เนื่องมาจากการจัดเก็บไม่ทั่วถึง และการให้ความร่วมมือของครัวเรือนในการตอบคำถาม รวมทั้งรายละเอียดตามเกณฑ์บางข้อ ยากต่อการวัดค่าส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับ จึงอาจยังไม่สะท้อนถึงปัญหาที่แท้จริง จำเป็นต้องปรับกระบวนการและวิธีการจัดเก็บให้มีประสิทธิภาพ โดยการสำรวจจำนวนครัวเรือนให้ทั่วถึง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง สามารถนำไปอ้างอิงเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการปัญหาได้อย่างเหมาะสมต่อไป

จากสภาพปัญหาข้างต้นนี้ สะท้อนให้เห็นถึง ความเร่งด่วนที่รอรับการแก้ไข โดยเริ่มจากการใช้ข้อมูล ที่ถูกต้องและแม่นยำ เป็นฐานในการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด ตรงประเด็น กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนจนที่แท้จริง ดังนั้น **โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง** ในครั้งนี้ จะเป็นกุญแจดอกสำคัญอันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ตรงเป้า และแม่นยำ และยั่งยืนต่อไป

1.2 การวิเคราะห์จำนวนคนและครัวเรือนยากจนและจำแนกประเภทคนจนตามฐานข้อมูล TP-MAP และฐานข้อมูลอื่นๆในจังหวัดลำปาง

การรวบรวมจำนวนคนจนถูกนำเสนอผ่านระบบสารสนเทศของระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า หรือ TP-MAP (Thai people Map and Analytics Platform) มีการรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี พ.ศ.2562 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ที่ได้ดำเนินการทุกจังหวัดทั่วประเทศไทย ในพื้นที่จังหวัดลำปางได้รับการสำรวจจำนวนทั้งสิ้น 196,435 ครัวเรือน จำนวนคนทั้งสิ้น 512,130 คน พบว่า มีครัวเรือนยากจน 14,878 ครัวเรือน จำนวนคนยากจน 41,962 คน และในจำนวนนี้มีการระบุจำนวนคนจนเป้าหมายซึ่งเป็นคนจนจากการสำรวจ จปฐ. และลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ กระทรวงการคลังจำนวน 15,717 คน คิดเห็นร้อยละ 3.07 ของคนจนที่ได้รับการสำรวจทั้งหมดของจังหวัดลำปาง และจากข้อมูลการสำรวจรายอำเภอของจังหวัดลำปาง ซึ่งสามารถนำเสนอข้อมูลครัวเรือนยากจน จำนวนคนจน คนจนเป้าหมาย และสัดส่วนคนจนเป้าหมาย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูล จำนวนครัวเรือนที่สำรวจ ครัวเรือนยากจน คนยากจน คนจนเป้าหมาย และสัดส่วนคนจนเป้าหมายในพื้นที่จังหวัดลำปาง โดยจำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	ครัวเรือนที่ สำรวจ	จำนวนคน ที่ สำรวจ	ครัวเรือน ยากจน	คนยากจน	คนจน เป้าหมาย	สัดส่วนร้อยละ คนจน เป้าหมาย
เถิน	15,994	39,966	2,207	6,750	2,593	6.49%
เมืองปาน	8,987	23,130	872	2,566	1,313	5.68%
เมืองลำปาง	51,262	133,808	6,979	19,491	6,185	4.62%
เกาะคา	17,174	44,846	1,610	4,451	1,712	3.82%
สบปราบ	6,727	20,464	531	1,684	731	3.57%
แม่พริก	4,412	10,914	337	755	268	2.46%
งาว	15,375	36,654	651	1,781	850	2.32%
เสริมงาม	8,444	22,576	275	850	415	1.84%
ห้างฉัตร	15,624	38,613	624	1,574	639	1.65%
แจ้ห่ม	11,557	30,343	341	895	435	1.43%
วังเหนือ	12,597	35,589	263	711	360	1.01%
แม่เม่า	11,725	30,569	133	289	133	0.44%
แม่ทะ	16,557	44,658	55	165	83	0.19%

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลผลการสำรวจครัวเรือนยากจน และจำนวนคนจนรายอำเภอ พบว่า อำเภอเถินมีสัดส่วนคนจนเป้าหมายสูงสุดคือ ร้อยละ 6.49 รองลงมาคือ อำเภอเมืองปาน ร้อยละ 5.68 และอำเภอเมืองลำปางร้อยละ 4.62 ตามลำดับ

หากพิจารณาจำนวนครัวเรือนที่ได้รับการสำรวจ ดังปรากฏตามตารางข้างต้นจะพบว่า จำนวนครัวเรือนที่ได้รับการสำรวจในแต่ละอำเภอยังไม่ครอบคลุมทุกครัวเรือนของจังหวัดลำปาง ซึ่งสามารถนำเสนอ เปรียบเทียบระหว่างจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในอำเภอต่างๆ กับครัวเรือนที่ได้รับการสำรวจ ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างจำนวนครัวเรือน และจำนวนคนในพื้นที่ทั้งหมด กับจำนวนครัวเรือน และจำนวนคนที่ได้รับการสำรวจ

อำเภอ	จำนวนครัวเรือนในพื้นที่ทั้งหมด (ครัวเรือน) *	ครัวเรือนที่สำรวจ (ครัวเรือน) **	จำนวนประชากรทั้งหมดในพื้นที่ (คน)*	จำนวนคนที่สำรวจ (คน) **
เถิน	21,776	15,994 (73.44%)	59,051	39,966 (67.68%)
เมืองปาน	11,730	8,987 (76.61%)	33,021	23,130 (70.04%)
เมืองลำปาง	102,510	51,262 (50%)	227,049	133,808 (58.93%)
เกาะคา	21,712	17,174 (79.09%)	59,380	44,846 (75.52%)
สบปราบ	8,611	6,727 (78.12%)	27,027	20,464 (75.71%)
แม่พริก	5,569	4,412 (79.22%)	16,021	10,914 (68.12%)
งาว	20,086	15,375 (76.54%)	54,723	36,654 (66.98%)
เสริมงาม	10,521	8,444 (80.25%)	30,988	22,576 (72.85%)
ห้างฉัตร	20,385	15,624 (76.64%)	50,236	38,613 (76.86%)
แจ้ห่ม	14,721	11,557 (78.50%)	39,155	30,343 (77.49%)
วังเหนือ	15,902	12,597 (79.21%)	44,011	35,589 (80.86%)
แม่เม่า	17,397	11,725 (67.39%)	39,831	30,569 (76.74%)
แม่ทะ	21,503	16,557 (76.99%)	57,823	44,658 (77.23%)
รวม	292,423	196,435	738,316	512,130

* ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูล ณ ปี พ.ศ.2562

** ที่มา: ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า ข้อมูลสำรวจประจำปี พ.ศ.2562

จากตารางที่ 2 แสดงข้อมูลจำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากรในพื้นที่ 13 อำเภอของจังหวัดลำปาง เปรียบเทียบกับจำนวนครัวเรือนและจำนวนคนที่ได้รับการสำรวจ พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่ได้รับการสำรวจมากกว่า ร้อยละ 70 ของครัวเรือนและจำนวนประชากรในพื้นที่ โดยอำเภอเสริมงามมีจำนวนการสำรวจใกล้เคียงกับจำนวนครัวเรือนสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 80.25 รองลงมาคืออำเภอวังเหนือ ร้อยละ 79.21 และอำเภอเกาะคา ร้อยละ 79.09 ส่วนอำเภอวังเหนือมีจำนวนของคนที่ยังไม่ได้รับการสำรวจใกล้เคียงกับจำนวนประชากรสูงที่สุดร้อยละ 80.86 รองลงมาคือ อำเภอแจ้ห่ม ร้อยละ 77.49 และอำเภอแม่ทะ ร้อยละ 77.23 ทั้งนี้ในพื้นที่อำเภอเถินซึ่งมีสัดส่วนคนจนเป้าหมายสูงที่สุดที่ได้รับการสำรวจร้อยละ 73.44 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และจำนวนคนที่สำรวจ ร้อยละ 67.68 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

จากตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ชี้ให้เห็นว่า แม้พื้นที่ส่วนใหญ่จะได้รับการสำรวจ แต่การสำรวจยังไม่ครอบคลุม ยังมีครัวเรือนที่ยังคงค้างรอการสำรวจเพื่อระบุคนจนในพื้นที่เพื่อให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดโดยเฉลี่ยร้อยละ 32.83 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในจังหวัดลำปาง อีกทั้ง จากการนำเสนอข้อมูลจำนวนคนจนเป้าหมาย ยังไม่มีการระบุข้อมูลเชิงลึกของคนจนกลุ่มเป้าหมาย อย่างแม่นยำ ทำให้กลุ่มเป้าหมายเหล่านี้อาจยังไม่เข้าสู่กระบวนการในการดำเนินการเพื่อรับการแก้ปัญหา และแก้ไขความยากจนในแต่ละมิติได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์ได้

นอกจากนี้ หากพิจารณาสัดส่วนคนจนเป้าหมายจากฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) ในพื้นที่จังหวัดลำปาง ดังตารางที่ 1 พบว่าอำเภอเถินเป็นอำเภอที่มีสัดส่วนคนจนเป้าหมายสูงที่สุด รองลงมาคือ อำเภอเมืองปาน ดังนั้น หากพิจารณารายอำเภอจากทั้ง 2 อำเภอซึ่งมีสัดส่วนคนจนเป้าหมายสูงที่สุดสามารถนำเสนอข้อมูลรายตำบล และอำเภอดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ข้อมูลแสดงครัวเรือน คนจนเป้าหมาย และสัดส่วนคนจนเป้าหมาย ในพื้นที่ 2 อำเภอ

อำเภอ/ตำบล	ครัวเรือน ยากจน	คนยากจน	คนจน เป้าหมาย	สัดส่วนคนจน เป้าหมาย (%)
เถิน				
เวียงมอก	691	2,053	851	11.12
แม่มอก	243	813	328	9.44
แม่ถอด	269	740	358	8.03
ล้อมแรด	626	1,832	608	6.13
นาโป่ง	169	581	198	5.10
เถินบุรี	109	398	142	3.54
แม่ปะ	98	327	105	3.24
แม่วะ	2	6	3	0.09
รวม	2,207	6,750	2,593	
เมืองปาน				
บ้านขอ	515	1,291	736	14.37
หัวเมือง	98	323	177	6.67
แจ้ซ้อน	89	359	141	2.75
เมืองปาน	65	199	85	2.56
ทุ่งกว้าว	105	394	174	2.52
รวม	872	2,566	1,313	

จากตารางที่ 3 แสดงถึง ข้อมูลการสำรวจคนยากจนภายใต้ฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) ระดับตำบลของ 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเถิน และอำเภอเมืองปาน พบว่า อำเภอเถินมีสัดส่วนคนจนเป้าหมายระดับตำบล ลำดับจากจำนวนมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตำบลเวียงมอร้อยละ 11.12 รองลงมาตำบลแม่มอร้อยละ 9.44 และตำบลแม่ถอดร้อยละ 8.03 ตามลำดับ ส่วนอำเภอเมืองปาน ตำบลที่มีสัดส่วนคนจนเป้าหมายลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตำบลบ้านขอร้อยละ 14.37 ตำบลหัวเมืองร้อยละ 6.67 และตำบลแจ้ซ้อนร้อยละ 2.75 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลจำนวนคนยากจนจำแนกตามมิติด้านต่างๆ รายอำเภอทั้ง 13 อำเภอ

อำเภอ	ด้าน สุขภาพ (คน)	ด้านความเป็นอยู่ (คน)	ด้าน การศึกษา (คน)	ด้าน รายได้ (คน)	ด้านการเข้าถึง บริการภาครัฐ (คน)	รวม
1. เถิน	360	88	757	1,669	-	2,874
2. เมืองปาน	680	18	497	234	-	1,429
3. เมืองลำปาง	890	861	249	5,004	1	7,005
4. เกาะคา	39	32	10	1,667	-	1,748
5. สบปราบ	-	-	8	728	-	736
6. แม่พริก	64	-	-	228	-	292

อำเภอ (ต่อ)	ด้าน สุขภาพ (คน)	ด้านความเป็นอยู่ (คน)	ด้าน การศึกษา (คน)	ด้าน รายได้ (คน)	ด้านการเข้าถึง บริการภาครัฐ (คน)	รวม
7. จาว	109	16	239	522	-	886
8. เสริมงาม	407	-	-	8	-	415
9. ห้างฉัตร	37	10	11	588	6	652
10. แจ้ห่ม	29	22	43	354	-	448
11. วังเหนือ	3	4	4	351	-	362
12. แม่เมาะ	21	-	22	91	-	134
13. แม่ทะ	-	-	1	82	-	83

หมายเหตุ : คนยากจนหนึ่งคนอาจมีปัญหาได้มากกว่าหนึ่งด้าน

จากตารางที่ 4 แสดงข้อมูลคนยากจนทั้ง 5 มิติใน 13 อำเภอของจังหวัดลำปาง โดยในภาพรวมอำเภอที่พบคนจนเป้าหมายมากที่สุดคือ อำเภอเมืองลำปาง รองลงมาคือ อำเภอเถิน อำเภอที่มีคนจนในมิติด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษาสูงที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองลำปาง ส่วนอำเภอมีคนยากจนในมิติด้านรายได้สูงที่สุดคือ อำเภอเถิน และเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนคนจนเป้าหมายสูงที่สุดคือ อำเภอเถิน

นอกจากนี้ จากการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความยากจนและคนจนในพื้นที่จังหวัดลำปาง พบว่า เมื่อปี พ.ศ. 2560 จังหวัดลำปางถูกจัดลำดับจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงสุดอยู่ในลำดับที่ 35 ของประเทศ โดยมีคนจนร้อยละ 8.64 ของจำนวนประชากรในจังหวัด มีเส้นความยากจนต่ำกว่าเส้นความยากจนของประเทศ โดยประชากรมีรายได้เฉลี่ย 2,451 บาท/คน/เดือน เมื่อเทียบกับเส้นความยากจนของประเทศคือ 2,686 บาท/คน/เดือน โดยมีรายได้ต่ำสุด 1,900 บาท/คน/เดือน และสูงสุด 22,381 บาท/คน/เดือน และมีจำนวน ผู้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ผ่านหลักเกณฑ์ทั้งสิ้น 203,398 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดลำปาง, 2562) หากพิจารณาถึงความเชื่อมโยงของความยากจนกับรายได้ของประชากรในจังหวัดลำปางโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะการมีงานทำของประชากรในจังหวัดลำปาง ซึ่งข้อมูลที่ได้มีการรายงานไตรมาสที่ 2/2563 พบว่า มีอัตราการว่างงานร้อยละ 2.28 เพิ่มขึ้นจากไตรมาสที่ 1/2563 ร้อยละ 0.97 ที่มีจำนวนผู้ว่างงานทั้งสิ้น 8,502 คน และผู้รอฤดูกาล 1,209 คน จากจำนวนกำลังแรงงานในจังหวัด 374,803 คน (สำนักงานแรงงานจังหวัดลำปาง, 2563) นอกจากนี้จากข้อมูลรายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งสิ้น จำแนกตามสถานะทางเศรษฐกิจ สังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2562 ของจังหวัดลำปาง พบว่า หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งสิ้น 153,788 บาท และมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายต่อรายได้สูงถึงร้อยละ 73.6 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ)

ต้นทุนเดิมของการทำงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางกับหน่วยงานภาคีในพื้นที่

หากพิจารณาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบกิจกรรม/โครงการตามแผนพัฒนาจังหวัดลำปาง 5 ปี (พ.ศ.2561-2565) ฉบับทบทวน ปี 2563 จะเห็นว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางมีบทบาทสำคัญในการเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และร่วมกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดลำปาง เช่น ประเด็นที่ 1 โครงการ Lampang Smart Tourism โครงการ เทียวลำปาง 365 วัน โครงการเส้นทางท่องเที่ยวอัตลักษณ์วิถี Lampang Hot Spring Miracle of North (การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อน) และในประเด็นที่ 4 อาทิ โครงการ local to Global Youth (ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพเยาวชนในทุกด้าน ภาษา วัฒนธรรม การมีส่วนร่วม เปิดเวทีกิจกรรม เครือข่าย) โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนเพื่อ

เตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นต้น รวมถึง มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้มีตัวแทนเข้าร่วมขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาของคนลำปางด้อยโอกาสในมิติต่างๆ เช่น ร่วมกับเครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดลำปาง ขับเคลื่อนปัญหาด้านสุขภาวะของประชาชนในพื้นที่จังหวัดลำปาง เป็นต้น

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางยังมีต้นทุนการทำงานกับหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ผ่านโครงการวิจัย และโครงการบริการวิชาการ ดังรายละเอียด ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางมียุทธศาสตร์ด้านงานวิจัย และด้านการบริการวิชาการที่มุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืน โดยใช้จุดแข็งของความเป็นสถาบันที่ผลิตครูที่มีชื่อเสียงมาใช้ดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้โดยร่วมกับโรงเรียน และภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ใน **โครงการเพาะพันธุ์ปัญญา** ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะการคิดสังเคราะห์ สร้างความรู้โดยผู้เรียนเอง ครูปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยการให้นักเรียนเอาประสบการณ์ปฏิบัติมาทำความเข้าใจ ด้วยสาระวิชาที่เรียนอยู่ เพื่อนำไปสู่การตีความ การบูรณาการความรู้เดิมจนเข้าใจและสังเคราะห์เป็นความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง หรือ Research-Based Learning (RBL) ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในการดำเนิน **ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการเรียนรู้** (Local Learning Enrichment Network: LLEN) เพื่อพัฒนาระบบการจัดการที่มีมหาวิทยาลัยเป็นแกนหลักในการระดมสรรพกำลัง ทั้งความรู้ คน และงบประมาณ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในพื้นที่ และ สร้างเครือข่ายหนุนเสริมการพัฒนาการศึกษา ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่ตัวครูทั้งในด้านเจตคติและค่านิยมต่อวิชาชีพครู อันนำมาสู่โครงการความร่วมมือต่อเนื่อง คือ **ชุดโครงการวิจัยกระบวนการพัฒนาครูด้วยระบบหนุนนำต่อเนื่อง** (Teacher Coaching) เพื่อขยายผล การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ครูเน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง (Learning by doing) และ PLC การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการ KM การติดตามนิเทศ แบบ กัลยาณมิตร มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางดำเนินงานภายใต้ **โครงการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในจังหวัดลำปาง** ด้วยกระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่อง ซึ่งนับเป็นฐานการทำงาน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่นเป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เป็นแกนหลักในการดำเนินงาน **โครงการการติดตามสภาวะการณ์ เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ** ตั้งแต่ปี 2547 – 2558 โดยในช่วงปี 2547– 2549 ได้ดำเนินงานภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้สนับสนุนและพัฒนาระบบการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ให้มีต่อเนื่องมาจนถึงปี ๒๕๕๘โดยในปี 2550 – 2553 สสส. ได้พัฒนาและยกระดับงาน Child Watch จากการจัดทำข้อมูลติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด ขึ้นเป็น **การพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะการณ์และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เด็กและเยาวชน** และในปี 2554 มีการทบทวนการพัฒนายุทธศาสตร์มหภาค สสส. ด้านข้อมูลเฝ้าระวังและการขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนระดับชาติและท้องถิ่น เพื่อปรับทิศทางการดำเนินงาน Child Watch ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ในปี 2555 สสส.เล็งเห็นถึงความสำคัญของภาคีเครือข่ายการจัดการเชิงพื้นที่ จึงเกิด **โครงการ การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเชิงพื้นที่ในการวิเคราะห์สภาวะการณ์ และขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน** จนกระทั่งในปี 2556 – 2558 งานพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่ได้ขยายงานไปสู่ **โครงการพัฒนาเครือข่ายและกลไกการศึกษาสภาวะการณ์และการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน** ภายหลัง มหาวิทยาลัยราช

ภูลำปางจัดตั้ง ศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนล้านนา (ศศล.) ขึ้นมาโดยได้รับการสนับสนุนจาก สสส. เพื่อรับผิดชอบเป็นศูนย์ประสานงานเพื่อพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะการณและการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์เด็กและเยาวชนภาคเหนือตอนบน รับผิดชอบในพื้นที่ 8 จังหวัด ต่อมาได้ขยายเป็น ศูนย์ประสานงาน ระดับภาคเหนือ รับผิดชอบในพื้นที่ 15 จังหวัด และในปี 2559-2562 สสส.ได้สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปางได้ดำเนินการโครงการวิจัย 2 โครงการที่สำคัญได้แก่ โครงการเสริมสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุขภาวะเพื่อ สุขภาวะเด็กและเยาวชนจังหวัดลำปาง ในการเชื่อมร้อยภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนงานพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็กและเยาวชนในพื้นที่ โดยใช้มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเป็นพี่เลี้ยงให้กับโรงเรียนจำนวน 50 แห่งในจังหวัด ลำปาง โดยสนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการอันนำไปสู่โรงเรียนสุขภาวะที่มีครบทั้ง 5 องค์ประกอบคือ นักเรียน เป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข ชุมชนเป็นสุข และสิ่งแวดล้อมเป็นสุข และโครงการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้ ในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง พัฒนานวัตกรรมจัดการตนเองจาก กระบวนการวิจัย และเน้นผลการวิจัยที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งเพื่อพัฒนาศักยภาพ บุคลากรของชุมชนท้องถิ่นในด้านการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ในกระบวนการพัฒนาสุขภาวะของชุมชน และ เพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางการทำงานร่วมกันของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางกับชุมชนท้องถิ่น (University Engagement) ดำเนินการวิจัยและการบริการวิชาการในลักษณะของการบูรณาการศาสตร์ ความรู้ของอาจารย์ นักวิจัย รวมถึงการบูรณาการรูปแบบองค์ความรู้ และภูมิปัญญาในพื้นที่ โดยประสานความ ร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม มีพื้นที่เป้าหมาย คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็น ศูนย์จัดการเครือข่ายสุขภาวะชุมชน (ศจช.) ได้แก่ เทศบาลเมืองลี้มแรด เทศบาลตำบลแม่แรง เทศบาล ตำบลวังชิ้น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเครือข่าย จำนวน 42 พื้นที่ ครอบคลุม 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด ลำปาง จำนวน 10 แห่ง จังหวัดลำพูนจำนวน 5 แห่ง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 8 แห่ง จังหวัดเชียงรายจำนวน 6 แห่ง จังหวัดแพร่จำนวน 5 แห่ง จังหวัดอุตรดิตถ์จำนวน 2 แห่ง จังหวัดน่านจำนวน 1 แห่ง จังหวัดพะเยา จำนวน 1 แห่ง และจังหวัดตากจำนวน 1 แห่ง เป็นดำเนินการแก้ปัญหาในพื้นที่ 5 ประเด็นร่วม ได้แก่ 1) ประเด็นร่วมเรื่อง การดูแลสุขภาพโดยชุมชน ประกอบด้วยประเด็นปัญหา 8 ประเด็น ได้แก่ การมีสารเคมี ตกค้างในร่างกายให้เกิดการเจ็บป่วย การเจ็บป่วยจากพฤติกรรมกรรมการบริโภคของคนในชุมชน การดูแลสุขภาพ ผู้สูงอายุ คนในชุมชนเกิดการเจ็บป่วยเรื้อรังมากขึ้น การระบาดของโรคไข้เลือดออก สุขภาพผู้พิการ การดูแล สุขภาพเด็ก (มือ เท้า ปาก) การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันสมควร/ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น 2) ประเด็นร่วมเรื่อง เกษตรกรรมยั่งยืน ประกอบด้วยประเด็นปัญหา 8 ประเด็น ได้แก่ การใช้สารเคมีในการเกษตร ดินเสื่อมสภาพ ความเสียเปรียบของเกษตรกรจากการทำเกษตรแบบพันธสัญญา (ข้าวโพด พริก ฯลฯ) แหล่งน้ำทำการเกษตร ไม่เพียงพอ ราคามลผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ รายได้ของเกษตรกรลดลงเนื่องจากการทำการเกษตรที่เปลี่ยนไป รายได้นอกภาคการเกษตร (รายได้เสริมนอกฤดู) เกษตรกรขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน และหนี้สินของ เกษตรกร 3) ประเด็นร่วมเรื่อง การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยประเด็นปัญหา 8 ประเด็น ได้แก่ ปริมาณขยะในชุมชนเพิ่มมากขึ้น พื้นที่ป่าลดลงจากการบุกรุกของเกษตรกร ปัญหาหมอกควัน จากการเผาป่า ปัญหาภัยแล้ง ขาดแคลนน้ำ การจัดการขยะ การจัดการป่าต้นน้ำ และการบริหารจัดการน้ำ อุปโภค บริโภค 4) ประเด็นร่วมเรื่อง การจัดสวัสดิการชุมชนโดยชุมชน ประกอบด้วยประเด็นปัญหา 6 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกขาดวินัยและความรับผิดชอบในการชำระเงินกู้ของสวัสดิการชุมชน ผู้สูงอายุได้รับเบี้ย ยังชีพไม่ทั่วถึง ลานกีฬาเพื่อสุขภาพไม่เพียงพอ อุปกรณ์ออกกำลังกายชำรุดเสียหาย และประชาชนขาดโอกาสใน การเข้าถึงสวัสดิการสังคมด้านต่างๆ 5) ประเด็นร่วมเรื่อง การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย

ประเด็นปัญหา 4 ประเด็น ได้แก่ การสร้างความรู้ด้านพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การติดสื่อ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต ในเยาวชน และการอยู่ร่วมกันของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในปี พ.ศ.2559-2562 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ยังได้ดำเนินการวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ภายใต้โครงการ“นวัตกรรมการจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาจังหวัดลำปาง”ซึ่งเป็นการ co-funding งบประมาณระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง กับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ผลการดำเนินงานผ่านโครงการวิจัยจำนวน 4 ชุดโครงการ โครงการวิจัยย่อย 12 โครงการ ทำให้เกิดนักวิจัยเชิงพื้นที่หน้าใหม่ รวมถึงการสร้างระบบ กลไกการบริหารงานวิจัยและบริการวิชาการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในงานวิจัยที่ตอบโจทย์ปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในมิติต่างๆ เช่น มิติเชิงมูลค่าได้แก่ ผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น ไข่เค็ม เห็ด ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม นำสู่การสร้างรายได้ ในส่วนของข้าวแต่น กระบวนการวิจัยทำให้ผู้ประกอบการได้รับการรับรองมาตรฐาน 5 ส. และก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ได้แก่ ข้าวแต่นไรเบอร์รี่ ข้าวแต่นอบด้วยไมโครเวฟ เป็นต้น ส่วนไข่เค็ม กระบวนการวิจัยทำให้ผู้ประกอบการเกิดรายได้เพิ่มขึ้น เกิดกลุ่มอาชีพใหม่ คืออาชีพเลี้ยงเป็ด เพื่อป้องกันวัตถุดิบคือไข่เป็ดให้กลุ่มไข่เค็ม ทำให้วงจรการผลิตครบวงจร นอกจากนี้ยังมีการทำการตลาด การทำบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและลดต้นทุนการผลิต สิ่งสำคัญทั้งสองผลิตภัณฑ์ได้รับการยกระดับด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุข เกษตรอำเภอ พัฒนาชุมชน เป็นต้น และมิติเชิงคุณค่าได้แก่ ผ้าทอ น้ำปู่มิด ที่สามารถสร้าง Story และต่อยอดไปสู่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นได้ ส่วนผลการวิจัยการประยุกต์ใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อลดปริมาณสารโพลาาร์ สามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ในการกรองสารโพลาาร์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้บริโภคเป็นวงกว้าง และมิติสิ่งแวดล้อมได้แก่ ตะเกียบ และแมคคาเดเมีย ที่ดำเนินการด้วยการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการเพิ่มคุณค่า และ **โครงการ การพัฒนาทุนทางสังคมสู่ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากด้วยนวัตกรรม** นี่เป็นการนำเอาต้นทุนในพื้นที่ ของกิน ของใช้ รวมถึงต้นทุนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น มาพัฒนา ยกระดับผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน มีความโดดเด่นด้วยอัตลักษณ์ความเป็นลำปางเพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืนเกิด**เครือข่ายร่วมผลักดันผลิตภัณฑ์** การทำงานวิจัยนอกจากความร่วมมือที่มาจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแล้ว ยังมีภาคีเครือข่ายจากหลายหน่วยงานเข้าร่วมทั้งตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ เช่น ยุทธศาสตร์จังหวัด ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนภาคเอกชน เช่น อุตสาหกรรมจังหวัด หอการค้า นายกสมาคมข้าวแต่น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการค้นหาโจทย์วิจัย การพัฒนาโจทย์วิจัย การติดตามเพื่อต่อยอดงานวิจัย ผลการดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ได้สร้างเครือข่ายทั้งเก่าและใหม่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ พัฒนาชุมชน ยุทธศาสตร์จังหวัด สมาคมข้าวแต่น สภาอุตสาหกรรม เป็นต้น ทำให้สามารถผลักดันให้ผลิตภัณฑ์บางผลิตภัณฑ์เข้าสู่แผนการดำเนินงานของหน่วยงานต่อไป นอกจากนี้ ผลการดำเนินงานวิจัยเชิงพื้นที่ยังพบว่า ผลิตภัณฑ์ เป้าหมายได้รับการยกระดับมาตรฐาน การยกระดับมาตรฐานกระบวนการผลิต การสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภคและผู้ผลิต การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การสร้างช่องทางการตลาด ซึ่งส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และสามารถจำหน่ายได้จำนวนมากขึ้น รวมถึงการขยายเครือข่ายการผลิต สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัด ที่ต้องการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และสร้างมูลค่าเพิ่มกับสินค้าและบริการ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐานแบบครบวงจร ดังแผนภาพแสดงประเด็นวิจัย และพื้นที่การวิจัย ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในลักษณะ Matching fund ดังนี้

นอกจากบทบาทในการแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยกระบวนการวิจัยแล้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ยังดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ใหม่มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2569) (อ้างอิงเอกสารข้อมูล จัดทำโดย ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ที่กำหนดวิสัยทัศน์ใหม่ คือ “มหาวิทยาลัยราชภัฏเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นเลิศ โดยกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน” ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การพัฒนาท้องถิ่น การผลิตและพัฒนาครู ยกระดับคุณภาพการศึกษา พัฒนาระบบบริหารจัดการ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ **University Engagement for Sustainability** ในส่วนของยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น มีเป้าหมาย และกลยุทธ์ในการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อยกระดับเศรษฐกิจของท้องถิ่นที่เป็นไปตามบริบทและความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาสังคมท้องถิ่น ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และกีฬา การศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสุขภาพ รวมถึงเพื่อพัฒนาสังคมท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน ผ่านโครงการหลักๆ ในช่วงปี พ.ศ.2561-2562 เช่น โครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของครัวเรือนในท้องถิ่นโดยยึดแนวทางตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรืออาศัยองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของแต่ละมหาวิทยาลัย กลุ่มเป้าหมาย คือ ครัวเรือนในจังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน จังหวัด ๆ ละ 100 ครัวเรือน ได้รับการแก้ไขปัญหาความยากจน ต่อมา ในปีพ.ศ.2563 ได้ต่อยอดมาเป็น โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก และในปี พ.ศ. 2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางอยู่ในระหว่างดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น: โครงการเสริมสร้างสมรรถนะภาคีเครือข่ายการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ระดับตำบล ดำเนินการใน 2 จังหวัดคือ จังหวัดลำปางและจังหวัดลำพูน โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการวางแผนและพัฒนานวัตกรรมเพื่อสังคมให้แก่บุคลากร สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่พัฒนานวัตกรรมเพื่อสังคมระดับตำบลและเมืองในพื้นที่จังหวัดลำปางและจังหวัดลำพูน ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่ม มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และที่สำคัญมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้ดำเนิน โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ หรือโครงการ “มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้ว ให้ประเทศ” ซึ่งเป็นโครงการตามนโยบายการจ้างงานและฟื้นฟูเศรษฐกิจฐานราก อว. เป็นโครงการที่ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดลำปางและลำพูนจำนวนทั้งสิ้น 80 ตำบล ก่อเกิดการจ้างงานคนในพื้นที่จำนวน 1,600 คน จำแนกเป็นการจ้างงานบัณฑิตจบใหม่ (จบมาไม่เกิน 3 ปี) จำนวน 8 คนต่อตำบล อัตราจ้างเดือนละ 15,000 บาท รวมทั้งสิ้นจำนวน 800 คน นักศึกษาจำนวน 5 คนต่อตำบล อัตราจ้างเดือนละ 5,000 บาท รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน และประชาชนจำนวน 5 คนต่อตำบล อัตราจ้างเดือนละ 9,000 บาทรวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน

นอกเหนือจากต้นทุนจากงานวิจัย และงานบริการวิชาการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่จังหวัดลำปางและจังหวัดใกล้เคียงแล้ว ยังมีปัจจัย และเหตุผลอีกหลายๆที่ทำให้มหาวิทยาลัยต้องปรับบทบาทตนเอง หนึ่งในนั้นคือ วิฤติสถานการณ์จำนวนนักศึกษาที่ลดลง มหาวิทยาลัยฯ จึงได้กำหนด positioning ขององค์กรใหม่ ด้วยการยกระดับภาระงานวิจัย และงานบริการวิชาการ ทดแทนภาระงานสอน เน้นการวิจัยหรืองานบริการวิชาการที่สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และยกระดับเศรษฐกิจฐาน

รากชุมชนที่มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนด้วยองค์ความรู้ และนวัตกรรม เพื่อนำพามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางสู่การเป็นมหาวิทยาลัยกับสังคม (Engagement University) จากเหตุผล ต้นทุน และประสิทธิภาพการทำงานด้านการวิจัย การบริการวิชาการ ผ่านโครงการต่าง ๆ ที่ผ่านมา ส่งผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเกิดข้อคิดและแนวทางการทำงาน ดังนี้

- 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางควรนำต้นทุน ประสิทธิภาพที่มีอยู่มาต่อยอดการดำเนินงานวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบตรงเป้า โดยใช้ข้อมูลเป็นฐานการพัฒนา
- 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้สร้างเครือข่ายการทำงานทั้งในพื้นที่จังหวัดลำปาง และพื้นที่ใกล้เคียง ถือว่าเป็นต้นทุนอันมีค่า ดังนั้น หากได้มีการเชื่อมร้อยภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ในลักษณะของการบูรณาการ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ อันจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ได้ดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง **การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง** โดยนำศักยภาพ ประสิทธิภาพ ต้นทุนที่มีข้างต้น ไปสร้างความร่วมมือกับภาคี เครือข่ายในการค้นหา และสอบถามคนจน เพื่อให้ได้รับการแก้ไขปัญหอย่างถูกต้องและแม่นยำด้วยนวัตกรรม องค์ความรู้ ผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงเพื่อให้เกิดการพัฒนา ระบบ กลไกการส่งต่อความช่วยเหลือ ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด และระดับประเทศต่อไป

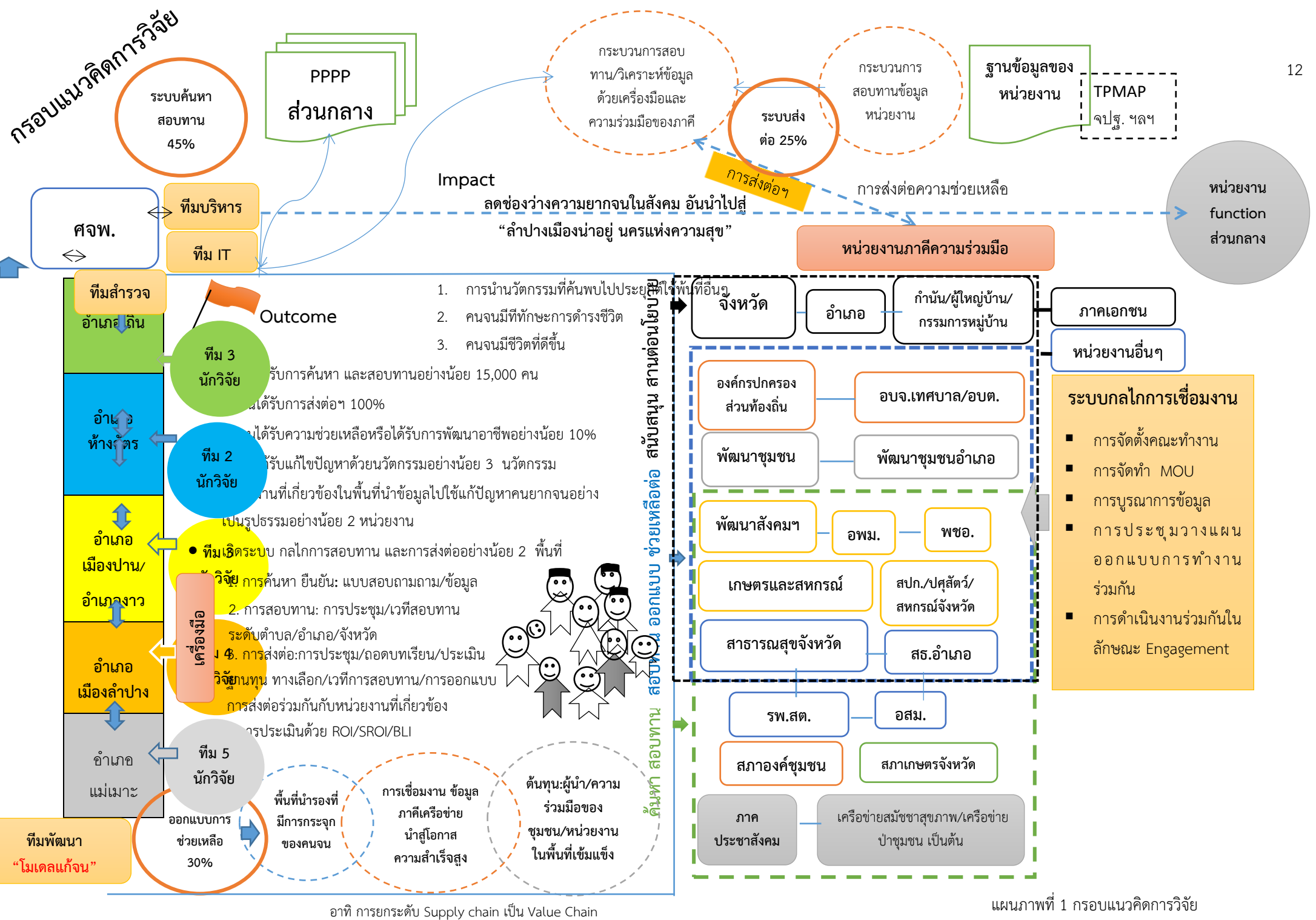
2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 2.1 เพื่อค้นหา และสอบถามคนจนกลุ่มเป้าหมายที่กระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดลำปางอย่างแม่นยำ
- 2.2 เพื่อการสังเคราะห์ ประมวลผล แสดงผล การนำเข้าระบบ และการส่งต่อข้อมูล
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์สาเหตุความยากจนของคนจนกลุ่มเป้าหมาย และสร้างระบบ กลไกการส่งต่อความช่วยเหลือ
- 2.4 เพื่อพัฒนาโมเดล/รูปแบบการแก้ไขปัญหความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในพื้นที่นำร่องในจังหวัดลำปาง
- 2.5 เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ไขปัญหความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัด

2. คำถามการวิจัย

- 3.1 คนจนในจังหวัดลำปางอยู่ที่ไหน?
- 3.2 ทำไมถึงจน? จนด้านใด?
- 3.3 คนจนในจังหวัดลำปางมีศักยภาพ ต้นทุนอะไรบ้าง?
- 3.4 จะมีวิธีการแก้ไขปัญหความยากจนตามสภาพปัญหา/บริบทของคนจนนั้นได้อย่างไร?
- 3.5 ระบบ และกลไกการแก้ไขปัญหความยากจนอย่างยั่งยืนควรจะเป็นอย่างไร?

กรอบแนวคิดการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1 ในหน้าถัดไป

จากภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ข้างต้นอธิบายได้ดังนี้

การดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ในครั้งนี้ จำแนกงานหลักๆอยู่ 3 ภาระงานดังนี้ 1) การค้นหา และสอบถามข้อมูล 2) การออกแบบโครงการช่วยเหลือคนจนอย่างตรงเป้า และ 3) การสร้างระบบส่งต่อความช่วยเหลือ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง แบ่งการทีมงานออกเป็น 4 ทีมในการบริหารจัดการโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และตอบเป้าหมายอย่างถูกต้องและแม่นยำ โดยมีการดำเนินงานดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางดำเนินการประสาน ชี้แจงต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบถึง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางการทำงานร่วมกัน และดำเนินการจัดทำบันทึกความร่วมมืออย่างเป็นทางการกับหน่วยงาน จัดตั้งคณะทำงานที่มีองค์ประกอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เป็นต้น เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในลักษณะ Engagement ส่วนการบริหารจัดการโครงการ ดำเนินการจัดตั้งทีมงาน 4 ทีมประกอบด้วย 1) ทีมบริหารกลาง 2) ทีมค้นหาและสอบถาม (ภายใต้ทีมงาน แบ่งทีมนักวิจัยออกเป็น 5 ทีมเพื่อบริหารจัดการ การค้นหาและสอบถาม คนจนในพื้นที่อำเภอที่รับผิดชอบ) 3) ทีมระบบข้อมูลหรือ IT และ 4) ทีมพัฒนา “โมเดลแก้จน”

กระบวนการค้นหา และสอบถาม การออกแบบโครงการช่วยเหลือ “โมเดลแก้จน” และการสร้างระบบส่งต่อความช่วยเหลือ มีดังนี้

1) การค้นหา และสอบถามข้อมูล ซึ่งคิดเป็นภาระงานที่ต้องดำเนินการ 45 %

เป็นการค้นคนจน ตามรายชื่อที่อยู่ในระบบ TPMAP โดยมีการทบทวน สอบถามข้อมูลกับฐานข้อมูลอื่นๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาชุมชน พัฒนาการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ฯลฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลคนจนที่ถูกต้องแน่นอน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามจากส่วนกลาง ดำเนินการเก็บข้อมูล “คนจนเป้าหมาย” ในพื้นที่ทั้ง 13 อำเภอของจังหวัดลำปาง ประกอบด้วยอำเภอเถิน แม่พริก สบปราบ เสริมงาม ห้างฉัตร เกาะคา แม่เมาะ แม่ทะ วังเหนือ งาว แจ้ห่ม เมืองปาน และอำเภอเมืองลำปาง ภายหลังได้ลดจำนวนพื้นที่เป้าหมายเหลือ 6 อำเภอได้แก่ อำเภอเมืองลำปาง อำเภอเมืองปาน อำเภองาว อำเภอห้างฉัตร อำเภอเถิน และอำเภอแม่เมาะ จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ค้นหาและสอบถามไม่น้อยกว่า 15,000 คนหรือ 4,000ครัวเรือน โดยแบ่งทีมนักวิจัยของมหาวิทยาลัยออกเป็น 5 ทีม ทีมที่ 1 รับผิดชอบค้นหาและสอบถามอำเภอเถิน ทีมที่ 2 รับผิดชอบค้นหาและสอบถามอำเภอห้างฉัตร ทีมที่ 3 รับผิดชอบค้นหาและสอบถามอำเภองาว และเมืองปาน และทีมที่ 4 รับผิดชอบค้นหาและสอบถามในพื้นที่อำเภอเมืองลำปาง การเก็บข้อมูลจะมีลักษณะของการบูรณาการความร่วมมือกับ ภาคี เครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน โดยหน่วยงานหลักที่จะมีบทบาทในการช่วยการค้นหาและสอบถามข้อมูลคือ พัฒนาพัฒนาชุมชนผ่านกลไกระดับพื้นที่ เช่น 1) พัฒนาการอำเภอ พัฒนาการตำบล และหน่วยอาสาในพื้นที่ 2) สภาเกษตรกรจังหวัดลำปาง โดยใช้กลไกเครือข่ายในระดับพื้นที่ 3) สาธารณสุข โดยประสานสาธารณสุขอำเภอ เพื่อใช้กลไกระดับพื้นที่ เช่น รพ.สต.โดย อสม. 4) สภาองค์กรชุมชน โดยร่วมมือกับสมาชิกสภาองค์กรชุมชนในพื้นที่ 5) เครือข่ายภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัด เครือข่ายป่าชุมชนในพื้นที่ เป็นผู้ร่วมค้นหาและสอบถาม คนจนในพื้นที่ ซึ่งในส่วนของการสอบถามข้อมูลคนจน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้เชื่อมโยงกลไกที่ระดับอำเภอ เพื่อเป็นกลไกหนึ่งของการตรวจสอบหรือสอบถามข้อมูล นอกจากนี้ยังใช้เครื่องมือ

การสอบทานด้วยการประชุม การจัดเวทีสอบทานระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ข้อมูลที่ได้รับ การสอบทานจะถูกบริหารจัดการโดยทีม IT ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางที่ได้รับการอบรมการใช้ระบบ จากส่วนกลาง ในการป้อนเข้าสู่ระบบของส่วนกลาง ซึ่งคนจนต้องได้รับการค้นหา และสอบทานอย่างน้อย 15,000 คนหรือ 4,000 ครัวเรือน

2) การออกแบบโครงการช่วยเหลือคนจนอย่างตรงเป้าซึ่งคิดเป็นภาระงานที่ต้องดำเนินการ 30%

เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการค้นหา ทั้งในส่วนของคุณลักษณะความยากจน และข้อมูลที่เป็นทุน ทั้ง 5 มิติ ประกอบด้วย ทุนมนุษย์ ทุนกายภาพ ทุนสังคม ทุนธรรมชาติ และทุนการเงิน นำข้อมูลทุนดังกล่าวมาวิเคราะห์ สอบทาน เชื่อมโยงกับบริบท โดยมีข้อมูล และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในพื้นที่ร่วม การสอบทาน และออกแบบรูปแบบ/นวัตกรรมการแก้ปัญหา “โมเดล แก่จน” เช่น การยกระดับ Supply chain เป็น Value Chain *อย่างน้อยต้องเกิดรูปแบบหรือนวัตกรรม การแก้ไขในพื้นที่จำนวน 3 นวัตกรรม* โดยเลือกพื้นที่ระดับตำบลที่มีการกระจุกตัวของ คนจน และกลไกในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง เช่น ผู้นำชุมชน เข้มแข็ง ประชาชนมีการตื่นตัวในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง รวมถึงหน่วยงานในพื้นที่เห็นความสำคัญ และให้การสนับสนุน อันจะนำไปสู่โอกาสของความสำเร็จของโครงการในพื้นที่นำร่อง “โมเดลแก่จน”

3) การสร้างระบบส่งต่อความช่วยเหลือซึ่งคิดเป็นภาระงานที่ต้องดำเนินการ 25 %

การสร้างระบบการส่งต่อ โดยเริ่มจากการประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม โดยสร้างความเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และประโยชน์ที่หน่วยงาน และ ประชาชน โดยเฉพาะ “คนจน” จะได้รับจากโครงการวิจัยดังกล่าวนี้ เป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยต้นทาง ดำเนินการจัดตั้งคณะทำงาน จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และมีตัวแทนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ เพื่อให้ทุกหน่วยงานรู้สึก ถึงความ เป็นเจ้าของ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางต้องบริหารงานในลักษณะ Engagement ที่ให้ความสำคัญกับ กลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ทั้ง ชุมชนชนบท ชุมชนเมือง องค์กรภาครัฐ องค์กรเอกชน หรือภาคประชาสังคมให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม (Partnership) ให้รู้สึกถึงประโยชน์ (Mutual Benefits) ที่จะเกิดขึ้นทั้งกับ หน่วยงานตนเอง และผู้อื่น ในขณะเดียวกันจะเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (Scholarship) อันจะนำไปสู่ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายที่สามารถประเมินความสำเร็จ (Social Impact) ส่วนกลางทาง เป็นการร่วม ดำเนินการค้นหา สอบทาน และการออกแบบระบบการส่งต่อ รวมถึง การออกแบบการช่วยเหลือ และ ปลายทางคือ การรับที่จะเป็นหน่วยงานในการรับการส่งต่อข้อมูล เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาคน จนกลุ่มเป้าหมาย ตามภารกิจของหน่วยงานต่อไป รวมถึงร่วมประเมินผลสำเร็จของพื้นที่ดำเนินการนำร่อง “โมเดลแก่จน” และร่วมกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายให้เกิดแผนพัฒนาเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับ พื้นที่/จังหวัด ร่วมสร้างระบบกลไกการส่งต่อความช่วยเหลือและติดตามที่มีประสิทธิภาพอย่างน้อย 3 ระบบ/ด้านความช่วยเหลือ และส่งต่อข้อมูลที่ได้รับการสอบทานแล้วให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อให้ คนจนได้รับการช่วยเหลือ อย่างน้อย 2 หน่วยงานในระดับพื้นที่ และมีการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลไปสู่กลไก ความร่วมมือแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัด 100 %

3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 3.1 “คนจนเป้าหมาย”ได้รับการค้นพบและส่งต่อความช่วยเหลือร้อยละ 100
- 3.2 เกิดพื้นที่นำร่อง “โมเดลแก๊จน” เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยนวัตกรรมหรือองค์ความรู้จำนวน 3 พื้นที่
- 3.3 ระบบ กลไกการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพไม่น้อยกว่า 2 ระบบ
- 3.4 ข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัด

บทที่ 2

บททวนบริบทข้อมูล ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน

ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่สั่งสมมานาน เป็นภาวะความขาดแคลนไม่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับบุคคล ส่งผลให้เกิดความทุกข์ยากในการดำเนินชีวิต รวมถึงการขาดโอกาสที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตในหลายๆ ด้าน และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในระดับประเทศตามมาในที่สุด ปัญหาและสาเหตุของความยากจนมาจากสาเหตุสำคัญสองประการ คือ สาเหตุจากปัจจัยภายในตัวบุคคล และสาเหตุจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ปัญหาความยากจนในสังคมไทยเป็นปัญหาที่มีแนวโน้มที่จะทวีคูณความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เพราะความแตกต่างกันของภาวะเศรษฐกิจของคนจน คนร่น และคนชั้นกลางที่นับวันจะยิ่งมีมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการดำเนินชีวิตของประชากรที่จัดอยู่ในกลุ่มของคนยากจน และส่งผลเสียหายต่อประเทศชาติในท้ายที่สุด ซึ่งการแก้ปัญหาความยากจนเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนในสังคมต้องให้ความร่วมมือกัน เพื่อท้ายที่สุดแล้วผลประโยชน์จะตกสู่ประชาชนทุกคนภายในประเทศชาติในระยะยาวต่อไป (ธนพล สราญจิตร, 2558)

ความยากจน หมายถึง ความยากจนในเชิงเศรษฐกิจซึ่งพิจารณาที่ระดับรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลว่ามีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำหรือมีรายได้ต่ำกว่ามาตรฐานคุณภาพชีวิตขั้นต่ำที่ยอมรับได้ในแต่ละสังคม (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันความยากจนได้ครอบคลุมถึงมิติอื่นๆ ที่มีใช้ตัวเงินอีกด้วย กล่าวคือ ความยากจนครอบคลุมถึงการขาดแคลนที่อยู่อาศัย การขาดโอกาสทางการศึกษา การไม่มีงานทำ การใช้ซึ่งอำนาจ ตลอดจนการตกอยู่ในความเสี่ยงและความหวาดกลัว (World Bank, 2008)

ความยากจนมักถูกวัดจากระดับรายได้หรือระดับการบริโภคของบุคคล โดยจะถือว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นคนจนเมื่อระดับรายได้หรือระดับการบริโภคของบุคคลนั้นๆ ต่ำกว่าระดับรายได้หรือระดับการบริโภคขั้นต่ำ จะสามารถบริโภคสินค้าและบริการจำเป็นพื้นฐานได้ โดยเรียกระดับรายได้หรือระดับการบริโภคขั้นต่ำดังกล่าวว่า “เส้นความยากจน” (World Bank, 2008) ทั้งนี้เส้นความยากจน (Poverty Line) จะแสดงระดับรายได้หรือรายจ่ายขั้นต่ำซึ่งเพียงพอต่อการซื้อหาสินค้าและบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของประชาชน ดังนั้น คนจนจึงหมายถึงคนที่มีระดับรายได้หรือรายจ่ายเพื่อการบริโภคขั้นต่ำต่ำกว่าเส้นความยากจนนั่นเอง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546) ในกรณีของประเทศไทย สำนักพัฒนาสังคมเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือ หน่วยงานที่ทำหน้าที่คำนวณเส้นความยากจน โดยได้คำนวณเส้นความยากจนทุกๆ 2 ปี โดยเริ่มครั้งแรกในปี พ.ศ.2531

บทความของ ธนพล สราญจิตร เรื่อง ปัญหาความยากจนในสังคมไทย อ้างจาก T - ThaiJO <https://so03.tci-thaijo.org> ระบุผลการวิจัยในบทสรุปของบทความว่า ปัญหาความยากจนในสังคม เป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนานนับสิบปี ทั้งยังเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติที่มีความซับซ้อนเป็นอย่างยิ่ง และส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคมไทย เป็นต้นเหตุเกี่ยวเนื่องไปยังปัญหาต่างๆ อีกมากมาย กล่าวได้ว่า ประเทศไทย

ยังไม่สามารถเอาชนะปัญหาความยากจนได้ เนื่องจากประเทศไทยยังคงมีปัญหาค่าเงินจูงจูงกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งยังมีสัดส่วนคนจนค่อนข้างสูง แม้ว่าประเทศไทยจะมีระดับรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลเพิ่มมากขึ้นก็ตาม แต่รายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้น กลับไม่ได้ถูกจัดสรรให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ภาครัฐต้องทำการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ได้อย่างจริงจังมากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อขจัดปัญหาความยากจนให้หมดไปจากประเทศไทย โดยสมบูรณ์ ดังจะเห็นได้ว่า ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากการที่ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรในการประกอบอาชีพ และใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างต่อเนื่อง การถูกเอารัดเอาเปรียบด้วยวิธีการต่างๆ จากพ่อค้าคนกลางและนายจ้าง โดยเฉพาะประชาชนผู้ที่ยากจนในเขตชนบท รวมถึงการที่รัฐบาล ไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนให้ดีขึ้นได้ ตามแนวคิดของ จักรกฤษณ์ นรติผดุงการ (2523, หน้า 43) ทำให้ภาวะความยากจนยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นไปอีก ส่งผลให้เกิดความเดือดร้อนและการแผ่ขยายวงของความยากจนมากยิ่งขึ้นไปอีก

ความยากจนส่งผลให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ตามมา โดยผู้ที่มีรายได้น้อยไม่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตทำให้เกิดภาระหนี้สินตามมา และความยากลำบากในการดำเนินชีวิตอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภเจตน์ จันทรสาส์น (2552 หน้า 71) ที่ว่า ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้เป็นแรงกดดันที่ทำให้ปัญหาความยากจนทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทำให้กลุ่มคนที่มีรายได้น้อยได้รับความเดือดร้อนทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม แม้ว่าคนกลุ่มนี้จะมีรายได้สูงกว่าเส้นความยากจนและไม่ถือว่าเป็นคนจนก็ตาม ตัวอย่างเช่น ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปจะสูงขึ้นตามระดับการบริโภคของกลุ่มคนที่มีรายได้สูงโดยเป็นระดับราคาที่สูงเกินไปสำหรับกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย และการเกิดปัญหาบริโภคนิยมในกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยซึ่งเกิดจากการเลียนแบบกลุ่มคนที่มีรายได้สูง ทำให้เกิดปัญหาหนี้สินในกลุ่มที่มีรายได้น้อย เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การแก้ปัญหาความยากจนและปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ จึงเป็นสิ่งที่ภาครัฐต้องทำไปควบคู่กัน หากต้องการประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ ทั้งนี้แนวทางหลักในการแก้ปัญหาความยากจนอยู่ที่การเพิ่มโอกาสและศักยภาพของคนจน ตลอดจนการส่งเสริมนโยบายและระบบบริหารจัดการภาครัฐที่เหมาะสม สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจน นั้น รัฐบาลต้องเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างให้ตัวบุคคลและชุมชนท้องถิ่นมีการพึ่งพาตัวเองในการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้มีรายได้เพียงพอ ในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน และมุ่งส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือกับองค์กรและหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐ และเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมคิดและปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศ ให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น นำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างมั่นคง และยั่งยืนต่อไป

ความยากจนเป็นผลมาจากปัจจัยต่างๆ ไม่ใช่เฉพาะแต่คนที่มีความขัดสนทางเศรษฐกิจหรือด้านรายได้ในการยังชีพเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงความยากจนเชิงโครงสร้างที่เกิดจากความขัดสนในหลายด้านที่มีผลทำให้ขาดศักยภาพในการดำรงชีพ ทั้งขาดการศึกษาหรือได้รับการศึกษาน้อย การขาดทรัพยากร ขาดที่ดินทำกิน หรือมีที่ดินทำกินขนาดเล็ก การขาดการรวมกลุ่มและมีส่วนร่วมทางการเมือง การขาดข้อมูลข่าวสารความรู้ ในการประกอบอาชีพ รวมทั้งการมีภาระการพึ่งพาสูงและไม่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐและความช่วยเหลือต่างๆ อันนำไปสู่ความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม (คณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา, 2545) วิทยากร เชียงกุล (2547, หน้า 26) กำหนดสภาพเงื่อนไขความยากจน ไว้ดังนี้

1. ขาดแคลนปัจจัยการผลิตและปัจจัยการยังชีพที่เหมาะสม เช่น ไม่มีที่ดินหรือมีน้อย ที่ดินไม่ดี ขาดน้ำ ไม่มีเงินทุน ไม่มีอุปกรณ์การผลิตของตนเอง ต้องกู้หนี้ยืมสิน ต้องเช่า ต้นทุนสูง ประสิทธิภาพต่ำ ผลตอบแทนต่ำ มีป่า ทะเล สภาพแวดล้อมถูกทำลายไม่สามารถที่จะหาอาหารจากธรรมชาติหรือผลิตเองได้ เหมือนในอดีต

2. ไม่ได้ได้รับการศึกษาอบรมชนิดที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การมีงานทำและวิถีชีวิตที่เหมาะสม ส่วนใหญ่คือหัวหน้าครอบครัวได้รับการศึกษาต่ำ ระดับลูกหลายที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นมาน้อย ก็มักเป็นการศึกษาแบบสามัญที่ใช้แก้ปัญหาแบบสามัญที่ใช้แก้ปัญหาหรือสร้างงานให้ตัวเองไม่ได้ หากไม่มีใครจ้าง

3. เป็นผู้เสียเปรียบจากระบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมผูกขาด การที่เกษตรกรไทยถูกชักจูงจากนโยบายการพัฒนาและเศรษฐกิจระบบตลาดเปลี่ยนวิธีการผลิตจากการปลูกข้าวและทำเกษตรผสมผสานเพื่อกินเพื่อใช้มาเป็นการปลูกพืชเดี่ยวเพื่อขาย ทำให้ต้นทุนการผลิตเกษตรกรสูงขึ้น แต่ได้ผลตอบแทนต่ำเพราะระบบพ่อค้าผูกขาดการเป็นหนี้เรื้อรัง และเสียดอกเบี้ยสูง การเสียเปรียบในเรื่องซื้อปัจจัยการผลิตแพงแต่ขายพืชผลได้ถูก

4. เป็นผู้เสียเปรียบจากระบบความสัมพันธ์ทางการเมืองแบบอำนาจนิยม การเล่นพวก และการนับถือเงินเป็นพระเจ้า เช่น ไปจับจองที่ดินก็มักจะเสียเปรียบถูกโกง ถูกไล่ที่ คนจนมักจะมีความรู้น้อย อำนาจต่อรองน้อย ยิ่งเป็นผู้ถูกเอารัดเอาเปรียบง่ายแทบทุกด้าน คนจนต้องจ่ายค่าบริการแพงกว่าคนอื่น ต้องจ่ายภาษีเถื่อน หรือค่านายหน้าให้กับผู้มีอำนาจมากกว่าและจ่ายภาษีทางอ้อมคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของพวกเขาในอัตราสูงกว่าคนอื่นๆ

5. เป็นผู้เสียเปรียบและพ่ายแพ้ในระบบโครงสร้างเศรษฐกิจสังคมแบบทุนนิยมใหม่ ทั้งในด้านการผลิตและการบริโภค เช่น โครงการสาธารณะโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเขื่อนของรัฐ ทำให้ต้องอพยพสูญเสีย ที่ทำกิจ ทำงานแข่งขันในระบบทุนนิยมสู้เขาไม่ได้เพราะเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กกว่า มีทุนน้อยกว่า มีความรู้ความชำนาญในเรื่องการผลิตการตลาดน้อยกว่า ต้นทุนสูงกว่า ประสิทธิภาพต่ำกว่า ล้มละลายขาดทุน ตกงาน ฯลฯ หรือในด้านการใช้ชีวิต การบริโภคก็ปรับตัวไม่เป็น ไม่รู้จักอดออม บริโภคสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เช่น เหล้า บุหรี่ การเล่นเกม หางานอื่น ๆ ซื้อสินค้าเงินผ่อนหรือเป็นหนี้หลายต่อ แบบหมุนเงินไปใช้วันๆ ทำให้เสียดอกเบี้ยสูง ค่าใช้จ่ายในการบริโภคสูงโดยไม่คุ้มค่า การเสียเปรียบและพ่ายแพ้ในเชิงโครงสร้างเช่นนี้เป็นการซ้ำเติมให้ผู้มีรายได้น้อยอยู่แล้วยิ่งจนซ้ำซากเรื้อรังอย่างไม่มีทางออก

6. เป็นผู้ที่อยู่ในฐานะที่ตกงาน ชราภาพ พิการ เป็นเด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้าที่ไม่มีคนดูแลที่เหมาะสม เป็นหม้าย เป็นหัวหน้าครอบครัวที่ต้องดูแลลูกหลานมาก ฯลฯ โดยไม่มีงาน ทุนทรัพย์ ความสามารถที่จะหาเงินรายได้ หรือความช่วยเหลือเพียงพอแก่การยังชีพในเกณฑ์มาตรฐาน

จากที่กล่าวมาข้างต้น วิทยากร เชียงกุล (2547, หน้า 26) ได้สรุปสภาพเงื่อนไขของความยากจน มีปัจจัยหลายประการที่ทำให้เกิดปัญหาความยากจนขึ้น ทั้งปัญหาการขาดแคลนปัจจัยการผลิตและปัจจัยการยังชีพที่เหมาะสม การไม่ได้รับการศึกษาอบรมชนิดที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ความเสียเปรียบจากระบบเศรษฐกิจที่ไม่เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะ ที่ตกงาน ชราภาพ พิการ เป็นเด็กเร่ร่อน ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ต้องได้รับความช่วยเหลือ และการแก้ปัญหา จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพราะถ้าปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ยังคงอยู่ก็จะส่งผลให้ปัญหาความยากจนจะยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นไปอีก

สาเหตุของปัญหาความยากจนในประเทศไทย

จักรกฤษณ์ นรติผดุงการ (2523, หน้า 43) ได้อธิบายสาเหตุของความยากจนไว้ดังนี้

1. คนชนบทจำต้องทนเพราะท้องที่ที่เขาเกิดมานั้นแห้งแล้ง โภคทรัพย์ฝืดเคือง ห้างไกลความเจริญ โอกาสในการประกอบอาชีพนอกเหนือจากการเกษตรมีน้อยมาก และโอกาสที่จะสร้างตัวเองจากพื้นฐานที่มีอยู่ เหล่านั้นแทบไม่มี หรือมีก็น้อยมากไม่สามารถเทียบเคียงกับคนในเมืองได้
2. จำนวนคนที่ต้องใช้ที่ดินมีมากขึ้น แต่ที่ดินมีจำนวนเท่าเดิมในขณะที่แต่ละครอบครัวจะต้อง รับภาระเลี้ยงดูคนที่ทวีจำนวนมากขึ้น รายจ่ายก็ทวีจำนวนมากขึ้น
3. ชาวชนบทผลิตสินค้าได้ไม่แน่นอน เพราะต้องอาศัยธรรมชาติเป็นตัวกำหนด ซึ่งมักให้โทษมากกว่า ให้คุณ จึงหันไปหาเจ้าหนี้เงินกู้แทน
4. ชาวชนบทขาดเงินทุนที่จำเป็นสำหรับการผลิตให้ได้ผลสูงสุดตามหลักวิทยาศาสตร์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการประกอบอาชีพก็ไม่สมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตตกต่ำ
5. ผลิตสินค้าแล้วได้รับผลตอบแทนไม่คุ้มค่าถูกเอารัดเอาเปรียบด้วยวิธีการต่างๆ
6. โครงการของรัฐเข้าไม่ถึงชนบท โครงการที่เข้าถึงชนบทก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหารากฐานของ ชาวชนบทได้ หลายโครงการกลับเป็นการซ้ำเติมให้ชาวชนบทต้องลำบากขึ้นไปอีก

2.2 แนวคิดการประเมินผลลัพธ์ทางสังคม

คู่มือการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมและผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน โดย สฤณี อาชวานันทกุล และภัทราพร แยมละออ ได้ระบุ ความหมาย กรอบ หลักการ ขั้นตอนของผลลัพธ์ทางสังคมประมวลย่อได้ ดังนี้

ผลลัพธ์ทางสังคม คือ คุณค่าทางสังคมที่เกิดจากการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งควรสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและพันธกิจของกิจการ

ผลลัพธ์ทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเชิงบวกที่สำคัญซึ่งรับมือกับความท้าทายทางสังคมที่เร่งด่วน

การประเมินผลลัพธ์ทางสังคมเป็นเครื่องมือหนึ่งในการวัดและรายงาน “ไตรกำไรสุทธิ” (Triple Bottom Line: TBL) หรือระดับ “ธุรกิจที่ยั่งยืน” (Sustainable business) ของกิจการ ซึ่งต่างเป็นแนวคิดที่ขยายการวัดเป้าหมายความสำเร็จและคุณค่าขององค์กร จากเดิมสนใจเพียงกำไรที่เป็น ตัวเงิน (profit) มาสนใจเรื่อง มนุษย์ (people) และโลก (planet) ด้วยหรืออีกนัยหนึ่งคือ ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม สังคม และแสดงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียมากขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ธุรกิจ TBL หรือธุรกิจที่มุ่งหวังจะเป็น “ธุรกิจที่ยั่งยืน” จะไม่ได้มีเป้าหมายอยู่ที่กำไรที่เป็นตัวเงินเพียงอย่างเดียว แต่ยังคำนึงถึง “ประโยชน์” และ “ต้นทุน” ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมจากการทำธุรกิจของตน โดยมุ่งสร้างกำไรทั้งสามด้านพร้อมกัน จึงเป็นที่มาของคำว่า “ไตรกำไรสุทธิ” นั่นเอง

แนวคิด TBL มักถูกเชื่อมโยงกับแนวคิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งล่าสุด ค.ศ.2015 ประเทศสมาชิก องค์การสหประชาชาติได้ลงมติรับ “ชุดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” หรือ “Sustainable Development Goals” (SDGs) จำนวน 17 ข้อ เป็นทิศทางการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในระยะเวลา 15 ปี ระหว่างปี 2016-2030 และภาคธุรกิจก็ได้รับการคาดหวังว่าจะปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับชุด

เป้าหมายดังกล่าว ส่งผลให้การประเมินและรายงานผลลัพธ์ทางสังคมได้รับความสนใจมากขึ้นจากธุรกิจกระแสหลัก

2.2.1 ประเภทของเครื่องมือประเมินที่พบบ่อย

เครื่องมือการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมสำหรับกิจกรรมเพื่อสังคมที่พบบ่อยแบ่งได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้

1) Impact Value Chain หรือ “ห่วงโซ่ผลลัพธ์” ใช้แจกแจงส่วนต่างๆของ”แบบจำลองตรรกะ” และ”ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง” โดยให้ระบุอย่างชัดเจนตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Input) กิจกรรม (Activities) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และในบางกรณีอาจเขียนไปถึงผลกระทบระยะยาว (Impact)

2) Cost-Benefit Analysis (CBA) หรือ “หลักการประเมินประโยชน์เทียบกับต้นทุน” คือ การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทนที่เป็นเครื่องมือหนึ่งในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ นิยมใช้ในการประเมินการลงทุนสาธารณะโดยรัฐบาล โครงการความช่วยเหลือระหว่างประเทศ มูลนิธิหรือองค์กรไม่แสวงหากำไรต่างๆ CBA เน้นแสดงต้นทุนและผลลัพธ์ทางสังคมที่เกิดจากการลงทุน ออกมาในรูป “ตัวเงิน” ก่อนจะแสดงผลการประเมินตามสูตรใดสูตรหนึ่งหรือมากกว่าในบรรดาสูตร 3 แบบได้แก่ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net present Value: NPV) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (benefit-cost ratio) และอัตราผลตอบแทนภายใน (internal Rate of Return: IRR)

3) Social Return on Investment: SROI หรือ “ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน” พัฒนามาจากเครื่องมือ CBA แต่เน้นให้ความสำคัญกับการรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาในกระบวนการประเมิน อย่างไรก็ตาม SROI เน้นการแปลงค่าผลลัพธ์ทางสังคมเป็นมูลค่าทางการเงิน (monetization) เหมือนกับ (CBA) และต้องการตอบคำถามว่า “เงินที่ลงทุนไป สร้างผลตอบแทน (มูลค่าทางสังคม) เท่าไร” เพื่อสะท้อนความคุ้มค่าของโครงการ การเริ่มต้นการประเมิน SROI ต้องเริ่มจาก “ตรรกะ” ทางสังคมของกิจการ เป้าหมายของ SROI คือ ตรวจสอบความเชื่อมโยงของปัจจัยนำเข้าไปจนถึงผลกระทบ

4) การใช้ตัวชี้วัด (Indicator) คือการใช้ตัวบ่งชี้ที่ช่วยระบุปริมาณผลผลิต ที่เชื่อมโยงกับการเกิดขึ้นของผลลัพธ์ (Outcome) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตัวชี้วัดช่วยบอกว่าผลลัพธ์ทางสังคมเกิดขึ้น “หรือไม่” และเกิดขึ้น “เท่าไร” และชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างจุดเริ่มต้น (Baseline) กับพัฒนาการหลังจากที่ทำการกิจกรรมไประยะหนึ่ง

5) Experimental Study หรือ “การวิจัยเชิงทดลอง” หมายถึง การศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ โดยเน้นการวัดระดับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขหรือสถานการณ์ที่จัดขึ้นนั้น เป็นสาเหตุที่แท้จริงของผลหรือปรากฏการณ์ที่เปลี่ยนแปลงนั้นหรือไม่ การวิจัยเชิงทดลองมักจะมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 2 ประเภท ได้แก่ กลุ่มทดลอง(experimental group) หมายถึง กลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าร่วมกิจการเพื่อสังคม และกลุ่มควบคุม (Control group) หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยจัดให้มีลักษณะเหมือนกลุ่มทดลอง แต่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบกับกลุ่มทดลอง เช่น กิจการเพื่อสังคมไมโครไฟแนนซ์ BRAC ในบังคลาเทศ ทำวิจัยเชิงทดลองเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพชีวิตของชุมชนยากจนที่ได้รับเงินกู้ และชุมชนที่ไม่ได้รับเงินกู้

6) เครื่องมือประเมินผลลัพธ์ทางสังคมแบบ Proprietary หรือ “คิดค้น/ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นเองหรือประยุกต์ใช้เครื่องมืออื่นๆ อย่างผสมผสานกันให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร เช่น ให้นำหนักตัวชี้วัดต่างๆ เพื่อสร้าง balanced scorecard หากเป็นนักลงทุนทางสังคม เครื่องมือ Proprietary อาจทำหน้าที่ให้คะแนนจัดอันดับ วิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ และรายงานผลของกิจการเพื่อสังคมที่อยู่ในพอร์ตการลงทุนเพื่อใช้ตัดสินใจในการลงทุน Progress out of Poverty Index (PPI) เน้นวัดผลการหลุดพ้นจากความยากจน คิดค้นโดยมูลนิธิกรามีน (Grameen Foundation) และ Best Available Charitable Option (BACO) ของกองทุน Acumen Fund เพื่อวัดความคุ้มค่าในการลงทุนในกิจการเพื่อสังคมเทียบกับทางเลือกในการทำการกุศลอื่นๆ

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการระบุผลลัพธ์ที่วัดได้ (Quantify)

2.2.2.1 ห่วงโซ่ผลลัพธ์ (Impact Value Chain) คือการแจกแจงกิจกรรม (activities) และผลผลิต (output) ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่คุณนิยามไว้แล้วเกิดขึ้นเป็นความจริง มีองค์ประกอบดังนี้

1) ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง ทรัพยากรที่กิจการต้องใช้ในการสร้างผลลัพธ์ทางสังคม คือ ปัจจัยขั้นต้นหรือต้นทุนสำหรับกิจการได้แก่ เงินทุน แรงงาน เครื่องจักร อุปกรณ์ต่างๆ ที่ดิน ผู้เชี่ยวชาญ องค์ความรู้ ฯลฯ

2) กิจกรรม (Activities) หมายถึง การแทรกแซง (intervention) หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในกิจการและทำให้เกิดผลผลิตขั้นต้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายทางสังคมของกิจการ ในการเขียนห่วงโซ่ผลลัพธ์ จะต้องระบุกิจกรรมต่างๆ ที่กิจการจะทำหรือทำไปแล้ว ซึ่งแปลงปัจจัยนำเข้าในส่วนแรกของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงให้เป็นผลลัพธ์ในส่วนหลัง ตัวอย่างกิจกรรม เช่น “เปิดคอร์ส สอนหลักสูตรอาชีพแก่ผู้พิการ” “จัดหาสินค้าเพื่อลดรายจ่ายให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์” บริการอาหารกลางวันที่มีโภชนาการครบถ้วนในโรงเรียน” ตั้งกองทุนสวัสดิการแยกขยะในชุมชน” หรือ “ให้ดอกเบี๋ยต่ำแก่คนจน”

3) ผลผลิต (Outputs) หมายถึง องค์ประกอบที่เป็นผลขั้นต้นจากกิจกรรมและส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นตัวเชื่อมและแปรกิจกรรมที่เกิดขึ้นให้ออกมาเป็นผลลัพธ์ทางสังคมนั้นเกิดขึ้นจริง เช่น “จำนวนผู้พิการที่ลดการพึ่งพาด้านรายได้จากครอบครัว” “จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้มากขึ้น” “จำนวนนักเรียนที่มีปัญหาการขาดโภชนาการลดลง” “จำนวนครัวเรือนที่มีการแยกขยะมากขึ้น” “จำนวนคนจนที่มีรายได้เพิ่มขึ้นและมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าเส้นความยากจน”

ทั้งนี้ กิจกรรมและผลผลิตถือเป็น “ตัวชี้วัดนำ” (leading indicators) คือวิธีปฏิบัติ ผลผลิต หรือผลพลอยได้ที่กิจการวัดได้หรือเข้าถึงข้อมูลได้เองโดยตรง ข้อมูลส่วนนี้มักใช้เป็น “ค่าแทน” ของผลลัพธ์

4) ผลลัพธ์ (Outcomes) หมายถึง เป้าหมายทางสังคมหรือการเปลี่ยนแปลง (ผลลัพธ์) ทางสังคม ที่กิจการอยากเห็นจากการทำกิจการ ซึ่งระบุไว้ในส่วนหลังของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (รวมถึงผลที่กิจการไม่ได้ตั้งใจให้เกิดแต่เกิดขึ้นเองจากการทำกิจการ)

2.2.2.2 ตัวชี้วัดทางสังคม (Social Impact Indicator) การสร้างตัวชี้วัดที่บ่งบอกการ

เปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นการคอยตรวจวัดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม การบริโภค สุขภาพ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ตามประเด็นที่จะสะท้อนความเปลี่ยนแปลงทางสังคมหรือสิ่งแวดล้อมที่กิจการต้องการสร้างอยู่เสมอ ตัวชี้วัดเหล่านี้จะชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างจุดแรกเริ่มตอนที่กิจการของคุณเพิ่งก่อตั้งกับพัฒนาการที่เกิดขึ้นหลังจากที่ทำงานไประยะหนึ่งแล้ว ไม่ว่าจะวัดในกรอบเวลาใด ตัวชี้วัดจะต้องเชื่อมโยงกับพันธกิจขององค์กรและผลลัพธ์ที่ต้องการอยู่เสมอ และตัวชี้วัดจะมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของกิจการเพื่อสังคม และปัญหาสังคมที่ต้องแก้ไข กิจการอาจเลือกสร้างตัวชี้วัดทางสังคมให้เหมาะสมกับบริบทของงาน ของกิจการเองได้ โดยการระบุสิ่งที่สะท้อนว่าผลลัพธ์ทางสังคมได้เกิดขึ้นแล้ว แต่หากกิจการต้องการผ่านมาตรฐานใด มาตรฐานหนึ่งหรือมุ่งสร้างผลลัพธ์ทางสังคมที่สอดคล้องกับแนวคิดสากล เช่น กิจการด้านเกษตรอินทรีย์ที่ใช้มาตรฐาน IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements) หรือการทำธุรกิจกับชุมชนโดยใช้ตรามาตรฐานสินค้าเพื่อการค้าที่เป็นธรรม (fair trade) ก็ควรจะอ้างอิงตัวชี้วัดจากมาตรฐานดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเลือกใช้ตัวชี้วัดระดับสากลหรือไม่ก็ตาม ตัวชี้วัดที่ดี ควรมีลักษณะ “Smart” ดังต่อไปนี้

- จำเพาะเจาะจง (Specific) ไม่เหวี่ยงแหดีชุลมุน มีความเฉพาะเจาะจง ระดับพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมาย
- วัดได้ (Measurable) รวมถึงมีความน่าเชื่อถือ ถูกต้องตามหลักวิชาการ ใช้เปรียบเทียบข้ามองค์กรได้
- บรรลุได้ (Achievable) สามารถบรรลุได้ในความเป็นจริง มีใช้เลือนลอย หรือเป็นไปได้
- เกี่ยวข้องกับประเด็น (Relevant) ตรงตามผลลัพธ์ทางสังคม ที่ต้องการจะศึกษา และสอดคล้องกับเป้าหมายของกิจการ
- มีเงื่อนไขเวลา (Time-bound) สามารถใช้ติดตามความคืบหน้าเมื่อเวลาผ่านไป และแยกย่อยการวัดตามหน่วยเวลาแต่ละช่วงได้ (เช่น รายปี รายเดือน รายไตรมาส ฯลฯ)

2.2.2.3 กรณีฐาน (Base Case Scenario) การประเมินผลผลลัพธ์และผลตอบแทนทาง

สังคมไม่มีทางเป็นภาววิสัย (objective) ได้อย่างสมบูรณ์แบบ เนื่องจากผลลัพธ์ทางสังคมหลายข้อเป็นนามธรรม ทำได้ดีที่สุดเพียงแต่หา “ตัวชี้วัด” และ “ค่าแทนทางการเงิน” ต้องยอมรับว่าทุกปัญหาล้วนมีรัฐ องค์กร การกุศล มูลนิธิ และกิจการอื่นๆพยายามแก้ไขเช่นกัน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจึงอาจไม่ได้เกิดจากกิจการที่เราทำเพียงผู้เดียว อีกทั้งการเกิดของผลลัพธ์ยังอาจมีปัจจัยอื่นๆที่ไม่ได้ฝ่ายไหนเข้าไปทำอะไร ผลลัพธ์ทางสังคม ก็อาจเกิดขึ้นได้เอง ดังนั้น เมื่อ “วัด” ผลลัพธ์ทางสังคม ผลลัพธ์ที่ได้อาจจะไม่ใช่ของกิจการของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดทั้งหมด แต่ต้องจัดสรรปันส่วนให้ “เครดิต” กับกิจการอื่นๆและปัจจัยต่างๆเพื่อไม่ให้ผลลัพธ์ที่ได้เป็นการกล่าวอ้างเกินจริง

ด้วยเหตุนี้ การประเมินที่น่าจะใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดหรือที่เรียกว่า “กรณีฐาน” จึงเป็นเครื่องมือสำคัญของการประเมินเพื่อสะท้อนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงจากกิจการของเรา คือรวมเฉพาะคุณค่าทางสังคมที่องค์กรของเราน่าจะมีส่วนสร้างจริงๆ เท่านั้น ในบริบทของการประเมินผลลัพธ์ทางสังคม “กรณีฐาน” หมายถึง ผลการประเมินที่ตั้งอยู่บนหลักการดังต่อไปนี้

- 1) ถ้าต้องใช้สมมุติฐานก็ใช้เฉพาะกรณีที่มีแหล่งอ้างอิง และใกล้เคียงกับบริบทของกิจการมากที่สุด
- 2) คำนึงถึงความเป็นไปได้ว่า องค์กรอื่นๆ อาจมีส่วนสร้างผลลัพธ์ที่คล้ายคลึงกันได้ (attribution) ตัวอย่างผลลัพธ์ที่เกิดจากองค์กรอื่น “เกษตรกรมีกำไรมากขึ้นจากการจำหน่ายสินค้าอินทรีย์” อาจมีผลลัพธ์ที่คล้ายคลึงกันได้จากการที่เกษตรกรมีผู้รับซื้อสินค้าในราคาพรีเมียมมากกว่ารายเดียว หรือมีกิจการมากกว่าหนึ่งรายที่เข้ามาช่วยเรื่องการปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์
- 3) คำนึงถึงความเป็นไปได้ว่า ผลลัพธ์บางส่วนอาจเกิดขึ้นได้เองแม้ว่าจะไม่มีองค์กรไหนทำงานด้านนี้เช่น เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยปีนั้น ข้าวในตลาดโลกราคาดีมาก ถึงไม่มีใครเข้าไปทำอะไร ขวานากลุ่มนี้ก็ขายข้าวได้ในราคาดีกว่าปีก่อนๆ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านั้นก็พยายามแก้ปัญหาของตนเองอยู่แล้ว
- 4) คำนึงถึงความเป็นไปได้ว่า ผลลัพธ์บางส่วนอาจไม่ใช่ส่วนเพิ่ม แต่เป็นการทดแทนผลลัพธ์อื่น ตัวอย่างผลลัพธ์ส่วนเกิน “เกษตรกรมีกำไรมากขึ้นจากการจำหน่ายสินค้าอินทรีย์” อาจมีผลลัพธ์ส่วนเกินมาจากราคาสินค้าเกษตรในตลาดเพิ่มขึ้นเอ เช่น เกิดจากการที่ผลผลิตน้อยลงเอง เช่นราคาปุ๋ยในตลาดถูกลง ตัวอย่างผลลัพธ์ทดแทน “ผู้พิการมีงานทำมากขึ้น” ผลลัพธ์ทดแทนที่อาจเกิดขึ้นคือผู้พิการทำงานกับกิจการอื่นๆ อยู่แล้วก่อนจะมาเข้าร่วมกับกิจการนี้
- 5) ในกรณีที่ประมาณการผลลัพธ์ทางสังคมในอนาคตตลอดช่วงเวลามากกว่าหนึ่งปี โดยที่กิจการจะไม่มีการลงทุนเพิ่มเติมระหว่างช่วงเวลาดังกล่าว ควรทำประมาณการอัตราการลดลง (drop off) ของผลลัพธ์ทางสังคมด้วย เช่น จะลดลงร้อยละ 10 ในปีที่ 2 ลดลงร้อยละ 20 ในปีที่ 3 และลดลงร้อยละ 25 ในปีที่ 4 ทั้งนี้ เพื่อสะท้อนสภาพความเป็นจริงที่ว่าผลลัพธ์ทางสังคมใดๆ ก็ตาม มักเกิดขึ้นในปีแรกๆ ของการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ มากกว่าในปีท้ายๆ หากไม่มีการใส่ทรัพยากรใดๆ เช่น งบประมาณ เพิ่มเติมอีกเลยนับจากปีแรก

2.2.2.4 ขั้นตอนการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมและผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน

กิจกรรมทั้งหมดแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การวางแผน การนำไปปฏิบัติ การรายงาน และการแปลงเป็นกิจกรรมปกติขององค์กร

- การวางแผน เป็นการกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์และวางแผนขั้นตอนที่ต้องใช้ รายชื่อกิจกรรมและคำถามหลักที่ควรจะต้องตอบให้ได้ หลังจากที่ทำแต่ละกิจกรรมแล้ว

ประกอบด้วย กิจกรรมทำความเข้าใจเป้าหมายในการวิเคราะห์การประเมินผลลัพธ์ทางสังคม (SIA) และคำนวณผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) เข้าใจกิจการที่ทำและยากบอกเล่าเรื่องราวของกิจการ ระบุกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กำหนดขอบเขตการวิเคราะห์ จัดทำห่วงโซ่ผลลัพธ์ (Impact value chain) เลือกตัวชี้วัดทางสังคม (social impact indicator) วางแผนแหล่งข้อมูลที่จะใช้

- การนำไปปฏิบัติ เป็นการเตรียมเนื้อหาจริงที่จะนำมาวิเคราะห์ รายชื่อ กิจกรรมและคำถามหลักที่เราควรจะต้องให้ได้หลังการทำแต่ละกิจกรรม ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัด รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์มาตรฐานและบรรทัดฐานเพื่อสร้างกรณีฐาน แปลงตัวชี้วัดผลลัพธ์เป็นมูลค่าทางการเงิน แยกแยะระหว่าง “ค่าใช้จ่าย” กับ “เงินลงทุน” การวิเคราะห์รายรับและรายจ่าย วิเคราะห์รายรับและรายจ่ายที่สัมพันธ์กับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ประเมินมูลค่าตลอดระยะเวลาการประเมิน และคำนวณผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน
- การรายงาน เป็นการสื่อสารผลการวิเคราะห์ไปยังผู้มีส่วนได้เสียและสังคมในวงกว้าง มีเพียงกิจกรรมเดียวเท่านั้นในขั้นนี้ คือ การรายงานผล
- การแปลงเป็นกิจกรรมปกติขององค์กร เป็นการผสานผลการวิเคราะห์ SIA หรือ SROI เข้ากับการดำเนินกิจการ

2.3 แนวคิดการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติ สำมะโนและการสำรวจ

2.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ดีจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติที่สำคัญๆ ดังนี้คือ

- 1) ความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) ข้อมูลที่ดีควรจะมีมีความถูกต้องแม่นยำสูง หรือถ้ามีความคลาดเคลื่อน (errors) ปนอยู่บ้าง ก็ควรที่จะสามารถควบคุมขนาดของความคลาดเคลื่อนที่ปนมาให้มีความคลาดเคลื่อน น้อยที่สุด
- 2) ความทันเวลา (Timeliness) เป็นข้อมูลที่ทันสมัย (up to date) และทันต่อความต้องการของผู้ใช้ ถ้าผลิตข้อมูลออกมาช้า ก็ไม่มีคุณค่าถึงแม้จะเป็นข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำก็ตาม
- 3) ความสมบูรณ์ครบถ้วน (completeness) ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาต้องเป็นข้อมูลที่ให้ข้อเท็จจริง (facts) หรือข่าวสาร (information) ที่ครบถ้วนทุกด้านทุกประการ มิใช่ขาดส่วนหนึ่งส่วนใดไปทำให้นำไปใช้การไม่ได้
- 4) ความกะทัดรัด (conciseness) ข้อมูลที่ได้รับส่วนใหญ่จะกระจัดกระจาย ควรจัดข้อมูลให้อยู่ใน รูปแบบที่กะทัดรัดไม่เยิ่นเย้อ สะดวกต่อการใช้และค้นหา ผู้ใช้มีความเข้าใจได้ทันที
- 5) ความตรงกับความต้องการของผู้ใช้ (relevance) ข้อมูลที่จัดทำขึ้นมาควรเป็นข้อมูลที่ใช้ข้อมูลต้องการใช้ และจำเป็นต้องรู้ / ทราบ หรือเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผน กำหนดนโยบายหรือตัดสินใจปัญหาในเรื่องนั้นๆ ไม่ใช่เป็นข้อมูลที่จัดทำขึ้นมามากมาย แต่ไม่มีใครต้องการใช้หรือไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูล
- 6) ความต่อเนื่อง (continuity) การเก็บรวบรวมข้อมูล ควรอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในลักษณะของอนุกรมเวลา (time-series) เพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในด้านการวิเคราะห์วิจัยหรือหาแนวโน้มในอนาคต

2.3.2 การสำมะโนและการสำรวจ

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสำมะโน (Census) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติของทุกๆ หน่วยของประชากรที่สนใจศึกษาภายในพื้นที่ที่กำหนด และภายในระยะเวลาที่กำหนด การเก็บรวบรวม ข้อมูลสถิติด้วยวิธีนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลในระดับพื้นที่ย่อย เช่น หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และทำให้ได้ ข้อมูลที่เป็นค่าจริง

ตามพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2508 ได้บัญญัติไว้ว่า สำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นหน่วยงานเดียวที่สามารถจัดทำสำมะโนได้ และการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติด้วยวิธีการสำมะโน เป็นงานที่ต้องใช้เงิน งบประมาณ เวลาและกำลังคนเป็นจำนวนมาก สำนักงานสถิติแห่งชาติจึงไม่สามารถจัดทำสำมะโนได้ในทุกๆ ปี ส่วนใหญ่จะจัดทำสำมะโนทุกๆ 10 ปี หรือ 5 ปี สำมะโนที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้จัดทำ คือ สำมะโนประชากรและเคหะ สำมะโนการเกษตร สำมะโนประมงทะเล สำมะโนอุตสาหกรรม และสำมะโนธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564)

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสำรวจ (Sample Survey) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติจากบางหน่วยของประชากรด้วยวิธีการเลือกตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติด้วยวิธีนี้ จะทำให้ได้ ข้อมูลในระดับรวม เช่น จังหวัด ภาค เขตการปกครอง และรวมทั่วประเทศ และข้อมูลที่ได้จะเป็นค่าโดยประมาณ การสำรวจเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้งบประมาณ เวลา และกำลังคนไม่มากนักจึงสามารถจัดทำได้เป็นประจำทุกปี หรือ ทุก 2 ปี ปัจจุบันการสำรวจเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติที่มีความสำคัญ และใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุด ทั้งในวงการราชการและเอกชน ไม่ว่าจะเป็น การสำรวจ เพื่อหาข้อมูลทางด้านการเกษตร อุตสาหกรรม สาธารณสุข การคมนาคม การศึกษา และ ข้อมูล ทางเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ รวมทั้งการหยั่งเสียงประชามติ การวิจัยตลาด ฯลฯ สำหรับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้จัดทำโครงการสำรวจที่สำคัญๆ หลายโครงการ เช่น การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (การสำรวจแรงงาน) การสำรวจการย้ายถิ่นของประชากร การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน การสำรวจการใช้พลังงานของครัวเรือน การสำรวจการเปลี่ยนแปลงของประชากร การสำรวจวิทยุ-โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน การสำรวจภาวะการครองชีพของข้าราชการพลเรือนสามัญ การสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน เป็นต้น

2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสำมะโน / สำรวจ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ 2 วิธี คือ วิธีการสำมะโน และวิธีการสำรวจ ซึ่งมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานอยู่ 4 ขั้นตอน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) คือ (1) ขั้นตอนการวางแผนและเตรียมงาน กำหนดระเบียบวิธีการสำรวจ ขนาดประชากร (2) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือ การปฏิบัติงานสนาม โดยเก็บข้อมูลหรือการสัมภาษณ์จากแหล่งที่ให้ข้อมูลโดยตรง เช่น ครัวเรือน สถานประกอบการ หรือผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้แล้วบันทึกข้อมูลลงในแบบสอบถาม (3) ขั้นตอนประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบบสอบถามเหล่านั้นจะถูกนำมาทำการบรรณาธิกร คือ การตรวจสอบความครบถ้วน ความถูกต้อง ความแนบเนียน และความเป็นไปได้ของข้อมูล แล้วนำไปทำการลงรหัส คือ การแปลงข้อมูลจากแบบสอบถามให้เป็นรหัส หลังจากนั้นนำข้อมูลที่อยู่ในรูปของรหัส มาบันทึกลงในสื่อ เพื่อใช้ในการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เมื่อประมวลผลเสร็จแล้วก็จะทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้อีกครั้งแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ตีความหรือแปลความหมายของข้อมูลสถิติที่ได้ และ (4) ขั้นตอนการนำเสนอข้อมูลและจัดทำรายงาน

2.3.3 คุณสมบัติของผู้เก็บรวบรวมข้อมูล (พนักงานสนาม)

สำหรับการปฏิบัติงานเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพดีนั้น ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องยึดถือหลักปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ต้องมีความซื่อสัตย์ต่องานอย่างเต็มที่ ปฏิบัติงานตามตารางเวลาที่กำหนดไว้ในเซตรับผิดชอบของตน มีความตรงต่อเวลา
- 2) ต้องเป็นคนที่ไวใจได้ ว่ามีความถูกต้องสมบูรณ์ไม่บกพร่อง
- 3) ต้องรู้จักวิธีถาม เพื่อที่จะให้ผู้ตอบสัมภาษณ์ตอบได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการสำรวจ ดังนั้น ตัวผู้สัมภาษณ์จะต้องเข้าใจวัตถุประสงค์อย่างแจ่มแจ้ง เพื่อจะอธิบายและดำเนินการสัมภาษณ์ได้ตรงจุด
- 4) ต้องบันทึกแบบให้ตรงกับความเป็นจริง ต้องบันทึกคำตอบตามที่ได้รับมา และวางตัวเป็นกลางกับคำตอบของผู้สัมภาษณ์ ไม่แปลความหมายไปอีกอย่างหนึ่ง ไม่มีความลำเอียงกับคำตอบของผู้สัมภาษณ์ ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ตอบตอบความจริง ถ้าไม่แน่ใจให้ซักถามต่อไป อย่าใช้ความคิดของตนเองแปลความหมายของผู้ให้สัมภาษณ์
- 5) ต้องมีความตั้งใจในการบันทึกแบบให้ครบถ้วนและให้อ่านออก ต้องกระทำโดยรอบคอบ เรียบร้อย และตั้งใจ เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียแก่ข้อมูลที่ได้มา
- 6) ต้องสนใจและเข้าใจในแนวความคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์ คือ ต้องให้ความสนใจว่าสิ่งที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องการคืออะไร มีแนวความคิดอย่างไร เพื่อที่จะให้ได้คำตอบที่ตรงกับวัตถุประสงค์
- 7) ต้องสามารถที่จะกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความเชื่อมั่นและสบายใจในการที่จะให้ความร่วมมือ เช่น ชี้แจงให้เห็นประโยชน์จากการที่เขาจะให้ความร่วมมือกับเราและรับรองอย่างแข็งขันว่าข้อความที่ให้ไปจะถือเป็นความลับโดยเคร่งครัด
- 8) การแต่งกาย การแสดงกิริยาและการวางตัว พนักงานควรแต่งตัวให้เรียบร้อยและมีท่วงที วาจาสุภาพอ่อนโยนเป็นกันเอง ไม่วางตัวข่มขู่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความอดทนต่อสิ่งที่ไม่พอใจ เช่น การไม่ตอบคำถามคำถาม การตำหนิติเตียนต่างๆ เป็นต้น

2.3.4 การตรวจสอบคุณภาพข้อมูล

ข้อมูลสถิติควรจะมีคุณสมบัติครบถ้วน (Completeness) และความถูกต้อง (accuracy) มากพอสมควร เพื่อผู้ใช้ข้อมูลจะได้นำไปใช้ในการวิเคราะห์วิจัยให้ได้ผลใกล้เคียงความจริงมากที่สุด การที่จะได้มาซึ่งข้อมูลที่มีคุณสมบัติถูกต้องก็คือ ต้องขจัดความคลาดเคลื่อน (error) ให้เหลือน้อยที่สุด

วิธีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล คือ

- 1) ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล เป็นการตรวจสอบรายการต่างๆ ว่า ได้มีการบันทึกครบถ้วน ทุกรายการที่กำหนดหรือไม่
- 2) ตรวจสอบความถูกต้องและความแนบเนียนของข้อมูล เป็นการตรวจสอบข้อมูลว่า มีการบันทึกมาถูกต้องแนบเนียนหรือไม่ ทั้งความแนบเนียนภายใน (Internal consistency) คือ การตรวจว่าข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน มีความสอดคล้องกันหรือไม่ และ การตรวจสอบความแนบเนียนภายนอก (External consistency) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยอาศัยความรู้ความชำนาญหรือสถานการณ์ภายนอกมาช่วยในการพิจารณาการตรวจสอบข้อมูลสถิติควรจัดทำในขั้นตอนของการดำเนินงานทางสถิติขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล (งานสนาม) การเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติ
 - ความครบถ้วนของข้อมูล เป็นการตรวจสอบรายการต่างๆ ในแบบสอบถามว่าได้มีการบันทึกครบถ้วนทุกรายการที่กำหนดหรือไม่
 - ความถูกต้องและความแนบเนียนของข้อมูล เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่บันทึกอยู่ในแบบสอบถามว่ามีความถูกต้องหรือไม่ ข้อถามบางแบบอาจจะบันทึกมาครบถ้วนทุกรายการที่กำหนด แต่ข้อมูลที่บันทึกอาจไม่ถูกต้อง

2.3.5 การใช้ประโยชน์ข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ในปัจจุบันข้อมูลสถิติในระดับท้องถิ่นที่มีการเก็บเป็นประจำอยู่แล้ว ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) ข้อมูลสถิติพื้นฐานของหมู่บ้าน เป็นข้อมูลที่แสดงลักษณะโครงสร้างของหมู่บ้าน และลักษณะความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบท ซึ่งได้แก่ สถิติประชากร สถิติแรงงาน สถิติการเกษตร สถิติอุตสาหกรรม สถิติการศึกษา สถิติการสาธารณสุข สถิติการคมนาคม สถิติรายได้รายจ่ายของ ประชาชน ในหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้จะได้จากการจัดทำข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

2) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมระดับหมู่บ้าน (กชช 2 ค.)

• ข้อมูล จปฐ. เป็นข้อมูลในระดับครัวเรือนที่แสดงถึงสถานะความจำเป็นของคนใน ครัวเรือนในด้านต่างๆ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเอาไว้ว่า คนควรจะมีคุณภาพชีวิตในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างไรในช่วงระยะเวลาหนึ่ง สำหรับเครื่องชี้วัดข้อมูล จปฐ. ปี 2545-2549 จะประกอบด้วยข้อมูล 6 หมวด 37 ตัวชี้วัด และมีการจัดเก็บข้อมูลทุกปี

• ข้อมูล กชช. 2 ค หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมระดับหมู่บ้านเป็น ข้อมูล ที่บอกสถานะของหมู่บ้านทุกหมู่บ้านในชนบทที่ครอบคลุมหลายมิติทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ ศักยภาพชุมชน ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) จะมีการจัดเก็บข้อมูล กชช. 2 ค. 2 ครั้ง คือ ในปี 2546 และ 2548 ซึ่งข้อมูลในปี 2546 มีตัวชี้วัดอยู่ 6 ด้าน 30 ตัวชี้วัด

3) ข้อมูลการเงินการคลังของหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดเก็บตามคาบเวลาที่ผู้ใช้ต้องการ เช่น รายเดือน รายไตรมาส รายปี เป็นต้น ซึ่งได้แก่ สถิติรายได้และรายจ่ายจริงของหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น และสถิติงบประมาณการเงินของหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 วิธีการศึกษา

โครงการวิจัย การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งการดำเนินงานหลักๆไว้ 3 งานดังนี้

1) การค้นหา และสอบทานข้อมูล ซึ่งคิดเป็นภาระงานที่ต้องดำเนินการร้อยละ 45 จำแนกเป็นการเก็บข้อมูล “คนจนเป้าหมาย” โดยใช้ข้อมูลรายชื่อในระบบ TPMPAP เก็บข้อมูลใน 6 อำเภอในพื้นที่จังหวัดลำปาง ด้วยแบบสอบถามโดยใช้กลไกการประสานการทำงานร่วมกับกลุ่ม องค์กรต่างๆ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครพัฒนาการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สมาชิกสภาองค์กรชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น และการจัดเวทีสอบทาน รายชื่อ “คนจนเป้าหมาย” และการค้นหาศักยภาพ ต้นทุนในพื้นที่ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ต้นทุนด้านกายภาพ ด้านมนุษย์ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม

2) การสร้างระบบส่งต่อความช่วยเหลือซึ่งคิดเป็นภาระงานที่ต้องดำเนินการร้อยละ 25 เป็นการสร้าง Package ความช่วยเหลือส่งต่อความช่วยเหลือ “คนจนเป้าหมาย” ที่ได้รับการสอบทานในเวทีระดับตำบลแล้ว ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่าน Poverty Forum ในระดับต่างๆ ทั้งระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล

3) การออกแบบโครงการช่วยเหลือคนจนอย่างตรงเป้าซึ่งคิดเป็นภาระงานที่ต้องดำเนินการร้อยละ 30 เป็นการออกแบบการช่วยเหลือคนจน “โมเดลแก้จน” ด้วยนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ในพื้นที่นำร่อง

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรจำแนกตามประเด็นการศึกษา ได้ดังนี้

3.2.1 การค้นหา และสอบทานข้อมูล “คนจนเป้าหมาย” ประชากรศึกษา ได้แก่ คนที่มีรายชื่อในฐานข้อมูล TPMPAP แต่เนื่องด้วยรายชื่อ “คนจนเป้าหมาย” ในฐาน TPMPAP ทางพัฒนาชุมชนจังหวัดไม่สามารถหารายได้ให้ได้ ทางทีมงานวิจัยจึงได้เก็บข้อมูลจาก รายชื่อกลุ่มเปราะบาง ของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งระบุจำนวน “คนจนเป้าหมาย” ในฐาน TPMPAP ไว้ ซึ่งสรุปจำนวนโดยจำแนกตามพื้นที่จัดเก็บได้ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงชื่ออำเภอ จำนวนกลุ่มเปราะบาง และจำนวนคนจนในระบบ TPMPAP

ชื่ออำเภอ	จำนวนกลุ่มเปราะบาง	จำนวนคนจนในระบบ TPMPAP
1. เมืองลำปาง	6,185	6,979
2. เถิน	2,593	2,207
3. ห้างฉัตร	639	624
4. เมืองปาน	1,313	872
5. งาว	850	651
6. แม่เมะ	133	133
รวม	11,713	11,466

ส่วนประชากรในเวทีสอบทาน ประกอบด้วย ผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นักพัฒนาการชุมชน เป็นต้น ส่วนผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน ได้แก่ ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำตำบล/หมู่บ้าน (อสม.) ประธานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ตัวแทนสมาชิกสภาองค์การชุมชน เป็นต้น

3.2.2 การออกแบบโครงการช่วยเหลือคนจนอย่างตรงเป้าประชากรศึกษาได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานที่ร่วมบันทึกข้อตกลง (MOU) จำนวน 23 หน่วยงานหลัก (ตามรายชื่อในเอกสารภาคผนวก) รวมถึง หน่วยงานอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

3.2.3 การสร้างระบบส่งต่อความช่วยเหลือ ประชากรศึกษาแบ่งตามวิธีการส่งต่อ ได้แก่

- (1) การส่งต่อตามระบบ ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานที่ร่วมบันทึกข้อตกลง (MOU) จำนวน 23 หน่วยงานหลัก (ตามรายชื่อในเอกสารภาคผนวก) หน่วยงานอำเภอ ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่
- (2) การส่งต่อด้วยกิจกรรม OM (Operating Model) ประชากร ได้แก่ “คนจนเป้าหมาย” ในพื้นที่ OM ที่ได้รับการสอบทานจากผู้นำชุมชนแล้ว
- (3) การส่งต่อนอกกรอบ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือ “คนจนเป้าหมาย” ด้วยการสับทบกับกิจกรรมโครงการที่ดำเนินการในพื้นที่ การช่วยเหลือในเรื่องอุปโภค บริโภค การช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยทุนการศึกษา เป็นต้น

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาภายใต้โครงการวิจัย การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย

- 3.3.1 แบบสอบถาม ระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่ หน่วยงานบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)
- 3.3.2 เวทีแลกเปลี่ยน ด้วยข้อมูล (Poverty Forum) ทั้งระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล
- 3.3.3 แบบประเมิน SLROI เพื่อประเมินผลกระทบด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม
- 3.3.4 การพบปะ แลกเปลี่ยนอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำชุมชน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 3.4.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ผ่านการ Clean แล้วนำสู่การป้อนเข้าระบบฐานข้อมูลของส่วนกลาง
- 3.4.2 ข้อมูลที่ได้จากเวที Poverty Forum นำมารวบรวม วิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analytics)
- 3.4.3 ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน SLROI นำมาวิเคราะห์และบรรยายเชิงพรรณนา (descriptive analytics)

3.5 ขั้นตอนการดำเนินโครงการวิจัย

- 3.5.1 การสร้างกลไกการบริหารจัดการโครงการวิจัยฯ
- 3.5.2 กระบวนการค้นหาข้อมูล “คนจนเป้าหมาย”
- 3.5.3 การสอบทานข้อมูล “คนจนเป้าหมาย”
- 3.5.4 ระบบข้อมูล การเชื่อมโยงข้อมูล และสังเคราะห์ ประมวลผล แสดงผล และการส่งต่อข้อมูลเข้าระบบ
ส่วนกลาง
- 3.5.5 การส่งต่อความช่วยเหลือ
- 3.5.6 การออกแบบแก้ไขปัญหาคความยากจน “โมเดลแก้จน”
- 3.5.7 การถอนบทเรียน และวิเคราะห์ สังเคราะห์

3.6 พื้นที่การดำเนินงานโครงการวิจัย

พื้นที่การดำเนินโครงการวิจัย การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง จำแนกพื้นที่ตามกิจกรรมหลัก 2 กิจกรรมดังนี้

- 3.6.1 กิจกรรมค้นหาและสอบทาน ได้แก่พื้นที่ใน 7 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองลำปาง อำเภอเถิน อำเภอห้างฉัตร อำเภอเมืองปาน อำเภองาว และอำเภอแม่เมาะ ซึ่งการดำเนินการค้นหาและสอบทานจะดำเนินการในระดับตำบลและหมู่บ้าน รวม ตำบลและ หมู่บ้าน
- 3.6.2 กิจกรรมโครงการนำร่อง “โมเดลแก้จน”หรือ OM (Operating Model) ประกอบด้วย
 - (1) พื้นที่ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
 - (2) พื้นที่ตำบลเมืองยาว ตำบลแม่สัน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
 - (3) พื้นที่ตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการดำเนินโครงการวิจัย การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง นำเสนอโดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

การดำเนินโครงการวิจัยฯ ทางทีมงานวิจัยได้มีการบริหารโครงการ เพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยฯ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ “คนจนเป้าหมาย” โดยได้วางระบบ กลไกการดำเนินงานไว้ ดังนี้

4.1. กลไกการดำเนินงาน

4.1.1 ระบบ กลไกภายในองค์กร: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

1) คำสั่งแต่งตั้ง คณะทำงานโครงการวิจัยการพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง (เอกสารในภาคผนวก) ออกเป็น 7 ทีม ดังนี้ (1) คณะทำงานด้านบริหารโครงการหรือทีมบริหารโครงการ (2) คณะทำงานฝ่ายเลขานุการ พิธีการและประชาสัมพันธ์ (3) คณะทำงานฝ่ายประสานงานกับหน่วยงาน ภาครัฐ เครือข่าย (4) คณะทำงานฝ่ายนำเข้าข้อมูลในระบบฐานข้อมูล และการสื่อสาร เผยแพร่ข่าวสารโครงการ (5) คณะทำงานฝ่ายงบประมาณ ฝ่ายวัสดุ และฝ่ายการเงิน (6) คณะทำงาน ฝ่ายค้นหา สอบทานข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูล (7) คณะทำงานด้านการประเมินโครงการฯ

2) ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เรื่อง รายชื่อนักวิจัยผู้รับผิดชอบแผนงานวิจัย และโครงการวิจัยย่อย โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ครั้งที่ 1 (เอกสารแนบ ภาคผนวก) ประกอบด้วย 3 แผนงานวิจัย: การบริหารจัดการเพื่อการสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ประกอบด้วยโครงการย่อย 2 โครงการ แผนงานวิจัย: การบริหารการค้นหาและสอบทานคนจนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ประกอบด้วยโครงการย่อย 4 โครงการ และแผนงานวิจัย: การบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลสำหรับสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ประกอบด้วยโครงการย่อย 2 โครงการ

3) คำสั่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง คณะกรรมการการตรวจสอบรับวัสดุและครุภัณฑ์ คณะกรรมการจัดซื้อวัสดุและครุภัณฑ์โดยวิธีเฉพาะเจาะจง

4.1.2 ระบบ กลไกภายนอกองค์กร:

1) การเข้าพบผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงความเป็นมาของโครงการวิจัยและแนวทางการทำงานร่วมกัน

2) การดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงความเข้าใจ (MOU) ภายใต้โครงการ โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปางระหว่าง 23 หน่วยงาน โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดลำปางเป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัยฯ เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2565 (เอกสารแนบภาคผนวก)

3) การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อน โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง ประกอบด้วยหน่วยงานที่ร่วมบันทึกตกลงความร่วมมือเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2565 ที่ผ่านมา

4) การจัด Poverty Forum ระดับจังหวัดและผ่านกลไกการประชุมคณะกรรมการศูนย์จัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (ศจพ.จ)

5) การจัด Poverty Forum ระดับอำเภอ และผ่านกลไกการประชุมคณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (ศจพ.อ)

6) การร่วมประชุม Poverty Forum ระดับตำบล ผ่านเวทีการประชุมสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการจัดการประชุมขึ้นมาเพื่อเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนข้อมูล แนวทางการดำเนินงาน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีองค์ประกอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่นำร่อง “โมเดลแก๊จน” หรือ OM (Operating Model)

7) การเข้าร่วมเป็นคณะทำงานขับเคลื่อน “โครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข” อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ดำเนินการส่งต่อและช่วยเหลือ “คนจนเป่าหมาย” ในพื้นที่อำเภอเมืองลำปาง

4.2 การค้นหาและสอบทานคนจนกลุ่มเป่าหมายที่กระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดลำปางอย่างแม่นยำ

การค้นหาและสอบทานข้อมูล “คนจนเป่าหมาย” ในครั้งนี้ ทางทีมงานวิจัยได้ประสานกับหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในเรื่องดังกล่าวคือ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง (พช.) และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง (พม.) เพื่อหาหรือเรื่องกลุ่มเป่าหมายและกระบวนการจัดเก็บข้อมูล ตลอดจน เครื่องมือในการจัดเก็บ มีข้อสรุปร่วมกันว่า เนื่องจากระยะเวลาการจัดเก็บข้อมูลไม่สอดคล้องกัน ทาง พม.ที่เร่งเก็บข้อมูลด้วย “สมุดพก” ในขณะที่ พช.มีรอบการเก็บ “แบบสำรวจข้อมูล จปฐ.” ที่ชัดเจนในแต่ละปี ดังนั้น การจัดเก็บไม่สามารถใช้ทรัพยากรคน งบประมาณร่วมกันได้ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางจึงดำเนินการเก็บตามเวลาที่กำหนด แล้วนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน ส่วนเครื่องมือก็เช่นกัน เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีตัวชี้วัดที่ต้องเก็บและเปรียบเทียบในแต่ละปี ดังนั้นจึงยึดเครื่องมือของหน่วยงานในการเก็บ แต่สามารถนำมาผลการสำรวจมาเสริมซึ่งกันและกันได้ และสำหรับกลุ่มเป่าหมาย เนื่องจากทางพัฒนาชุมชนไม่มีรายชื่อของครัวเรือนคนจนในฐาน TPMAF ดังนั้นจึงจะใช้รายชื่อกลุ่มเปราะบางของ พม. ซึ่งรายชื่อดังกล่าวจะระบุจำนวน “คนจนเป่าหมาย” ที่อยู่ในฐาน TPMAF ซึ่งมีจำนวนตัวเลขดังปรากฏอยู่ในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงทีมสำรวจ อำเภอ จำนวนตำบล หมู่บ้าน คนจนในระบบ และเพิ่มเติม ร้อยละที่เพิ่ม

ทีมสำรวจ	อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน	จำนวน “กลุ่มเปราะบาง”	จำนวนคนจนในระบบ TPMAF
1	เถิน	8	95	2,593	2,207
2	ห้างฉัตร	7	73	639	624
3	งาว	10	85	850	651
	เมืองปาน	5	56	1,313	872
4	เมืองลำปาง	11+8	179	6,185	6,979
5	แม่เมะ	5	44	133	133
	รวม	54	532	11,713	9,259

จากตารางที่ 6 อธิบายได้ว่า จำนวน “กลุ่มเปราะบาง” จำนวน 11,713 ครั้วเรือน จะมีจำนวน “คนจนเป้าหมาย” ในระบบ TPMAP จำนวน 9,259 ครั้วเรือน โดยอำเภอเมืองลำปางมีจำนวนมากที่สุดคือ จำนวน 6,979 ครั้วเรือน รองลงมาคือ อำเภอเถินจำนวน 2,207 และอำเภอแม่เมาะมีจำนวน “คนจนเป้าหมาย” น้อยที่สุดคือ 133 ครั้วเรือน และหากจำแนก “คนจนเป้าหมาย” ในระบบ TPMAP ที่ตกเกณฑ์ชีวิต ทั้ง 5 ด้านแสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนเกณฑ์ชีวิต 5 ตัวบ่งชี้ของคนจนเป้าหมายในระบบ TPMAP ในพื้นที่ 6 อำเภอ

อำเภอ	เกณฑ์ชีวิต 5 ด้าน				
	สุขภาพ (ครั้วเรือน)	ความเป็นอยู่ (ครั้วเรือน)	การศึกษา (ครั้วเรือน)	รายได้ (ครั้วเรือน)	การเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ (ครั้วเรือน)
เถิน	360	88	757	1,669	0
ห้างฉัตร	37	10	11	588	6
งาว	109	16	239	522	0
เมืองปาน	680	18	497	234	0
เมืองลำปาง	890	861	249	5,004	0
แม่เมาะ	21	0	22	90	0
รวม	2,097	993	1,775	8,108	6

จากตารางที่ 7 อธิบายได้ว่า จำนวน “คนจนเป้าหมาย” ในระบบ TPMAP ตกเกณฑ์ตัวชี้วัด 5 ด้าน ลำดับด้านที่มีจำนวนครั้วเรือนที่ตกเกณฑ์มากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกได้ดังนี้ ด้านรายได้จำนวน 8,108 ครั้วเรือน รองลงมาด้านสุขภาพจำนวน 2,097 และด้านการศึกษานับจำนวน 1,775 ตามลำดับ โดยเรียงลำดับ ปัญหาอันดับแรกของแต่ละอำเภอได้ดังนี้ อำเภอเมืองลำปาง “คนจนเป้าหมาย” ตกเกณฑ์ด้านรายได้ อำเภอเถิน “คนจนเป้าหมาย” ตกเกณฑ์ด้านรายได้ อำเภอห้างฉัตร “คนจนเป้าหมาย” ตกเกณฑ์ด้านรายได้ อำเภอเมืองปาน “คนจนเป้าหมาย” ตกเกณฑ์ด้านสุขภาพ อำเภองาว “คนจนเป้าหมาย” ตกเกณฑ์ด้านรายได้ และอำเภอแม่เมาะ “คนจนเป้าหมาย” ตกเกณฑ์ด้านรายได้

เพื่อให้การดำเนินงานภายใต้โครงการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปางมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการวิจัยการพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง (เอกสารในภาคผนวก) ออกเป็น 7 ทีม ดังนี้ 1) คณะทำงานด้านบริหารโครงการ 2) คณะทำงานฝ่ายเลขานุการ พิธีการและประชาสัมพันธ์ 3) คณะทำงานฝ่ายประสานงานกับหน่วยงาน ภาคี เครือข่าย 4) คณะทำงานฝ่ายนำเข้าข้อมูลในระบบฐานข้อมูล และการสื่อสาร เผยแพร่ข่าวสารโครงการ 5) คณะทำงานฝ่ายงบประมาณฝ่ายวัสดุ และฝ่ายการเงิน 6) คณะทำงานฝ่ายค้นหา สอบทานข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูล 7) คณะทำงานด้านการประเมินโครงการฯ โดยการบริหารจัดการภายในทีม มีการแบ่งทีมสำรวจออกเป็น 5 ทีม แต่ละทีมรับผิดชอบโดยเฉลี่ย 1-2 อำเภอ แต่ละทีมมีหัวหน้าทีมทำหน้าที่กำกับ ติดตาม อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือในการดำเนินงาน

ทีมที่ 1 รับผิดชอบอำเภอเถิน หัวหน้าทีม: อาจารย์ไพบุลย์ หมุ่มมาต เป็นหัวหน้าทีม

ทีมที่ 2 รับผิดชอบอำเภอห้างฉัตร หัวหน้าทีม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธีรา ทิพย์วิวัฒน์พจนนา

ทีมที่ 3 รับผิดชอบอำเภองาว/อำเภอเมืองปาน หัวหน้าทีม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรงค์ศักดิ์ วงศ์วิราช

ทีมที่ 4 รับผิดชอบอำเภอเมืองลำปาง หัวหน้าทีม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศว์ เศรษฐกร

ทีมที่ 5 รับผิดชอบอำเภอมะแมะ หัวหน้าทีม: อาจารย์ดวงใจ พุทธรังค์

กระบวนการค้นหาสอบถาม มีการอบรมให้ บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมการเก็บข้อมูล การใช้เครื่องมือ วิธีการ เทคนิคการค้นหา การสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การบันทึกข้อมูล เสียง รูปภาพ การใช้เครื่องมือแบบสอบถาม การส่งรายงาน การวิเคราะห์ ประมวลผล ดำเนินการ try out แบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 200 คนในพื้นที่อำเภอสบปราบ ซึ่งผลการสำรวจเบื้องต้นทำให้ทราบว่าจำนวนคนจนเป้าหมายในพื้นที่มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นประมาณร้อยละ 30 ทำให้ทีมงานได้ทบทวนพื้นที่ดำเนินการและลดจำนวนจาก 13 อำเภอทั้งจังหวัดเหลือ 6 อำเภอในปีที่ 1 ส่วนประเด็นคำถามมีการปรับวิธีการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาในแบบสอบถาม

ในการเก็บข้อมูล “คนจนเป้าหมาย” ด้วยแบบสอบถามในครั้งนี้ อธิการมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้นำตัวแทนทีมบริหารโครงการวิจัยฯ เข้าพบผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจง วัตถุประสงค์ เป้าหมายโครงการฯ และรับฟังข้อเสนอแนะ สำหรับการขับเคลื่อนโครงการวิจัยฯ เบื้องต้นผู้ว่าราชการจังหวัดลำปางนายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ได้มอบหมายให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดดูแลโครงการวิจัยฯ ดังกล่าวนี้อีกและให้หน่วยงานราชการร่วมกันบูรณาการความช่วยเหลือ และให้ทีมงานวิจัยได้เก็บข้อมูล “คนจนเป้าหมาย” ให้ครอบคลุมและถูกต้อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน และเพื่อการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด และได้เข้าพบผู้ว่าราชการจังหวัดคนปัจจุบัน (2565) นายสิทธิชัย จินดาหลวง เพื่อชี้แจงผลการดำเนินโครงการฯ และรับฟังนโยบาย ซึ่งทางทีมงานวิจัยได้ใช้นโยบายผู้ว่าราชการจังหวัดลำปางทั้งสองท่านมาดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของโครงการฯ โดยได้วางระบบ กลไกในการเชื่อมภาคี เครือข่ายเพื่อการเก็บข้อมูล “คนจนเป้าหมาย” ดังนี้

4.2.1 ระบบ กลไกในพื้นที่ในการเก็บข้อมูล

ระบบ กลไกการเชื่อมงาน และภาคี

(1) การเข้าพบนายอำเภอ และการเข้าร่วมประชุมและนำเสนอวาระเพื่อทราบ ในการชี้แจงโครงการฯ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีดำเนินงาน ในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ทางอำเภอทั้ง 6 พื้นที่จัดขึ้น ณ ที่ทำการอำเภอของแต่ละอำเภอ ทีมงานจัดทำสรุปสาระสำคัญของโครงการวิจัยฯ แจกให้กับผู้เข้าร่วมการประชุม ซึ่งในเอกสารจะระบุที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ที่สามารถประสานติดต่อขอรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัยฯ ได้

(2) การพบปะกับผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผ่านการจัดเวทีระดับตำบล ครั้งที่ 1 เพื่อชี้แจงโครงการฯ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินงาน และการพิจารณาผู้เก็บข้อมูลในพื้นที่ ซึ่งการประชุมระดับตำบลมีองค์ประกอบของผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตัวแทนจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำตำบลและหมู่บ้าน ทีมสำรวจมีการกระบวนการที่แตกต่างกันเล็กน้อย เช่น กรณีทีมสำรวจที่ 2 และทีมสำรวจที่ 5 จะใช้เวทีระดับตำบลในการตรวจสอบรายชื่อ “คนจนเป้าหมาย” ที่ปรากฏอยู่ในรายชื่อกลุ่มเปราะบาง พร้อมทั้งเพิ่มเติมรายชื่อ (Add on) “คนจนเป้าหมาย” เข้ามา และดำเนินการจัดเก็บไปพร้อมๆ กัน ส่วนทีมสำรวจที่ 1,3,4 ดำเนินการ เพิ่มเติมรายชื่อ (Add on) ในเวทีระดับตำบลในครั้งที่สอง

(3) การคืนข้อมูลให้ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผ่านการจัดเวทีระดับตำบล ครั้งที่ 2 สำหรับทีมสำรวจที่ 2, 5 เป็นเวทีการสอบถาม รายชื่อ “คนจนเป้าหมาย” รอบสอง และการหาศักยภาพ ต้นทุนในพื้นที่ และแนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิตคนจนในพื้นที่ แต่สำหรับทีมสำรวจที่ 1,3,4 เป็นเวทีการสอบถามรายชื่อ

คนจน ดำเนินการ เพิ่มเติมรายชื่อ (Add on) และจัดเก็บข้อมูล “คนจนเป้าหมาย” ที่เพิ่มเติมรายชื่อ (Add on) อีกรอบ เวทีระดับตำบลนี้ จะมีองค์ประกอบส่วนใหญ่คือ กลุ่มเดียวกับ เวทีระดับตำบล ครั้งที่ 1 เพียงแต่เพิ่มเติม ตัวแทนจากหน่วยงานเพื่อเติม เช่น ตัวแทนพัฒนาชุมชนระดับตำบล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ เช่น ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียนในพื้นที่ ปศุสัตว์ เกษตรตำบล ป่าไม้ สปก. เป็นต้น

(4) การรายงานผลให้กับนายอำเภอและหน่วยงานในพื้นที่ ผ่านการจัดเวทีสอบทานระดับอำเภอ วัตถุประสงค์เพื่อ คืบคลานข้อมูลผลการสำรวจครัวเรือน “คนจนเป้าหมาย” และการหาแนวทาง การเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อการส่งต่อและช่วยเหลือ ดำเนินการทั้ง 6 อำเภอโดยมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมประชุม ดังนี้ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการหรือตัวแทนในพื้นที่ เช่น พัฒนาการอำเภอ เกษตรอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน ตัวแทนปฎิรูปที่ดินจังหวัดลำปาง (สปก.) ปศุสัตว์ ป่าไม้ กำนันตำบล หมู่บ้าน และนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

(5) การจัดเวทีระดับจังหวัด วัตถุประสงค์เพื่อ คืบคลานข้อมูลผลการสำรวจครัวเรือน “คนจนเป้าหมาย” การหาแนวทางการเชื่อมโยงการส่งต่อและช่วยเหลือ และทิศทางการแก้ไขปัญหาความยากจนเพื่อ เชื่อมโยงสู่แผนของหน่วยงานและแผนของจังหวัด โดยมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมประชุมดังนี้ ผู้บริหารของ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง หัวหน้าส่วนราชการหรือตัวแทนในพื้นที่ ที่ร่วมลงนามในบันทึกตกลงความร่วมมือ (MOU) ภายใต้โครงการวิจัยนี้

(6) การประสานความร่วมมือกับกลไกในพื้นที่เพื่อการค้นหาข้อมูล “คนจนเป้าหมาย” ดำเนินการใน 6 อำเภอ ซึ่งประกอบด้วย 54 ตำบล/ชุมชน 532 หมู่บ้าน ภายหลังที่ทีมงานวิจัยพบปะกับผู้นำ ท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผ่านการจัดเวทีระดับตำบล ครั้งที่ 1 เพื่อชี้แจงโครงการฯ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินงาน และร่วมกันพิจารณา ผู้ที่จะทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูล ผลการพิจารณาพบว่า แต่ละพื้นที่ เสนอ บุคคล กลุ่ม องค์กร ที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับศักยภาพของกลุ่มในแต่ละพื้นที่ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ กลุ่มที่ได้รับการเสนอให้ทำหน้าที่จัดเก็บได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์กรชุมชน นักศึกษา/อาจารย์ (นักวิจัย) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เยาวชนในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ถูกเสนอให้เป็นผู้จัดเก็บ โดยมีนักวิจัยที่รับผิดชอบแต่ละอำเภอทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง คอยให้คำปรึกษา และกำกับติดตาม และร่วมจัดเก็บข้อมูลในบางพื้นที่ รวมถึงพบปะ “คนจนเป้าหมาย” ที่มีประสบปัญหาความ ยากจน และความลำบาก ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน โดยมีกลุ่มผู้จัดเก็บข้อมูลในพื้นที่เป็นผู้ชี้เป้า

4.3 การสังเคราะห์ ประมวลผล แสดงผล การนำเข้าสู่ระบบ และการส่งต่อข้อมูล

ทีมงานวิจัยภายใต้โครงการวิจัยการพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความ ยากจน แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปางดำเนินการค้นหาและสอบทานใน 6 อำเภอประกอบด้วย อำเภอเมืองลำปาง อำเภอห้างฉัตร อำเภอเมืองปาน อำเภองาว อำเภอเถิน และอำเภอแม่เมาะ ผลการค้นหา และสอบทานพบว่า จำนวน “คนจนเป้าหมาย” มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในหลายพื้นที่ดังตารางนี้

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนครัวเรือน “คนจนเป้าหมาย” ในระบบ TPMPA เพิ่มเติม (Add-on)* และร้อยละที่เพิ่ม

อำเภอ	จำนวนคนจนในระบบ TPMPA	จำนวนคนจนภายหลังการคัดกรอง	จำนวนคนจนที่เพิ่มเติม (Add on)	จำนวนรวม	ร้อยละที่เพิ่มขึ้น
เถิน	2,207	2,081	620	2,701	30
ห้างฉัตร	624	448	317	765	70.8
งาว	651	414	546	960	13.18
เมืองปาน	872	685	6	691	0.88
เมืองลำปาง	6,979	5,479	644	6,123	11.8
แม่เมะ	133	103	418	521	405.8
รวม	11,466	9,210	2,551	11,761	27.7

จากตารางที่ 8 อธิบายได้ว่า จำนวน “คนจนเป้าหมาย” ในระบบ TPMPA จำนวนทั้งสิ้น 11,761 ครัวเรือนหรือจำนวนสมาชิกทุกครัวเรือน 38,264 คน โดยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามรายชื่อทั้งหมดและดำเนินการคัดกรอง และระหว่างการค้นหาหรือเก็บข้อมูลพบ “คนจนเป้าหมาย” ที่เพิ่มเข้ามา (Add-on) จากการชี้เป้าของผู้นำท้องที่และผู้นำชุมชนระดับหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่ จากตารางแสดงให้เห็นถึงสัดส่วน “คนจนเป้าหมาย” ในอำเภอแม่เมะเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 405.8 รองลงมาคือ อำเภอห้างฉัตร คิดเป็นร้อยละ 70.8 และอำเภอเถิน คิดเป็นร้อยละ 30 ตามลำดับ

* แบบสอบถามประมาณ 230 ฉบับยังไม่ได้ป้อนเข้าระบบ เนื่องจากระบบจากส่วนกลางปิด

ผลการวิเคราะห์ทุนทั้ง 5 ด้าน PPP CONNEXT (Practical Poverty Platform)

ผลการวิเคราะห์ทุน 5 ด้าน PPPConnex ภาพรวมทั้ง 6 อำเภอของจังหวัดลำปางที่มีการค้นหาสอบทาน และป้อนข้อมูลเข้าไปในระบบ จำนวน 11,761 ครัวเรือน หรือ 38,264 คน ผลการวิเคราะห์ ณ วันที่ 11 กันยายน 2565 มีดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงจำนวน “คนจนเป้าหมาย” ในระบบ TPMPA และเพิ่มเติม (Add-on) ร้อยละที่เพิ่ม

ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 อยู่พอได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
ทุนมนุษย์	2,629 39.23%	4,011 59.85%	62 0.93%	0 0%
ทุนกายภาพ	255 3.79%	599 8.91%	5,148 76.54%	724 10.67%
ทุนเศรษฐกิจ	2,760 41.03%	1,982 29.47%	1,887 28.06%	97 1.44%
ทุนธรรมชาติ	0 0%	1,192 17.72%	4,213 62.65%	1,320 19.63%
ทุนทางสังคม	3,043 49.45%	3,112 48.36%	138 2.19%	0 0.00%
Average.SLF(MPI)	337	5,238	1,151	0

จากตารางที่ 9 อธิบายได้ว่า “คนจนเป้าหมาย” ทั้ง 6 อำเภอในจังหวัดลำปางที่ป้อนข้อมูลเข้าระบบ และวิเคราะห์ออกมาเป็น PPPConnex ผลการวิเคราะห์ต้นทุน 5 ด้านจำแนกตามกลุ่ม 4 กลุ่มปรากฏผลว่า ต้นทุนด้านมนุษย์อยู่ในกลุ่มที่ 2 อยู่ยากคิดเป็นร้อยละ 59.85 ทุนเศรษฐกิจอยู่ในกลุ่มที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 41.03.44 และอยู่กลุ่มที่ 2 อยู่ลำบากคิดเป็นร้อยละ 29.47 ต้นทุนด้านสังคม อยู่ในกลุ่มที่ 1 อยู่ลำบากคิดเป็นร้อยละ 49.45 และอยู่ยาก คิดเป็นร้อยละ 48.36 ส่วนต้นทุนด้านกายภาพ และต้นทุนด้านธรรมชาติอยู่ในกลุ่มอยู่พอได้ คิดเป็นร้อยละ 76.54 และ 62.65 ตามลำดับ ดังนั้น จึงเป็นโจทย์ที่นักวิจัยต้องนำมาเป็นประเด็นคิดว่า จะทำอย่างไรที่จะเอาต้นทุนบวกคือด้านกายภาพ และด้านทรัพยากรธรรมชาติมาเครื่องมือ หรือตัวช่วยในการยกระดับ/แก้ไขปัญหาด้านทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจและทุนด้านสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำ “โมเดลแก่น” หรือ Operating Model ในพื้นที่นาร่อง ดังจะได้กล่าวรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

4.4 วิเคราะห์สาเหตุความยากจนของ “คนจนเป้าหมาย” และการสร้างระบบ กลไกการส่งต่อความช่วยเหลือ

วิเคราะห์สาเหตุความยากจน

สาเหตุความยากจนของ “คนจนเป้าหมาย” ใน 6 อำเภอ ที่ได้จากวิเคราะห์ข้อมูล จากระบบ PPPConnex และข้อมูลที่ได้จากเวทีสอบทานระดับตำบล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย PPPConnex ทำให้ทราบว่า *ต้นทุนด้านกายภาพ* ซึ่งประกอบด้วย ที่อยู่อาศัยสิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างพื้นฐาน และเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต และ*ต้นทุนด้านทรัพยากร*ประกอบด้วยสภาพดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งพื้นที่มีต้นทุนมากกว่าด้านอื่นๆ โดยจัดอยู่ในกลุ่มที่ 3 คือพอได้ หมายถึง เป็นกลุ่มที่มีฐานทุนสำหรับดำรงชีพ แต่ยังไม่เพียงพอที่จะอยู่รอดได้อย่างปลอดภัยหากประสบกับภาวะความแปรปรวนต่างๆ จำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกัน และยกระดับความเป็นอยู่ให้หลุดพ้นจากสภาวะความขาดแคลน/เปราะบาง ส่วน*ต้นทุนด้านเศรษฐกิจ*ซึ่งประกอบด้วยเงินสะสมที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ และเงินไหลเวียนซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนจัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 และที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีปัจจัยพื้นฐานที่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในแต่ละวันซึ่งต้องเร่งดำเนินการจัดหาปัจจัยดำรงชีพ/หรือยกระดับความสามารถในการจัดหาปัจจัยดำรงชีพให้พออยู่ได้ ส่วนกลุ่มที่ 2 หมายถึง กลุ่มที่มีฐานทุนสำหรับดำรงชีพ แต่ยังไม่เพียงพอที่จะอยู่รอดได้อย่างปลอดภัยหากประสบกับภาวะความแปรปรวนต่างๆ จำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกัน และยกระดับความเป็นอยู่ให้หลุดพ้นจากสภาวะความขาดแคลน/เปราะบาง อันสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ PPPConnex ด้าน*ต้นทุนมนุษย์*ซึ่งประกอบด้วยทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านแรงงาน ศักยภาพการเป็นผู้นำและมีความสุขที่ดี และ*ต้นทุนด้านสังคม* ซึ่งประกอบด้วย กลุ่ม เครือข่าย ประชาสังคม การเป็นสมาชิก รวมถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวและสังคม การเกื้อกูลทางสังคม ที่อยู่ในกลุ่มที่ 3 คืออยู่ยาก ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีฐานทุนสำหรับดำรงชีพ แต่ยังไม่เพียงพอที่จะอยู่รอดได้อย่างปลอดภัยหากประสบกับภาวะความแปรปรวนต่างๆ จำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกัน และยกระดับความเป็นอยู่ให้หลุดพ้นจากสภาวะความขาดแคลน/เปราะบาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเวทีสอบทาน และการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม พบสาเหตุหลักๆ ของความยากจน ดังนี้

- 1) สถานภาพของ “คนจนเป้าหมาย” เช่น วัย และอายุ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ไม่สามารถทำงานที่ใช้แรงได้เหมือนคนปกติทั่วไป ทำให้ “คนจนเป้าหมาย” กลุ่มนี้ บางกลุ่มพึ่งพาตนเองได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และหาจ้างได้รายได้เล็กน้อย แต่ยังไม่พอที่จะทำให้ชีวิตอยู่ได้อย่าง

มีคุณภาพ บางกลุ่มแม้จะมีเบี้ยยังชีพ แต่ไม่สามารถหารายได้อย่างอื่นได้ ต้องพึ่งพาลูกหลาน หรือคนในครัวเรือน หรือต้องพึ่งพาผู้อื่น เป็นที่น่าสังเกตว่า “คนจนเป่าหมาย” ที่เป็นผู้สูงอายุมีจำนวนหนึ่งต้องอาศัยอยู่ลำพัง มีสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการใช้ชีวิตในวัยสูงวัยอย่างปลอดภัย

- 2) สภาพร่างกายไม่เอื้อต่อการทำงาน เช่น พิกการทางร่างกาย พิกการทางสมอง หรือมีโรคประจำตัว
- 3) ขาดแคลนปัจจัยการผลิต และปัจจัยการยังชีพที่เหมาะสม เช่น ไม่มีที่ดิน หรือมีน้อย ที่ดินไม่ดี ขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดน้ำ ขาดเงินทุน ขาดอุปกรณ์การผลิตของตนเอง รวมถึงอยู่ในพื้นที่ที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ
- 4) ส่วนใหญ่เป็นครัวเรือน “คนจนเป่าหมาย” มีพื้นฐานอาชีพด้านการเกษตร ปลูกพืชเชิงเดี่ยว ประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง แต่ผลผลิตต่ำ เนื่องจากประสบปัญหาภัยแล้ง โรคระบาด ขาดอำนาจการต่อรองราคาผลผลิต มักขายผลผลิตสดทันทีเพื่อให้ได้เงินมาใช้เร็วที่สุด จึงทำให้ขายผลผลิตในราคาถูก รวมถึงการขาดทักษะ ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าผลผลิต เช่น การแปรรูป
- 5) ขาดทักษะ ความรู้ ความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ขาดทักษะด้านการตลาด และมักจะพอใจในวิธีการขายแบบเดิมๆ ขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ตลอดจนขาดการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี เป็นต้น
- 6) ขาดความกระตือรือร้นที่จะแสวงหางานทำ ขี้เกียจ หรือเลื่องงาน หรือขาดประสิทธิภาพการทำงาน บางรายไม่มีวินัยการทำงาน วันไหนมีเงินไม่ไปทำงาน พอเงินหมดค่อยหางานทำ ทำให้ไม่มีใครจ้างทำงาน
- 7) ไม่รู้จักอดออม บริโภคสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เช่น เหล้า บุหรี่ การเล่นเกม ลากพนันอื่นๆ และถูกซ้ำเติมด้วยเศรษฐกิจที่ตกต่ำ หรือการระบาดของ COVID-19 ทำให้ตกงาน หรือว่างงาน
- 8) ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งงาน เนื่องจากระยะทางห่างไกล หรือไม่ได้รับรู้ข่าวสาร มีความรู้ทักษะไม่ตรงกับงาน
- 9) ไม่ได้ใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากเข้าไม่ถึงแหล่งทรัพยากร ใช้ทรัพยากรยังไม่เกิดความคุ้มค่าหรือก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- 10) เข้าไม่ถึงสวัสดิการของรัฐ เช่น ไม่มีบัตรผู้พิการ หรือมาตรการเยียวยาด้านอื่นๆ เป็นต้น

4.4.1 การสร้างระบบ กลไกการส่งต่อความช่วยเหลือ

ระบบ กลไกการส่งต่อความช่วยเหลือ “คนจนเป่าหมาย” ที่ค้นหาและสอบทานได้ ทางทีมงานวิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การส่งต่อความช่วยเหลือให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การส่งต่อความช่วยเหลือให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็นหน่วยงานระดับจังหวัด หน่วยงานระดับอำเภอ และหน่วยงานระดับพื้นที่หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล) เนื่องจาก เป็นเวทีการประชุมที่สอดคล้องกับโครงการวิจัยฯ โดยเป็นนโยบายของรัฐบาลที่มอบให้ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดทำแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย (เมนูแก้จน) ตามมิติความขัดสน 5 มิติความขัดสน ประกอบด้วย 1.ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ 2.การศึกษา และทักษะที่จำเป็น 3.สถานะทางสุขภาพ 4.คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ และ

5.การเข้าถึงบริการ ความช่วยเหลือ และการมีส่วนร่วมในสังคม โดยทีมงานวิจัยเข้าไปร่วมในการนำเสนอข้อมูลจากการค้นหาและสอบถาม รวมถึงการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนในคณะกรรมการฯ

1) หน่วยงานระดับจังหวัด เป็นการส่งต่อความช่วยเหลืออย่างเป็นทางการ ผ่านกลไกการประชุมคณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (ศจพ.จ) ลำปาง โดยคณะกรรมการดังกล่าวนี้ มีอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเข้าร่วมเป็นกรรมการ ซึ่งเป็นการแต่งตั้งภายหลังที่โครงการวิจัยฯได้ดำเนินการขับเคลื่อนไปในระยะแรก ทีมงานวิจัยฯใช้เวทีดังกล่าวในการแลกเปลี่ยนและรับทราบถึงทิศทาง ปัญหา อุปสรรคของการแก้ไขปัญหาความยากจน นอกจากนี้ยังใช้กลไกการประชุมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดโดยท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ที่มีองค์ประกอบของผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งจังหวัดลำปางเข้าร่วมประชุม นอกจากนี้ยังใช้เวทีของการประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัดลำปาง (กรอ.จังหวัดลำปาง) การประชุมคณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัดลำปาง เป็นเวทีการแลกเปลี่ยนตามวาระและโอกาส

ส่วน การส่งต่อความช่วยเหลืออย่างไม่เป็นทางการ คือการนำเสนอข้อมูลเพื่อรายงานความก้าวหน้าให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง การพบปะพูดคุยกับหน่วยงานต่างๆ เช่น พัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง พัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง พัฒนาการอำเภอ ปฏิรูปที่ดินจังหวัดลำปาง ป่าไม้ สาธารณสุขอำเภอ เป็นต้น

2) หน่วยงานระดับอำเภอ ใช้กลไกการประชุมคณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (ศจพ.อ) โดยเบื้องต้นยังดำเนินการได้เป็นบางอำเภอ เช่น อำเภอเถิน ส่วนอำเภออื่น ใช้กลไกการจัดเวทีสอบถามและคืนข้อมูลให้กับ เช่น อำเภอแม่เกาะอำเภอเมืองลำปาง อำเภอห้างฉัตร อำเภอเมืองปาน และอำเภองาว และการใช้กลไกระดับพื้นที่ เช่น การเข้าร่วมเป็นทีมอำเภอในการแก้ไขปัญหาความยากจนของอำเภอเมืองลำปาง โดยการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการผู้นำขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลง ระดับอำเภอ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รุ่นที่ 1 เพื่อกลับมาขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนและจัดทำ One Plan ต่อไป นอกจากนี้ยังใช้เวทีการประชุมชี้แจงแนวทางการขับเคลื่อนงานการบริการสวัสดิการสังคมแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) หรือ ศูนย์ช่วยเหลือสังคมในระดับตำบล ของอำเภอแม่เกาะ เป็นพื้นที่ในการส่งต่อข้อมูล เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งรายชื่อ “คนจนเป้าหมาย” ให้กับอำเภอแม่เกาะ พัฒนาการอำเภอแม่เกาะ เพื่อรับการช่วยเหลือ โดยมี “คนจนเป้าหมาย” ได้รับบขจากอำเภอในการซ่อมแซมบ้าน จำนวน 50,000 บาท รวมถึงการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) แม่เกาะได้ให้การช่วยเหลือเบื้องต้นด้วยการแจกถุงยังชีพ แก่คนจนเป้าหมายทั้งที่มีรายชื่อใน Thai QM และรายชื่อ “คนจนเป้าหมาย” เพิ่มเติมจาก TPMAP

3) หน่วยงานระดับพื้นที่หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้กลไกการประชุมคณะกรรมการศูนย์จัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเทศบาลนครลำปาง (ศจพ.ทน.) ที่มีตัวแทนนักวิจัยภายใต้โครงการวิจัยฯเข้าร่วมเป็นกรรมการฯ เป็นเวทีที่ทีมนักวิจัยจะใช้เป็นกลไกการคืนข้อมูลการค้นหาและสอบถาม “คนจนเป้าหมาย” และร่วมแลกเปลี่ยนและหาแนวทางการแก้ไขปัญหา “คนจนเป้าหมาย” ต่อไป

4.4.2 การส่งต่อความช่วยเหลือโดยการบูรณาการความช่วยเหลือ

เป็นการช่วยเหลือ “คนจนเป่าหมาย” โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการช่วยเหลือในลักษณะ “การให้ปลา” แทน “ การให้อุปกรณ์ หาปลา” เป็นความจำเป็น เนื่องจาก การแก้ไขความยากจน คงต้องเริ่มด้วยให้ “คนจนเป่าหมาย” มีกิน มีอยู่ดี หรือ “อยู่ได้” ก่อน ไปสู่การ “อยู่ดี” และ “อยู่ได้อย่างยั่งยืน”ต่อไป อย่างน้อยทำให้หน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญ ตระหนักกับภารกิจที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความยากจน ที่ไม่อาจดำเนินการได้โดยลำพังของ หน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่ง รวมถึงผู้นำ คนในชุมชน ให้หันมาดูแล “คนใกล้ตัว” มากขึ้น ตัวอย่างของความช่วยเหลือ มีดังนี้

- 1) การส่งต่อข้อมูล “คนจนเป่าหมาย” ในที่ประชุมของ คณะกรรมการศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดลำปาง (ศจพ.จ)
- 2) การส่งต่อข้อมูล “คนจนเป่าหมาย” ในที่ประชุมของ คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการวิจัยการพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง เพื่อรับการช่วยเหลือตาม ศักยภาพ ภารกิจของหน่วยงาน ตามความจำเป็น
- 3) การส่งต่อข้อมูล “คนจนเป่าหมาย” ผ่านเวทีระดับอำเภอทั้ง 6 อำเภอประกอบด้วย อำเภอเมืองลำปาง อำเภอลำดวน อำเภอเมืองปาน อำเภองาว อำเภอห้างฉัตร และอำเภอแม่เมว
- 4) การส่งต่อ และบูรณาการความช่วยเหลือผ่านกลไกอำเภอนำร่อง “โครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข” กระทรวงมหาดไทย รายละเอียดดัง หัวข้อ การป้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback loop) ตารางที่ 10 ลำดับที่ 13
- 5) การบริจาคมงบประมาณในการโครงการกาชาดซ่อม-สร้างบ้านให้ผู้ยากไร้เทิดให้ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ประจำปี 2565 โดยสร้างบ้าน “คนจนเป่าหมาย” คือนายเกรียงไกร คำจันตะ ที่อาศัยอยู่บ้านดอนมูล หมู่11 ตำบลพิชัย อำเภอลำดวน จังหวัดลำปาง (ภาพประกอบในภาคผนวก) ซึ่งบัดนี้ได้ดำเนินการสร้างบ้านเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะทำการมอบบ้านในวันที่ 28 กรกฎาคม 2565 นี้ซึ่งตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10
- 6) ส่งต่อความช่วยเหลือให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลสบป่าด อำเภอแม่เมว จังหวัดลำปาง โดยผ่านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสบป่าด เสนอรายชื่อให้ที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสบป่าดในวาระที่ 3.2 เพื่อพิจารณาส่งชื่อนางยุพิน เทศกาล และนางแก้ว ปัญญาสืบ เพื่อขอรับการซ่อมแซมบ้านที่อยู่อาศัยจากพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง ซึ่งทางสภามีมติเห็นชอบ
- 7) การส่งต่อความช่วยเหลือให้กับผู้ใหญ่วัยบ้านวังตม ตำบลจางเหนือ จังหวัดลำปาง และผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในการซ่อมแซมบ้านนางจันทร์อ้วน หน่อทอง อายุ 78 ปี ซึ่งเป็นผู้สูงอายุตาบอดทั้งสองข้างอาศัยกับลูกชายที่ไม่มีอาชีพ สภาพบ้านทรุดโทรม และอาจก่อเกิดอันตรายต่อนางจันทร์อ้วน โดยนักวิจัยร่วมบริจาคมงบประมาณ ส่วนคณะกรรมการหมู่บ้านและผู้นำชุมชนในพื้นที่เป็นผู้ออกแรงในการสร้างบ้าน ซึ่งดำเนินการเรียบร้อยแล้ว อีกหนึ่งราย คือ “คนจนเป่าหมาย” ที่อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลวอแก้ว ทางนักวิจัยร่วมกับ อบต. วอแก้ว และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวอแก้ว โดยบูรณาการกับสาขาวิชาการบริหาร

จัดการรวมถึงการซ่อมแซมพื้นไม้บ้านให้กับ “คนจนเป่าหมาย”ในพื้นที่ห่างไกลในอำเภอเมืองปาน เป็นต้น

- 8) การส่งความช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาผ่านกลไกของสโมสรโรตารีตำบลพระบาท จังหวัดลำปางมอบทุนการศึกษาให้ เด็กหญิงรัตติกาล ชมภูแก้ว นักเรียนโรงเรียนเมืองมายวิทยา ซึ่งอาศัยอยู่ที่ตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองลำปาง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพจำนวน 5,000 บาทต่อเดือน จนกว่าจะเรียนจบปริญญาตรี
- 9) การส่งต่อความช่วยเหลือผ่านผู้ใหญ่บ้าน โดยนักวิจัยร่วมกันบริจาคถังน้ำเพื่อใช้สำหรับบริโภค และอุปโภคในพื้นที่บ้านแม่คำหล้า หมู่ที่ 13 ตำบลบ้านร้อง อำเภองาว จังหวัดลำปาง
- 10) การช่วยเหลือโดยการซ่อมแซมห้องน้ำ และบริจาคอุปกรณ์พุงร่างกาย (ไม้เท้า 4 ขา) ถังยังชีพ และยาสามัญประจำบ้านให้แก่คุณยายเตียงแจ่ม ไม่มีนามสกุล มีแต่บัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน อาศัยอยู่ที่ ตำบลนาสัก อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง คุณยายเป็นชาวกัมพูชามาอยู่เมืองไทยตั้งแต่ยังเป็นสาว หลังค่อมมีปัญหาการเดินทาง นอกจากนี้ ยังมีการบริจาครถจักรยานยนต์ให้แก่ นายทองล้วน ไชยานนท์ ที่อาศัยอยู่ลำพังในกระต๊อบในป่า ไม่มีบ้านเลขที่ ไม่มีห้องน้ำ บ้านท่าสี่ ตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ต้องเดินออกมาเอาน้ำ อาหาร รวมถึงรับเบี้ยผู้สูงอายุในชุมชน
- 11) การช่วยเหลือโดยถังยังชีพ ประเภท ข้าวสาร ปลากระป๋อง อาหารแห้ง ที่จะนำติดรถไปตอนลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมเยือน “คนจนเป่าหมาย” ที่ชี้เป้าโดยผู้นำชุมชน อสม. เป็นต้น

4.4.3 การป้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback loop)

ตารางที่ 10 แสดงประเด็นการส่งต่อความช่วยเหลือ รายชื่อ “คนจนเป่าหมาย” วิธีการช่วยเหลือ บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และ สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน

ลำดับที่	ประเด็นการช่วยเหลือ	รายชื่อผู้ได้รับการช่วยเหลือ	วิธีการช่วยเหลือ/บทบาทมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน
1.	การส่งต่อรายชื่อคนจนเป่าหมายให้กับอำเภอแม่เมาะและพัฒนาชุมชนอำเภอแม่เมาะ	คนจนเป่าหมายในพื้นที่อำเภอแม่เมาะจำนวนประมาณ 50 คน ที่ได้รับถังยังชีพจาก กฟผ.แม่เมาะ	กฟผ.แม่เมาะ ร่วมกับอำเภอแม่เมาะ และพัฒนาการอำเภอแม่เมาะมอบถังยังชีพแก่คนจนเป่าหมายจำนวน 100 ถัง ตัวแทนนักวิจัยมีส่วนร่วมประชุมวางแผนร่วมคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับตำบล	ยังสามารถดำรงชีพได้ตามปกติ ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ที่ต้องให้การดูแลด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการและที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย
2.	การส่งต่อรายชื่อคนจนเป่าหมายให้กับอำเภอแม่เมาะ	นางจามุย แซ่ตั้ง ต.จางเหนือ อ.แม่เมาะ	สร้างบ้านโดยความร่วมมือของผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลจางเหนือ/มรภ.ลำปางร่วมมอบสิ่งของให้กับครอบครัว	อยู่ระหว่างการก่อสร้าง คาดว่าจะเสร็จภายในเดือนกันยายน 2565 นี้
3.	สร้างบ้านที่อยู่อาศัย	นายเกรียงไกร คำจันตะ ต.พิชัย อ.เมืองลำปาง	ร่วมกับอำเภอเมืองลำปาง/และผู้บริหาร บพท. ร่วมกับ	ดำเนินการสร้างและเข้าพักอาศัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ลำดับที่ (ต่อ)	ประเด็นการช่วยเหลือ	รายชื่อผู้ได้รับการ ช่วยเหลือ	วิธีการช่วยเหลือ/บทบาท มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	สภาพความเป็นอยู่ ในปัจจุบัน
			อำเภอเมืองลำปาง และ กาชาดจังหวัดลำปางสร้าง บ้านและเครื่องนอน	แล้ว ดำรงชีวิตอย่างปกติ กับลูกชาย 9 ขวบ
4.	ซ่อมแซมที่พักอาศัย	นางยุพิน เทศกาล ต.สบป่าด อ.แม่เมาะ	ส่งต่อผ่าน ประธานสภา อบต. นำเข้าสู่ที่ประชุมสภา อบต. สบป่าด อำเภอแม่เมาะ	รอการซ่อมแซมบ้านจาก พัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์จังหวัด ลำปาง
5.	ซ่อมแซมที่พักอาศัย	นางแก้ว ปัญญาสืบ ต.สบป่าด อ.แม่เมาะ		
6.	สร้างخان (ระเบียงบ้าน) และห้องน้ำ	นางจันทร์อ้วน หน่อทอง ต.จางเหนือ อ.แม่เมาะ	นักวิจัย มรภ.ลำปางร่วมกับ กรรมการหมู่บ้านซ่อมบ้าน และสร้างห้องน้ำให้	มีความเป็นอยู่ดีขึ้น แต่ยัง ขาดเรื่องของสุขอนามัย เนื่องจาก تابอดทั้งสอง ข้าง อยู่กับลูกชายที่ไม่มี งานทำ
7.	ซ่อมแซมบ้าน	นายกสินธุ์ สายสุวรรณ ต.วอแก้ว อ.ห้างฉัตร	มรภ.ลำปาง ร่วมกับ อบต. วอแก้ว และ โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่	มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ที่ สะดวกสบายขึ้น แต่ต้อง กระตุ้นในเรื่องการรักษา สุขอนามัยภายในบ้านและ บริเวณรอบบ้าน
8.	มอบทุนการศึกษา	ดญ.รัตติกาล ชมพูแก้ว ต.บ้านแลง อ.เมืองลำปาง	สโสมสรโรตารีตำบลพระบาท จังหวัดลำปาง	กำลังศึกษาต่อชั้น มัธยม การศึกษาที่ 4
9.	บริจาคถังน้ำเพื่อการ บริโภค อุปโภค	คนในชุมชนบ้านแม่คำ หล้า หมู่ที่ 13 ตำบลบ้าน ร้อง อำเภองาว จังหวัด ลำปาง	นักวิจัยบริจาคถังน้ำเพื่อการ บริโภค อุปโภค	คนในชุมชนได้รับการ บรรเทาการขาดน้ำอุปโภค บริโภคโดยเฉพาะหน้าแล้ง
10.	ซ่อมแซมห้องน้ำ และ บริจาคอุปกรณ์พยุง ร่างกาย (ไม้เท้า 4 ขา) ถุงยังชีพ และยาสามัญ ประจำบ้าน	คุณยายเดียบแจ่ม ไม่มี นามสกุล ต.นาสัก อ.แม่เมาะ	นักวิจัยบริจาคสิ่งของที่จำเป็น ต่อการดำรงชีวิต และ ซ่อมแซมห้องน้ำให้สามารถใช้ การได้	สามารถใช้ห้องน้ำได้ ตามปกติ แต่ยังคงต้องการ คนดูแลยามเจ็บป่วย ซึ่งมี รองประธาน อสม.ในพื้นที่ ดูแลอยู่
11.	บริจาครถจักรยานยนต์	นายทองลั่น ไชยานนท์ ต.บ้านดง อ.แม่เมาะ	ผู้บริหาร บพท.ร่วมกับนักวิจัย บริจาครถจักรยานยนต์เพื่อใช้ ในชีวิตประจำวัน	สามารถใช้รถจักรยาน แทนการเดินทางใน ระยะไกลๆ
12.	มอบทุนการศึกษา	ด.ช.สรารุณ ช่อนไชย ต.จางเหนือ อ.แม่เมาะ	นักวิจัยบริจาคทุนการศึกษา	กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัย ฯแม่เมาะ
13.	การซ่อมแซมบ้าน / ห้องน้ำ	พื้นที่คนจน/คนยากไร้ ใน พื้นที่อำเภอเมืองลำปาง จำนวน 12 ครัวเรือนดัง รายนามดังนี้	เป็นการบูรณาการการ ขับเคลื่อนโครงการวิจัยฯ กับ โครงการ “บำบัดทุกข์บำรุง สุข” อำเภอনার่องอำเภอ เมืองลำปาง* โดยการมีส่วน	อยู่ระหว่างการซ่อมแซม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายใน เดือนกันยายน 2565 นี้

ลำดับที่	ประเด็นการช่วยเหลือ	รายชื่อผู้ได้รับการช่วยเหลือ	วิธีการช่วยเหลือ/บทบาทมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน
(ต่อ)			ร่วมของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น ที่้องถิ่น	
	ปรับปรุงสภาพบ้านที่ทรุดโทรม ไม่มีห้องน้ำ ไฟฟ้า	นายบุญธรรม ทองพูนศรี	อบต.เสด็จรับดำเนินการและประสาน กฟผ.ดำเนินการติดตั้งหม้อไฟ	อยู่ระหว่างการซ่อมแซม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2565 นี้
	ปรับปรุงสภาพบ้านที่ทรุดโทรม และไม่มีห้องน้ำ	นางทองสุข ใจสันกลาง	อบต.บ่อแฮ้วรับดำเนินการ	อยู่ระหว่างการซ่อมแซม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2565 นี้
	ปรับปรุงสภาพบ้านที่ชำรุด	นายหน่อ สารหน่อแก้ว	ทีมวิจัย มรภ.ลำปางบริจาคงบซ่อมแซม	อยู่ระหว่างการซ่อมแซม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2565 นี้
	ซ่อมแซมหลังคาบ้านพร้อม	นางสววย พราหมณ์โชติ	ทต.บ่อแฮ้วรับดำเนินการ	อยู่ระหว่างการซ่อมแซม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2565 นี้
	ปรับปรุงสภาพบ้านที่ทรุดตัวลง	นางติ่ม ธรรมสิทธิ์	อำเภอแม่ฮ่องสอนลำปางรับดำเนินการ	อยู่ระหว่างการซ่อมแซม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2565 นี้
	สร้างห้องน้ำ	นายสมยศ หน่ออวย	ทต.ต้นธงชัยรับดำเนินการ	อยู่ระหว่างการซ่อมแซม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2565 นี้
	สร้างชานหน้าบ้าน และปรับห้องน้ำและห้องครัว	นางตุ่น แสงคำ	ทีมวิจัย มรภ.ลำปางบริจาคงบซ่อมแซม	อยู่ระหว่างการซ่อมแซม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2565 นี้
	ปรับปรุงสภาพบ้านชำรุดทรุดตัวเนื่องจากปลอกขึ้นเสาบ้าน	นางก่องคำ ปัญญาแหลม	อบต.บ่อแฮ้วรับดำเนินการ	อยู่ระหว่างการซ่อมแซม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2565 นี้
	ปรับปรุงห้องน้ำที่ทรุดโทรม	นางผัด คันทะลือ	อบต.เสด็จรับดำเนินการ	อยู่ระหว่างการซ่อมแซม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2565 นี้
	ปรับปรุงสภาพบ้านที่ชำรุด	นางสม สุริยาใจ	ทต.บ่อแฮ้วรับดำเนินการ	อยู่ระหว่างการซ่อมแซม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2565 นี้
	การกันแบ่งห้องนอน	นายจำนง ฝั้นปันวงศ์	โครงการวิจัย มรภ.ลำปางร่วมกับ ม.จุฬาลงกรณ์รับดำเนินการ	อยู่ระหว่างการซ่อมแซม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2565 นี้
	ซ่อมแซมหลังคาที่ชำรุด	นายจำเนียร วันชมพู	อบต.บ่อแฮ้วรับดำเนินการ	อยู่ระหว่างการซ่อมแซม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน นี้

4.5 ภายหลังการดำเนินโครงการวิจัย และบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ภายหลังเสร็จสิ้นโครงการวิจัยการพัฒนาระบบสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง นักวิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) ติดตามการส่งต่อช่วยเหลือผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาระบบสนับสนุนและแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง (เอกสารภาคผนวก)
- 2) การเชื่อมกับหน่วยงานและอำเภอ ในพื้นที่ดำเนินการ เพื่อสารต่อข้อมูล “คนจนเป้าหมาย” และการสานต่อ”กิจกรรมนาร่อง” หรือ Operating Model โดยในส่วนของข้อมูลการค้นหาสอบถาม ทางทีมวิจัยได้ทยอยส่งรายชื่อกลุ่มคนจนในฐาน TPMAP และที่ Add-on ให้กับอำเภอและพัฒนาการอำเภอทั้ง 6 แห่ง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ในปีต่อไป หรือเพื่อการวางแผนการช่วยเหลือคนจนในพื้นที่
- 3) กิจกรรม OM ทีมงานวิจัยยังลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน มีการประสานกับหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อสานต่อกิจกรรมในพื้นที่ เช่น
 - นำเสนอต่อ ที่ประชุมสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2565 เพื่อหาแนวทางการสานต่อการช่วยเหลือในพื้นที่นาร่อง (ภาพในภาคผนวก) ซึ่งผลการนำเสนอ ในที่ประชุมยินดีที่จะช่วยเหลือ เช่นด้านการพัฒนารูปแบบ Package หรือในเรื่องของตลาด
 - การพูดคุยนอกรอบกับพาณิชย์จังหวัดลำปาง ซึ่งพาณิชย์จังหวัดลำปางพร้อมจะสนับสนุนในเรื่องของการนำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากพื้นที่นาร่อง OM มาจำหน่าย
- 4) การเชื่อมประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่นาร่อง OM เพื่อบรรจุกิจกรรมการช่วยเหลือ “คนจนเป้าหมาย” ในแผนของหน่วยงาน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเสด็จ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สัน เทศบาลตำบลเมืองยาว และองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจหลักของหน่วยงานที่ต้องดูแลกลุ่มเปราะบาง ทั้งผู้สูงอายุ เด็ก และสตรี หากแต่กิจกรรมจะให้ความสำคัญกับ “คนจนเป้าหมาย” ในพื้นที่ด้วย โดยเฉพาะรายชื่อที่ Add-on เข้ามาเป็นรายชื่อที่ผู้นำชุมชนพิจารณาเข้ามา
- 5) การเชื่อมงานกับพื้นที่อำเภอนาร่อง อำเภอเมืองลำปางได้รับการคัดเลือกเป็นอำเภอนาร่องพื้นที่จังหวัดลำปาง ภายใต้ โครงการอำเภอนาร่อง “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” แบบบูรณาการ และสร้างนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลง กระทรวงมหาดไทย ภายใต้โครงการฯดังกล่าวนี้ ได้จัดให้มีโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้นำนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลง ระดับอำเภอ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการระหว่างวันที่ 13-18 มิถุนายน 2565 ณ ศูนย์พัฒนาชุมชน จังหวัดลำปาง ผู้รับผิดชอบโครงการวิจัยฯ อ.ดวงใจ พุทธรังษี เป็นตัวแทนโครงการ/มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เข้าร่วมอบรม และภายหลังได้ร่วมเป็นทีมขับเคลื่อนอำเภอนาร่องฯดังกล่าวของอำเภอเมืองลำปาง โดยทำหน้าที่เป็นฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการฯ (ภาคผนวก) การดำเนินงาน ปรับปรุงซ่อมแซมบ้านที่ชำรุด/ทรุดโทรม และห้องน้ำ จำนวน 27 ครุฑเรือน โดยนำรายชื่อจาก การเก็บข้อมูลของอำเภอ ThaiQM และฐาน TPMAP และบูรณาการข้อมูลกับ “คนจนเป้าหมาย” ที่ได้จากการจัดเก็บ

ภายใต้ การพัฒนาระบบสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและ
แม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง

- 6) เชื่อมประสานการทำงานร่วมกับ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
จังหวัดลำปาง และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง รวมถึงพัฒนาชุมชนระดับ
อำเภอเพื่อติดตามงานเดิม หนุนเสริมงานใหม่ในพื้นที่ 7 อำเภอในปี 65

4.6 การพัฒนาโมเดล/รูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในพื้นที่นำร่อง ในจังหวัดลำปาง

การเลือกพื้นที่นำร่องในจังหวัดลำปาง ภายหลังมีการพิจารณาตามหัวข้อต่างๆข้างต้น นักวิจัย
ได้นำเสนอพื้นที่นำร่อง พร้อมประเด็นการขับเคลื่อน “โมเดลแก้จน” ใน 3 พื้นที่ ประกอบด้วยพื้นที่ตำบลบ้าน
เสด็จ อำเภอเมืองลำปาง พื้นที่ตำบลเมืองยาว ตำบลแม่สัน อำเภอห้างฉัตร และพื้นที่ตำบลหัวเมือง อำเภอ
เมืองปาน โดยเสนอหลักการ เหตุผลของการเลือกพื้นที่ในที่ประชุมหน่วยงานที่ร่วมบันทึกข้อตกลง ความ
ร่วมมือทั้ง 23 หน่วยงาน เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565 และได้รับความเห็นชอบ นอกจากนี้ ในที่
ประชุม ยังมีการพิจารณาเลือกประธาน และเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการวิจัยฯ โดยมีการเสนอ
ชื่อ นายเทียนชัย วงศ์ษา ท้องถิ่นจังหวัดลำปางเป็นประธาน และให้หัวหน้าโครงการวิจัยฯเป็นเลขานุการ โดย
มีตัวแทนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดและจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็น
เลขานุการร่วม โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นต้นเรื่องของการนำเสนอต่อ ผู้ว่า
ราชการจังหวัดลำปาง เพื่อลงนามแต่งตั้ง ต่อไป

การดำเนินโครงการนำร่อง “โมเดลแก้จน” การเลือกประเด็นการขับเคลื่อนดำเนินการร่วมกับ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนในพื้นที่ และมีการมอบหมายหัวหน้าทีมค้นหาและสอบทานที่
รับผิดชอบในพื้นที่เป้าหมาย เป็นหัวหน้าทีม “โมเดลแก้จน” ดังรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงพื้นที่นำร่อง โมเดลแก้จน ประเด็นการขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและหัวหน้า
ทีม

พื้นที่นำร่อง (ตำบล) โมเดลแก้จน	อำเภอ	ประเด็นขับเคลื่อน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน	หัวหน้าทีม
1. ตำบลบ้านเสด็จ	เมืองลำปาง	การปลูกหญ้าเลี้ยงโคและ การเลี้ยงไก่เมือง	ผศ.วิศัท เศรษฐฐกร
2. ตำบลเมืองยาวและ ตำบลแม่สัน	ห้างฉัตร	การปลูกผักอินทรีย์ การเลี้ยงไส้เดือน ดิน และการทำดินเพื่อการเพาะปลูก	ผศ.สุธีรา ทิพย์วิวัฒน์ พจนา
3. ตำบลหัวเมือง	เมืองปาน	การเลี้ยงจิ้งหรีดและการปลูกดอกไม้ เมืองหนาว	ผศ.ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช

การดำเนินการ “โมเดลแก๊จน” ใน 3 พื้นที่

4.6.1 พื้นที่นำร่องตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง

Operating Model (OM) ตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปางภายใต้โครงการ “การบริหารจัดการเพื่อการสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนา Operating Model พื้นที่นำร่องตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง”

ภายหลังการวิเคราะห์ข้อมูล “คนจนเป้าหมาย” พบว่า อำเภอเมืองลำปางมีจำนวนคนจนกลุ่มเป้าหมายกระจุกตัวอยู่ในหลายตำบล อาทิ เทศบาลนครลำปาง ตำบลบ่อแฮ้ว ตำบลปงแสนทอง ตำบลชมพู เป็นต้น ผลจากการค้นหาและสอบถาม พบว่า จากสภาพบริบทเมืองทำให้การทำงานในพื้นที่ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน และกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวส่วนหนึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มคนจน คณะนักวิจัยจึงได้พิจารณาเลือกพื้นที่ตำบลบ้านเสด็จ ซึ่งประกอบด้วย 17 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านทรายมูล บ้านจำค่า บ้านทรายทอง บ้านปงอ้อม บ้านเสด็จ บ้านห้วยยาง บ้านห้วยน้ำเค็ม บ้านลู่เหนือ บ้านลู่ใต้ บ้านทรายทองพัฒนา บ้านปงชัย บ้านเกาะพัฒนา บ้านทรายมูลพัฒนา บ้านห้วยยางพัฒนา บ้านห้วยหลวงพัฒนา บ้านห้วยเตี๋ยพัฒนา และบ้านปงชัยพัฒนา เป็นพื้นที่นำร่องในการพัฒนาโมเดล/รูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ แม้ว่าตำบลบ้านเสด็จจะมีการกระจุกตัวของคนจนกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากเป็นอันดับที่ 7 จำนวนคนจนเป้าหมายจำนวน 324 ครัวเรือน แต่หากวิเคราะห์ปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น มีกลไกในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง และหน่วยงานในพื้นที่เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุน จะนำไปสู่ โอกาสของความสำเร็จของโครงการในพื้นที่นำร่อง “โมเดลแก๊จน”

ประกอบกับ ผลการวิเคราะห์ต้นทุนทั้ง 5 ด้านของครัวเรือนเป้าหมาย ตามข้อมูลที่ป้อนในระบบ (ณ 9 มีนาคม 2565) พบว่า ทุนมนุษย์อยู่ในระดับอยู่ยาก หรือคิดเป็นร้อยละ 55.49 ทุนกายภาพอยู่ในระดับอยู่พอได้ หรือคิดเป็นร้อยละ 80.49 ทุนเศรษฐกิจ อยู่ในระดับลำบาก หรือคิดเป็นร้อยละ 41.46 ด้านทุนธรรมชาติอยู่ในระดับอยู่พอได้ หรือคิดเป็นร้อยละ 54.27 และทุนทางสังคมอยู่ในระดับอยู่ยาก หรือคิดเป็นร้อยละ 51.23 สัดส่วนร้อยละดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจและทุนทางสังคมต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ โดยใช้ทุนกายภาพและทุนธรรมชาติเป็นต้นทุนในการนำมาใช้แก้ปัญหาของชุมชน อีกประการนักวิจัยได้ดำเนินการหารือ พูดคุยกับผู้บริหารและผู้นำชุมชนในพื้นที่ เกี่ยวกับข้อมูล ศักยภาพในพื้นที่ และแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิต “คนจนเป้าหมาย” ทำให้ทราบว่า มีความสอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการบริหารงานของผู้บริหาร และบริบทชุมชน ทำให้นักวิจัยได้เลือกพื้นที่

วัตถุประสงค์ของ OM ตำบลบ้านเสด็จ

1. เพื่อส่งเสริมช่องทางการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มคนจนเป้าหมายผ่านวงจรปศุสัตว์ของตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
2. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการสร้างรายได้จากปศุสัตว์ของกลุ่มเป้าหมาย

การดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ เป็นการวางแผนร่วมกันกับทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานงาน และดำเนินการกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยการบริหารจัดการเพื่อการสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนา Operating Model พื้นที่นำร่อง ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานดังนี้

- 1) การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายโดยการพิจารณาความเหมาะสมในด้านต่างๆ อาทิ ความพร้อมในการดำเนินงาน สภาพปัญหาในพื้นที่ กลุ่มภาคีเครือข่ายที่สามารถสนับสนุนสร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ เป็นต้น ทั้งนี้พื้นที่อำเภอเมืองลำปาง ได้เลือกตำบลบ้านเสด็จ เป็นพื้นที่นำร่อง Operating Model มีการจัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของทีมนักวิจัย ร่วมกับตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ อาทิ นักปกครองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเสด็จ นักพัฒนาการชุมชน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของประเด็น Operating Model ผลการประชุม แลกเปลี่ยนทำให้ได้ข้อสรุปของการแก้ไขปัญหาความยากจนของ “คนจนเป้าหมาย” ตำบลบ้านเสด็จ ด้วย 2 กิจกรรมย่อย ได้แก่ 1) กิจกรรมการพัฒนาผลผลิตจากสังคมเกษตรดั้งเดิม มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผลผลิตของพืชเศรษฐกิจที่ปลูกในพื้นที่ตำบลบ้านเสด็จ และเพื่อสร้างเครือข่ายการเกษตรที่เข้มแข็ง เพื่อพัฒนาการสร้างรายได้ทางการตลาด และ 2) กิจกรรมการส่งเสริมสังคมเกษตรแบบผสมผสาน วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสานทั้งการปลูกพืชเศรษฐกิจและการปศุสัตว์ และเพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่ม “คนจนเป้าหมาย” ในพื้นที่ตำบลบ้านเสด็จผ่านวงจรการเกษตรแบบผสมผสาน การปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างทักษะและรายได้ให้กับ “คนจนเป้าหมาย” เนื่องจากพื้นที่ตำบลบ้านเสด็จอยู่ในช่วงการส่งเสริมเลี้ยงวัว ซึ่งเป็นแผนงานพัฒนาสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเสด็จ และวิสาหกิจการเลี้ยงวัวในพื้นที่อยู่ในช่วงพัฒนาและเติบโตของกลุ่ม
- 2) การดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการพัฒนารายได้ “คนจนเป้าหมาย” ด้วยวงจรปศุสัตว์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนจนกลุ่มเป้าหมายได้รับทักษะความรู้ในการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ การเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อประกอบอาชีพ และการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าและรายได้ให้กับครัวเรือนต่อไป “คนจนเป้าหมาย” เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 47 ครัวเรือน โดยได้เรียนรู้ทักษะและทำงานปลูกหญ้าร่วมกันกับผู้ประกอบการในพื้นที่ โดยมีหญ้า 3 สายพันธุ์ ได้แก่ ลูกชี เนเปียร์ และแพงโกลา ปลูกตามความเหมาะสม
- 3) การดำเนินกิจกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็นกิจกรรมที่รองรับ “คนจนเป้าหมาย” ที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ได้ ด้วยข้อจำกัดของอายุ วัย สภาพร่างกายที่ไม่เอื้อต่อการทำงานนอกบ้าน ดังนั้น ในผู้นำท้องที่ ท้องถิ่น จึงร่วมกันออกแบบกิจกรรมสำหรับรองรับกลุ่มคนจนเป้าหมายดังกล่าวนี้ ด้วยการเลี้ยงไก่พันธุ์ซึ่งมีความเหมาะสมกับพื้นที่ โดยได้สนับสนุนพันธุ์ไก่พื้นเมืองโรงเรือน อาหารเริ่มต้นในการเลี้ยง ให้กับ “คนจนเป้าหมายที่” เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 21 ครัวเรือน ซึ่งเป็นการจัดการรายได้ที่ไม่ซับซ้อน สมาชิกในครัวเรือนสามารถช่วยเหลือกันดูแลได้ และเป็นแหล่งอาหารรองรับเป็นการลดรายจ่าย เทียบกับการเพิ่มรายได้ โดยทางนักวิจัยได้วางแผนการตลาดการจัดการเรื่องอาหาร ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ ให้กับคนจนกลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถพึ่งตนเองและสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น
- 4) การประเมินผล และการส่งต่อกิจกรรมเพื่อความยั่งยืน ทางทีมวิจัยได้มีพี่เลี้ยงที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ เข้ามาดูแลในพื้นที่ ทั้งแบบการลงพื้นที่ดูแลในพื้นที่จริง และการดูแลผ่านการออนไลน์ เพื่อประเมินผลและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินกิจกรรม และส่งต่อการทำงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับท้องที่ และท้องถิ่น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเสด็จได้ รับช่วงในการดูแลเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป โดยกิจกรรมการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างทักษะและรายได้ให้กับคนจน

กลุ่มเป้าหมาย มีครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 47 ครัวเรือน ส่วน กิจกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็นการส่งเสริมสร้างรายได้ให้กับคนจนกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่สามารถมีกำลังในการทำงานมาก มีครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 21 ครัวเรือน ผลการประเมิน SLROI ทั้งสองกิจกรรมมีดังนี้

ผลการดำเนินงาน

- 1) **กิจกรรมการส่งเสริมการพัฒนารายได้คนจนกลุ่มเป้าหมายจากวงจรปศุสัตว์** กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 47 ครัวเรือน เมื่อวิเคราะห์แยกตามทุน 5 ด้าน โดยเฉพาะทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจและทุนทางสังคม ซึ่งผลก่อนการพัฒนาแบบแก้ไขปัญหาคือความยากจนอยู่ในระดับอยู่ยาก หลังจากดำเนินกิจกรรมพัฒนาพบว่า **ด้านทุนมนุษย์** คนจนกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ทักษะและทำงานปลูกหญ้าร่วมกันกับผู้ประกอบการในพื้นที่ ได้เข้ารับการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการปลูกหญ้า 3 สายพันธุ์ ได้แก่ ลูซี่ เนเปียร์ และแพงโกลา โดยปลูกตามความเหมาะสมของพื้นที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนจนกลุ่มเป้าหมายได้รับทักษะความรู้ในการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ การเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อประกอบอาชีพ และการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าและรายได้ให้กับครัวเรือนต่อไป **ด้านทุนเศรษฐกิจ** หลังจากทีคนจนกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาทักษะการทำงานปลูกหญ้าทำให้สามารถมีรายได้จากค่าแรงที่เกิดขึ้นจากการปลูกหญ้าในพื้นที่ต่อครัวเรือนไม่เกิน 1 ไร่ ใน 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) นำหญ้าแพงโกลา มาทำให้แห้ง ในรอบ1ปี สามารถทำหญ้าได้ 6 รอบ ได้หญ้าแห้งเฉลี่ยประมาณ 1,000 kg/รอบ ราคาหญ้าแห้ง กิโลกรัม ละ 6 บาท คิดเป็นมูลค่า 36,000 บาท ต่อปี 2) นำแรงงานไปแลกเอาพันธุ์หญ้ามาปลูกได้ปีละ 1 ไร่ ใช้พันธุ์หญ้า 300 กิโลกรัม ๆ ละ 6 บาท คิดเป็นเงิน 1,800 บาท 3) ได้มาจากทางที่ 2 คือ คนจนที่มีแปลงหญ้าสามารถขยับขยายการขอมือโคจากธนาคารโคของกรมปศุสัตว์ผ่าน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเสด็จได้ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการ **ด้านทุนทางสังคม** คนจนกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจโคมากขึ้นตั้งแต่การเข้าร่วมประชุม การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการประเมินผลในกระบวนการปลูกหญ้า
- 2) **กิจกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง** มีครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 21 ครัวเรือน โดยกิจกรรมดังกล่าวมาจากการสร้างกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของคนจนกลุ่มเป้าหมายที่ไม่สามารถมีกำลังในการทำงานมาก เป็นการเลี้ยงไก่พันธุ์ซึ่งมีความเหมาะสมกับพื้นที่ เมื่อวิเคราะห์แยกตามทุน 5 ด้าน โดยเฉพาะทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจและทุนทางสังคม ซึ่งผลก่อนการพัฒนาแบบแก้ไขปัญหาคือความยากจนอยู่ในระดับอยู่ยาก หลังจากดำเนินกิจกรรมพัฒนาพบว่า **ด้านทุนมนุษย์** คนจนกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาทักษะเรื่องการดูแลเลี้ยงไก่พื้นเมือง เกี่ยวกับการดูแลและจัดทำโรงเรือน การฉีดยาวัคซีน การผสมพันธุ์ การจัดการเรื่องอาหาร และการจำหน่ายจากการลงพื้นที่สำรวจครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายเพื่อสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในการจัดทำโรงเรือนเลี้ยงไก่ จากการสังเกตพบว่า คนจนกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ใส่ใจในการดูแลสภาพแวดล้อมของบ้านเรือนตัวเองให้ถูกสุขลักษณะมากขึ้นเนื่องจากต้องการให้ไก่ที่จะนำมาเลี้ยง

ได้อยู่ในพื้นที่ที่สะอาดและปลอดภัย **ด้านทุนเศรษฐกิจ** หลังจากที่คนจนกลุ่มเป้าหมายสามารถเลี้ยงไก่ให้เติบโตใช้เวลาเลี้ยง 3 เดือนจะได้ไก่น้ำหนัก 1.3 กิโลกรัม จะมีรายได้จากการขายไข่มีเชื้อ 3 บาท/ฟอง ลูกเจี๊ยบ 20 บาท/ตัว และแม่ไก่ 1 ตัว ออกลูกได้ปีละ 4 รุ่นๆละ เฉลี่ย 7-10 ตัว แม่ไก่ 5 ตัว แม่ได้ลูกประมาณปีละ 50 ตัวๆประมาณ 100 บาท ต่อปี ประมาณ 5,000 บาท อายุของแม่ไก่ให้ผลผลิตเฉลี่ยอีก 5 ปี นอกจากนี้ยังลดต้นทุนค่าอาหารเม็ด โดยการนำเศษอาหารของเหลือที่บริโภคในครัวเรือนและการปลูกแทนแตงมาเป็นอาหารให้ไก่ ซึ่งจะสามารถลดต้นทุนได้มีมูลค่า 8 บาท **ด้านทุนทางสังคม** คนจนกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมแลกเปลี่ยนกันร่วมกันในกลุ่มเครือข่ายในพื้นที่ตำบลบ้านเสด็จและเครือข่ายกลุ่มเลี้ยงไก่บ้านท่าส้มป่อย ตำบลทุ่งผา

กลไกความร่วมมือจากเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ

การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ของการดำเนินการของ OM บ้านเสด็จ สามารถอธิบายได้ดังนี้

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเสด็จ มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนา OM ให้มีความยั่งยืน ผ่านกลไกการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีบทบาทสำคัญในการวางแผน ประชาคม ในประเด็น OM ที่ดำเนินการ ผลที่เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนได้แก่ การดำเนินการเรื่องแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเสด็จที่มีแผนงานส่งเสริมวิสาหกิจเลี้ยงโคในพื้นที่ เพื่อการส่งเสริมการทำงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดซื้อตู้น้ำเย็นเก็บวัคซีนที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์ รวมถึงวัคซีนของไก่พันธุ์พื้นเมืองที่อยู่ใน OM
- 2) แรงงานจังหวัดมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการซ่อมแซมเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ใน OM โดยสามารถประสานแจ้งเพื่อเข้าพื้นที่ในการดูแลกลุ่มเป้าหมายใน OM ได้
- 3) ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ มีส่วนสำคัญในการใช้พื้นที่บ้านเสด็จในการศึกษาและพัฒนาโดยตั้งเป้าหมายในพื้นที่ให้เป็นแหล่งพัฒนาทางปศุสัตว์นำนวัตกรรมใหม่เข้ามาใช้ในพื้นที่
- 4) ปศุสัตว์จังหวัด มีส่วนสำคัญในการให้ความรู้ และติดตามผลการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหา และเพิ่มช่องทางการแปรรูปผลผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประเมิน SLROI: พื้นที่ตำบลบ้านเสด็จกิจกรรมการส่งเสริมการพัฒนารายได้ “คนจนเป้าหมาย” ด้วยวงจรปศุสัตว์

ตารางที่ 12 แสดงโครงการ OM วัตถุประสงค์ สถานการณ์ ผู้มีส่วนได้เสีย เป้าหมาย พื้นที่ดำเนินการ กิจกรรม ตัวชี้วัด การแปลงค่าเป็นเงิน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

โครงการ (OM)	วัตถุประสงค์	สถานการณ์/ข้อเท็จจริง	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้อง	เป้าหมาย/พื้นที่ดำเนินการ	กิจกรรมในการดำเนินการ (SC/VC)	ตัวชี้วัด		การแปลงค่าเป็นเงิน	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
						output	outcome		
การจัดการปศุสัตว์เพื่อพัฒนารายได้ใน	1. พัฒนา รายได้ให้คนจนเป้าหมาย	1. เป็นนโยบายของ อบต.บ้านเสด็จที่	-อบต.บ้านเสด็จ -ปศุสัตว์จังหวัด	เขตพื้นที่ตำบล	1. การเตรียมดิน ท่อนพันธุ์	1. คนจนเป้าหมายมีรายได้จากการ	1. คนจนเป้าหมายได้เรียนรู้ทักษะ	1. รายได้ค่าแรงการปลูกหญ้าของ	-บัญชีรายรับของคนจนเป้าหมาย -การสัมภาษณ์

ชุมชน: การปลูก หญ้า	ผ่านวงจรปศุ สัตว์ 2. ส่งเสริม สนับสนุนการ ทานในวงจร ปศุสัตว์เพื่อ พัฒนารายได้	จะส่งเสริมด้าน ปศุสัตว์ 2.เป็นช่วงเริ่มต้น ของการส่งเสริม การจัดตั้งกลุ่มเลี้ยง โค 3. ความไม่เพียงพอ ของอาหารเลี้ยง สัตว์	- คน จ น เป้าหมาย - กลุ่ม วิสาหกิจผู้ เลี้ยงปศุสัตว์ ตำบลบ้าน เสด็จ - ศูนย์วิจัย และพัฒนา อาหารสัตว์ ลำปาง - แรงงาน จังหวัด	บ้าน เสด็จ	2.อบรม ทักษะการ ปลูกหญ้า 3.การดูแล รักษา 4.การเก็บ เก็บเกี่ยว หญ้า	ปลูกหญ้าเลี้ยง สัตว์/ค่าง้าง แรงงานกรบวน การปลูก/การ แปรรูปหญ้า/ การขนส่งหญ้า เตื่อจำหน่าย อย่างน้อยร้อยละ 10 ของ กลุ่มเป้าหมาย	การประกอบ อาชีพ 2.อบต.บ้าน เสด็จได้ข้อมูล จ ัด ท ำ แผนพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย 3.ศูนย์วิจัยและ พัฒนาอาหาร สัตว์ลำปางได้ ข้อมูลเพื่อวิจัย และพัฒนา อาหารสัตว์	คน จ น เป้าหมาย ผลผลิตหญ้า เนเปียร์ 8-10 ตันต่อ 1 รอง การผลิต (ปีละ 4-6 ครั้ง/ปี) 2. ราคาเฉลี่ย 0.8 บาทต่อ กิโลกรัม = 6,400 บาทต่อ 1 รอบการตัด (ยังไม่รวม ต้นทุน) ประมาณ 10,000 บาท ต่อรอบการ ผลิต	- แบบสอบถามการ ประเมินทักษะ
------------------------	---	---	---	---------------	---	---	---	---	--------------------------------

การประเมิน SLROI: พื้นที่ตำบลบ้านเสด็จ กิจกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ตารางที่ 13 แสดงโครงการ OM วัตถุประสงค์ สถานการณ์ ผู้มีส่วนได้เสีย เป้าหมาย พื้นที่ดำเนินการ กิจกรรม ตัวชี้วัด
การแปลงค่าเป็นเงิน และวิธีการเก็บข้อมูล

โครงการ (OM)	วัตถุประสงค์	สถานการณ์/ ข้อเท็จจริง	ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย และผู้ใช้ ประโยชน์	เป้าหมาย /พื้นที่ ดำเนินการ	กิจกรรม ในการ ดำเนินการ	ตัวชี้วัด		การแปลงค่าเป็น เงิน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
						output	outcome		
การจัดการปศุ สัตว์เพื่อพัฒนา รายได้ในชุมชน: การเลี้ยงไก่เมือง	1. พัฒนา รายได้ให้คน จนเป้าหมาย ผ่านวงจร ปศุ สัตว์ 2. ส่งเสริม สนับสนุนการ ทานในวงจร ปศุสัตว์เพื่อ พัฒนารายได้	1. อบต.บ้าน เสด็จ มี นโยบายด้าน การส่งเสริม ปศุสัตว์ 2. เป็นช่วง เริ่มต้นของ การส่งเสริม การจัดตั้ง กลุ่มเลี้ยงโค 3 สถานการณ์ ความไม่ เพียงพอของ อาหารสัตว์ ในพื้นที่	- อบต.บ้าน เสด็จ - ปศุสัตว์ จังหวัด - คน จ น เป้าหมาย - กลุ่ม วิสาหกิจผู้ เลี้ยงปศุ สัตว์ตำบล บ้านเสด็จ - ศูนย์วิจัย และพัฒนา อาหารสัตว์ ลำปาง	เขตพื้นที่ ตำบลบ้าน เสด็จ	1.การ สำรวจ เพื่อจัดทำ โรงเรือน 2.อบรม ทักษะการ เลี้ยงไก่ 3.การ ดูแลไก่ 4.การ เก็บ ผลผลิต	1.จำนวนคนจน เป้าหมายมีรายได้ จากเลี้ยงไก่ จำนวน 21 ราย 2.กลุ่ม เป้าหมาย สามารถนำความรู้ และทักษะการ เลี้ยงไก่เพิ่มขึ้น 3.ไก่มีความ สมบูรณ์แข็งแรง 3. อัตราการออก ไข่ในแต่ละรอบ (ไก่ 1 ตัวออกไข่ 10-15ฟองต่อ รอบ)	1.การบริหาร โรงเรือนเลี้ยงไก่ อย่าง มี ประสิทธิภาพ 2. กลุ่มเป้าหมาย นำความรู้ ทักษะ ไปถ่ายทอด ขยายผลได้ 3. การลดต้นทุน อาหารไก่ 4. รายได้จาก การขายไข่และ ลูกเจี๊ยบ 5. คน จ น เป้าหมายมี สุขภาพแข็งแรง	-จำนวนรายได้ที่ เกิดขึ้นต่อ ตร.ม (2*2 ตรม.) -หน่วยงานลด ต้นทุนในการจัด อบรมต่อคน - จำนวนจากมือ อาหารที่กินเศษ อาหารหรือแหว่ง (8 บาท/มื้อ) - จำนวนจาก ค่าแรงต่อวัน (300บาท/วัน) -ไข่ 1 ฟอง=3 บาท - ลูกเจี๊ยบ 1 ตัว= 20 บาท -ไก่เนื้อพันธุ์ พื้นเมืองกิโลกรัม ละ 80-100 บาท	-แบบตรวจสอบ รายการสำรวจ พื้นที่จัดทำ โรงเรือน -แบบประเมิน ความรู้และทักษะ การเลี้ยงไก่ -แบบบันทึก สุขภาพไก่ -แบบบันทึก รายรับ-รายจ่าย

4.6.2 พื้นที่นำร่องตำบลเมืองยาว และตำบลแม่สั่น อำเภอห้างฉัตร

Operating Model (OM) ตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ภายใต้โครงการ “การเพิ่มศักยภาพการจัดการชุมชนสู่การพัฒนาาระบบอาหารปลอดภัยชุมชน... ตำบลเมืองยาว และตำบลแม่สั่น” โมเดล “ครัวเรือนสู่ชุมชน ชุมชนคนเมืองยาว-แม่สั่น”

โมเดลแก๊จน คนเมืองยาว และแม่สั่น เกิดขึ้นจากการทบทวนการกระจุกตัวของคนจนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งตำบลเมืองยาวมีจำนวนคนจนกลุ่มเป้าหมายตาม TPMAP จำนวน 171 ครัวเรือน และเพิ่มเติม (add on) จำนวน 87 ครัวเรือน ประกอบกับข้อมูล 5 มิติ ด้านการเงินเศรษฐกิจอยู่ในระดับอยู่ลำบาก ร้อยละ 34.69 และ อยู่ยาก ร้อยละ 25.51 ตามภาพที่ 1 ส่วนตำบลแม่สั่นเป็นตำบลใกล้เคียงซึ่งมีความเข้มแข็งทั้งในระดับท้องที่และท้องถิ่น ซึ่งมีจำนวนคนจนกลุ่มเป้าหมายตาม TPMAP จำนวน 20 ครัวเรือน และเพิ่มเติม (add on) จำนวน 33 ครัวเรือน

โมเดลแก๊จน ตำบลเมืองยาว-ตำบลแม่สั่น เป็นออกเป็น 2 กิจกรรม คือ 1) การส่งเสริมการพัฒนา ระบบอาหารปลอดภัยชุมชนในการสร้างรายได้ แนวคิด “แปลงจั่วแก๊จน...คนเมืองยาว-แม่สั่น” และ “แปลงใหญ่แก๊จนสามัคคี...ชีวิมีสุข” โครงการย่อย 2 การส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ต้นทุนต่ำเชิงการค้า แนวคิด “อนุรักษ์พลังงาน รักษาสิ่งแวดล้อม ต่อยอดอาชีพการทำเกษตรปลอดภัยครบวงจร” วัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาแหล่งอาหารปลอดภัยในชุมชนของครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้แนวคิดและรูปธรรมการจัดการอาหารปลอดภัยในพื้นที่ในการสร้างความมั่นคงทางอาหารของชุมชน 2) เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินด้วยกระบวนการเรียนรู้ การจัดการความรู้และการจัดการตนเองของครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้แนวคิดและรูปธรรมการสร้างอาชีพและรายได้เชิงการค้า ด้วยวิถีชุมชนตำบลเมืองยาว 3) เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาอาชีพการทำเกษตรปลอดภัยเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย มีเงินออม ของครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมายและนำสู่การพัฒนาการรวมกลุ่มเพื่อการสร้างอาชีพเชิงบูรณาการครบวงจร 4) เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาต่อยอดอาชีพการทำเกษตรปลอดภัยผ่านการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย มีเงินออมของครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมายและนำสู่การพัฒนาการรวมกลุ่มเพื่อการสร้างอาชีพเชิงบูรณาการครบวงจร

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างและพัฒนาแหล่งอาหารปลอดภัยในชุมชนของครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้แนวคิดและรูปธรรมการจัดการอาหารปลอดภัยในพื้นที่ในการสร้างความมั่นคงทางอาหารของชุมชน
- 2) เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินด้วยกระบวนการเรียนรู้ การจัดการความรู้และการจัดการตนเองของครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้แนวคิดและรูปธรรมการสร้างอาชีพและรายได้เชิงการค้า ด้วยวิถีชุมชนตำบลเมืองยาว
- 3) เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาอาชีพการทำเกษตรปลอดภัยเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย มีเงินออม ของครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมายและนำสู่การพัฒนาการรวมกลุ่มเพื่อการสร้างอาชีพเชิงบูรณาการครบวงจร
- 4) เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาต่อยอดอาชีพการทำเกษตรปลอดภัยผ่านการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย มีเงินออมของครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมายและนำสู่การพัฒนาการรวมกลุ่มเพื่อการสร้างอาชีพเชิงบูรณาการครบวงจร

วิธีดำเนินการและกรอบการดำเนินงาน

ภายใต้โครงการ “การเพิ่มศักยภาพการจัดการชุมชนสู่การพัฒนาาระบบอาหารปลอดภัยชุมชน... ตำบลเมืองยาว และตำบลแม่สั่น” โมเดล “ครัวเรือนสู้จน ชุมชนคนเมืองยาว-แม่สั่น” ผลการดำเนินงานสามารถรายงานผล โดยจำแนกตามกิจกรรม 2 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมปลูกผักปลอดภัย มี“คนจนเป้าหมาย” ที่เข้าร่วมกิจกรรม จำแนกตามตำบลเมืองยาว ตำบลแม่สั่นได้ดังนี้ ตำบลเมืองยาวจำนวน 22 ครัวเรือน ตำบลแม่สั่นจำนวน 7 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้นจำนวน 29 ครัวเรือน
2. กิจกรรมส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า แนวคิด “อนุรักษ์พลังงาน รักษาสิ่งแวดล้อม ต่อยอดอาชีพการทำเกษตรปลอดภัยครบวงจร เป็นกิจกรรมเพาะและเลี้ยงไส้เดือน มี“คนจนเป้าหมาย” ที่เข้าร่วมกิจกรรม จำแนกตามตำบลเมืองยาว ตำบลแม่สั่นได้ดังนี้ ตำบลเมืองยาวจำนวน 17 ครัวเรือน ตำบลแม่สั่นจำนวน 7 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้นจำนวน 24 ครัวเรือน

ผลการดำเนินงาน

1. กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาาระบบอาหารปลอดภัยชุมชนในการสร้างรายได้ แนวคิด “แปลงจิวแก่นจน...คนเมืองยาว” และ “แปลงใหญ่แก่นจนสามัคคี...ชีวิมีสุข”

- 1) วิเคราะห์ศักยภาพทุน 5 ด้านและผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) วิเคราะห์ความพร้อม และสภาพปัญหาการจัดการอาหารปลอดภัยในพื้นที่ของครัวเรือนยากจนกลุ่มเป้าหมาย
- 2) ออกแบบการสร้างและพัฒนาแหล่งอาหารปลอดภัยในชุมชนของครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้แนวคิดและรูปธรรมการจัดการอาหารปลอดภัยในพื้นที่
- 3) คัดเลือกครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่กระบวนการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย
- 4) วิเคราะห์และจัดกลุ่มคนจนเป้าหมาย 2 ลักษณะ คือ
 - ครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายที่มีพื้นที่เพียงพอให้ดำเนินกิจกรรม “แปลงจิวแก่นจน คนเมืองยาว” “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักปลอดภัย”
 - ครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายที่ไม่มีพื้นที่เพียงพอให้ดำเนินกิจกรรม โดยใช้พื้นที่สาธารณะให้เกิดประโยชน์และรองรับได้ “แปลงใหญ่สามัคคี ชีวิมีสุข” “ล้อมรั้วด้วยรัก ปลูกผักปลอดภัย”
- 5) ดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการพัฒนาาระบบอาหารปลอดภัยชุมชนในการสร้างรายได้ ตามแนวคิด “แปลงจิวแก่นจน...คนเมืองยาว”และ “แปลงใหญ่แก่นจนสามัคคี ชีวิมีสุข”
- 6) เพิ่มสมรรถนะกลุ่มเป้าหมายโดยการเพิ่มศักยภาพการจัดการชุมชนสู่การพัฒนาาระบบอาหารปลอดภัยชุมชนเชิงการค้า ให้มีรายได้เสริมเพิ่มรายได้ มีกำไร
- 7) เชื่อมโยงกับกิจกรรมที่ 2 การส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า กิจกรรม การเสริมสร้างและพัฒนาต่อยอดอาชีพการทำเกษตรปลอดภัยครบวงจร จากการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย มีเงินออมของครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมาย แนวคิด “อนุรักษ์พลังงาน รักษาสิ่งแวดล้อม ต่อยอดอาชีพการทำเกษตรปลอดภัยครบวงจร”

- 8) ติดตาม ประเมินผล และ สรุปลงความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ครัวเรือนคนจน กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้แนวคิดและรูปธรรมการจัดการอาหารปลอดภัยในพื้นที่ “โมเดล ครัวเรือนสู้จน”
- 9) สร้างเครือข่ายทางสังคม การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อยกระดับการประกอบอาชีพที่ยั่งยืน
- 10) สรุปบทเรียนการจัดการอาหารปลอดภัยในพื้นที่ การคืนความรู้...สู่ชุมชนและ การเผยแพร่ โมเดล “ ครัวเรือนสู้จน...ชุมชนคนเมืองยาว ” เพื่อนำสู่กลุ่มเป้าหมาย ขยายผลกลุ่มเป้าหมาย ใหม่ รุ่นใหม่ ต่อไป

การประเมิน SLROI: พื้นที่ตำบลเมืองยาว และตำบลแม่สัน ภายใต้กิจกรรมการสร้างและพัฒนาระบบอาหารปลอดภัย

ตารางที่ 14 แสดงโครงการ OM วัตถุประสงค์ สถานการณ์ ผู้มีส่วนได้เสีย เป้าหมาย พื้นที่ดำเนินการ กิจกรรม ตัวชี้วัด การแปลงค่าเป็นเงิน และวิธีการเก็บข้อมูล

โครงการ(OM)	วัตถุประสงค์	สถานการณ์/ ข้อเท็จจริง	ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) และผู้ใช้ประโยชน์	เป้าหมาย/ พื้นที่ ดำเนินการ	กิจกรรมในการ ดำเนินการ (SC/VC)	ตัวชี้วัด		การแปลงค่า เป็นเงิน	วิธีการเก็บรวบรวม ข้อมูล
						Output	Outcome		
การสร้างและพัฒนาระบบอาหารปลอดภัย ตำบลเมืองยาวและตำบลแม่สัน	1. เพื่อสร้างและพัฒนาแหล่งอาหารปลอดภัยในชุมชนของครัวเรือนคนจนเป้าหมายได้เรียนรู้แนวคิดและรูปธรรมการจัดการอาหารปลอดภัยในพื้นที่ 2. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาอาชีพการทำเกษตรปลอดภัยเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย มีเงินออมของครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมาย	-ทุนเศรษฐกิจอยู่ระดับอยู่ลำบาก 34.69% อยู่ยาก 25.51% อยู่พอได้ 36.73% -ทุนทางสังคม อยู่ยาก 76.53% อยู่ลำบาก 23.47%	- คนจนเป้าหมายในพื้นที่ ต.เมืองยาว และ ต.แม่สัน - คนในชุมชน - ผู้นำชุมชนใน ต.เมืองยาว และ ต.แม่สัน - เทศบาลตำบลเมืองยาว - องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สัน	- ตำบลเมืองยาว 20 ครัวเรือน - ตำบลแม่สัน 10 ครัวเรือน	- ระบุคนจนเป้าหมายโดยผู้นำชุมชนเพื่อเข้าร่วมโครงการ - คัดเลือกชนิดผักที่จะทำการปลูก - เตรียมแปลงผัก/ทำการปลูก - เรียนรู้การจัดการกลุ่มการทำบัญชีครัวเรือน - อบรมการทำปุ๋ยชีวภาพบำรุงพืช - การรวมกลุ่มขายพืชผัก	- ปลูกพืชผักสวนครัว - ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนน้อยลง - รายได้เพิ่มขึ้น - รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมเปลี่ยนไป	- พื้นที่ในบริเวณบ้าน ข อ ง กลุ่มเป้าหมายนำมาใช้ประโยชน์ - ลดค่าใช้จ่าย - กลุ่มเป้าหมายสุขภาพดี - เทศบาลตำบลเมืองยาว และ อบต.แม่สันได้ข้อมูลจัดทำแผนพัฒนาคนจนเป้าหมาย	- รายได้จากการขายผักปลอดภัย ครั้งละ 100 - 200 บาท	- การสัมภาษณ์ - แบบสอบถาม

ผลการดำเนินงานตามทุน 5 ด้าน

- 1) ทุนมนุษย์: ทักษะความสามารถที่อยู่ในตัวมนุษย์ ซึ่งอาจได้มาจากการเรียนรู้ การศึกษา หรือประสบการณ์ที่ได้รับ นอกจากนี้ยังรวมถึงกำลังแรงงาน ส่วนหนึ่งคือสุขภาพจากการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็น

เกษตรกรมีความรู้ในการเพาะปลูกเป็นพื้นฐาน กิจกรรมส่งเสริมการสร้างและพัฒนาอาหารปลอดภัย เช่นการผลิตปุ๋ยชีวภาพ สำหรับบำรุงพืชจึงเป็นการหนุนเสริมความรู้และทักษะการเพาะปลูก อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายตระหนักถึงสุขภาพจากการบริโภคอาหารปลอดภัยจากปุ๋ยเคมี ผลกระทบที่เกิดจากโครงการ จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการ นายธนกร กล่าวว่า ทำให้มีงานอดิเรกทำใช้พื้นที่เวลาว่างเกิดประโยชน์ และช่วยด้านสุขภาพจากการบริโภคพืชผักปลอดภัย

- 2) **ทุนกายภาพ:** ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย สภาพทางกายภาพ ความแข็งแรง มั่นคง มาตรฐานของบ้านเรือน และสุขลักษณะ การเข้าถึงระบบสาธารณูปโภค รวมถึงการเข้าถึง ข้อมูลข่าวสาร Internet กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยส่งเสริมให้ใช้พื้นที่ในครัวเรือนให้เกิดประโยชน์ เกิดมูลค่า อีกทั้งเกิดการใช้พื้นที่สาธารณะให้เกิดประโยชน์จากกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการที่ไม่มีพื้นที่ในครัวเรือนเพียงพอต่อการปลูกพืชผักสวนครัว

ผลกระทบที่เกิดจากโครงการ กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยทำให้พื้นที่ทั้งในครัวเรือนและพื้นที่สาธารณะในชุมชนถูกนำมาใช้ประโยชน์ เกิดมูลค่า

- 3) **ทุนเศรษฐกิจ หรือทุนการเงิน:** การมีเงินทุน ทรัพย์สิน สมบัติเงินที่สะสม การมีอาชีพมีรายได้ หรือความสามารถในการออมทรัพย์และการเข้าถึงสินเชื่อต่างๆ

จากข้อมูลสถานการณ์ทุนทางเศรษฐกิจของพื้นที่ตำบลเมืองยาวระดับความเป็นอยู่ของกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับ อยู่ลำบาก 34.69% อยู่ยาก 25.51% อยู่พอได้ 36.73% อีกทั้งยังไม่มีรายได้นอกจากรัฐสวัสดิการสังคมจากรัฐบาล (เบี้ยคนพิการ เบี้ยผู้สูงอายุ) จากการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เกิดรายได้จากการปลูกพืชผักสวนครัว โดยจะจำหน่ายได้ครั้งละประมาณ 100 – 200 บาท ซึ่งตลอดระยะเวลาของโครงการทำให้เกิดรายได้ 2 – 3 ครั้ง นอกจากนี้บางครัวเรือนไม่ได้นำไปจำหน่ายแต่แจกจ่ายให้กับเครือญาติ เพื่อนบ้าน รวมถึงนำมาประกอบอาหารในครัวเรือน ทำให้ไม่ต้องซื้อวัตถุดิบ

ผลกระทบที่เกิดจากโครงการ จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่าผลผลิตสามารถนำไปจำหน่ายก็ทำให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือน หากไม่จำหน่ายสามารถนำมาเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหารทำให้ลดค่าใช้จ่ายครัวเรือน

- 4) **ทุนธรรมชาติ:** ที่ดินทำกิน แหล่งน้ำ สิ่งแวดล้อม การเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากป่า เช่น ป่าชุมชน แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง สามารถเป็นแหล่งอาหาร หรือสำหรับการนำมาใช้ประโยชน์ด้านใช้สอย เช่น ฟืน ไม้ใช้สอย หรือภัยพิบัติ

จากการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการเดิมใช้ปุ๋ยเคมีในการเพาะปลูกซึ่งเป็นผลเสียต่อสุขภาพและทรัพยากรดินและน้ำ กิจกรรมการปลูกพืชผักปลอดภัยทำให้ลดการใช้ปุ๋ยเคมี มีส่วนช่วยให้แหล่งดินและน้ำกลับคืนสู่สภาวะธรรมชาติ อันเป็นผลดีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน

ผลกระทบที่เกิดจากโครงการ ทำให้ทรัพยากรดินและน้ำในชุมชนมีแนวโน้มที่ดีในการคืนสภาวะสู่ธรรมชาติ

- 5) **ทุนทางสังคม:** การมีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง รองรับ สนับสนุนและส่งเสริมการมีชีวิตที่เหมาะสม

จากข้อมูลสถานการณ์ทุนทางเศรษฐกิจของพื้นที่ตำบลเมืองยาวระดับความเป็นอยู่ของกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับ อยู่ยาก 76.53% อยู่ลำบาก 23.47% จากการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยพบว่าการปฏิสัมพันธ์ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น มีการแบ่งผลผลิตแก่เพื่อนบ้าน เครือญาติ อีกทั้งร้านค้าในชุมชนยังรับซื้อผลผลิตจากผู้เข้าร่วมโครงการ

ผลกระทบที่เกิดจากโครงการ กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยทำให้เกิดเครือข่ายทางสังคมในชุมชน มีการแบ่งปัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดสังคมที่น่าอยู่รวมถึงการมีชีวิตที่เหมาะสม

2. กิจกรรมส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า แนวคิด “อนุรักษ์พลังงาน รักษาสิ่งแวดล้อม ต่อยอดอาชีพการทำเกษตรปลอดภัยครบวงจร”

- 1) วิเคราะห์ศักยภาพทุน 5 ด้านและผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) วิเคราะห์ความพร้อม และสภาพปัญหาวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพในชุมชน ของครัวเรือนยากจนกลุ่มเป้าหมาย
- 2) ออกแบบการสร้างและพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างอาชีพและรายได้ของครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้แนวคิดและรูปธรรมการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินด้วยกระบวนการเรียนรู้ การจัดการความรู้และการจัดการตนเอง ให้เรียนรู้แนวคิดและรูปธรรมการสร้างอาชีพและรายได้เชิงการค้า ด้วยวิถีชุมชนตำบลเมืองยาว
- 3) คัดเลือกครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่กระบวนการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายด้วยระบบและกลไก
- 4) ดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า ตามแนวคิด “อนุรักษ์พลังงาน รักษาสิ่งแวดล้อม ต่อยอดอาชีพการทำเกษตรปลอดภัยครบวงจร”
- 5) เพิ่มสมรรถนะกลุ่มเป้าหมายโดยการเพิ่มศักยภาพการจัดการชุมชนสู่การพัฒนาการจัดการตนเองในการค้นหาความรู้เรื่องชุดเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในมิติของเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และพัฒนาสู่แนวทางในการใช้ประโยชน์กับคนในชุมชน
- 6) เชื่อมโยงกับกิจกรรมที่ 2 การสร้างและพัฒนาระบบอาหารปลอดภัย กิจกรรม การส่งเสริมการพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยชุมชนในการสร้างรายได้ ตามแนวคิด “แปลงจิวแก๊จน...คนเมืองยาว” และ “แปลงใหญ่แก๊จนชุมชนสามัคคี...ชีวิมีสุข”
- 7) ติดตาม ประเมินผล และ สรุปลองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้แนวคิดและรูปธรรมการประกอบอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า
- 8) สรุปลองค์ความรู้และถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาต่อยอดอาชีพการทำเกษตรปลอดภัยครบวงจร จากการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย มีเงินออมของครัวเรือนคนจนกลุ่มเป้าหมาย
- 9) สร้างเครือข่ายทางสังคม การจัดตั้งกลุ่มอาชีพและการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อยกระดับการประกอบอาชีพที่ยั่งยืน
- 10) สรุปลบทเรียนและการนำใช้ ความรู้เรื่องชุดเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในมิติของเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และพัฒนาสู่แนวทางในการใช้ประโยชน์กับคนในชุมชน
- 11) สรุปลบทเรียนการส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า การค้นหาความรู้...สู่ชุมชน และ การเผยแพร่ โมเดล “ ครัวเรือนสู้จน ชุมชนคนเมืองยาว ” เพื่อนำสู่กลุ่มเป้าหมาย ขยายผลกลุ่มเป้าหมายใหม่ รุ่นใหม่ ต่อไป

ผลการดำเนินงาน

การประเมิน SLROI: พื้นที่ตำบลเมืองยาว และตำบลแม่สัน การส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า

ตารางที่ 15 แสดงโครงการ OM วัตถุประสงค์ สถานการณ์ ผู้มีส่วนได้เสีย เป้าหมาย พื้นที่ดำเนินการ กิจกรรม ตัวชี้วัด การแปลงค่าเป็นเงิน และวิธีการเก็บข้อมูล

โครงการ(OM) ต่อ	วัตถุประสงค์	สถานการณ์/ ข้อเท็จจริง	ผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย (Stakeholder) และผู้ใช้ ประโยชน์	เป้าหมาย/ พื้นที่ ดำเนินการ	กิจกรรมใน การ ดำเนินการ (SC/VC)	ตัวชี้วัด		การแปลงค่า เป็นเงิน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
						Output	Outcome		
การเพาะ/เลี้ยง ไส้เดือนดินในการ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ต้นทุนต่ำ ตำบลเมืองยาวและ ตำบลแม่สัน	1. เพื่อส่งเสริมการ เพาะเลี้ยงไส้เดือนดิน ด้วยกระบวนการ เรียนรู้ การจัดการ ความรู้และการจัดการ ตนเองของครัวเรือน คนจนกลุ่มเป้าหมาย ได้เรียนรู้แนวคิดและ รู้กระบวนการสร้าง อาชีพและรายได้เชิง การค้า ด้วยวิถีชุมชน 2. เพื่อเสริมสร้างและ พัฒนาต่อยอดอาชีพ การทำเกษตร ปลอดภัยการเพาะ และเลี้ยงไส้เดือนดิน 3. เพื่อการผลิตปุ๋ย อินทรีย์ต้นทุนต่ำ เพิ่ม รายได้ ลดรายจ่าย มี เงินออมของครัวเรือน คนจนกลุ่มเป้าหมาย	-ทุนเศรษฐกิจ อยู่ ระดับ อยู่ลำบาก 34.69% อยู่ยาก 25.51% อยู่พอได้ 36.73% -ทุนทางสังคม อยู่ยาก 76.53% อยู่ลำบาก 23.47%	- คนจน เป้าหมายในพื้นที่ ต.เมืองยาว และ ต.แม่สัน - คนในชุมชน - ผู้นำชุมชนใน ต.เมืองยาว และ ต.แม่สัน - เทศบาลตำบล เมืองยาว - องค์การบริหาร ส่วนตำบลแม่สัน	- ตำบล เมืองยาว 20 ครัวเรือน - ตำบลแม่ สัน 10 ครัวเรือน	- เรียนรู้ วิธีการเลี้ยง - เตรียมบ่อ เลี้ยง - ดำเนินการ เลี้ยง - เรียนรู้ วิธีการเก็บ ผลผลิต - อบรมการทำ ดินพอมปลูก	- เลี้ยง ไส้เดือน ดิน - ได้ปุ๋ย ไส้เดือน ดิน - ลด ต้นทุน การพืช - ลดการ ใช้ สารเคมี	- กลุ่มเป้าหมาย ได้รับ ทักษะ การ ประกอบ อาชีพ - รายได้ เพิ่มขึ้น - รูปแบบ ความส ัมพันธ์ ทาง สังคม เปลี่ยนไ ป - สามารถ ถ่ายทอด ความรู้	- รายได้จาก การขายน้ำ มูลไส้เดือน ขวดละ 10 - 25 บาท - รายได้จาก การขายมูล ไส้เดือนถู งละ 30 บาท	- การสัมภาษณ์ - แบบสอบถาม

ผลการดำเนินงานตามทุน 5 ด้าน

- 1) ทุนมนุษย์หรือทุนด้านศักยภาพบุคคล: ทักษะความสามารถที่อยู่ในตัวมนุษย์ ซึ่งอาจได้มาจากการเรียนรู้ การศึกษา หรือประสบการณ์ที่ได้รับ นอกจากนี้ยังรวมถึงกำลังแรงงาน ส่วนหนึ่งคือสุขภาพ

จากการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรมีความรู้ในการเพาะปลูกเป็นพื้นฐาน กิจกรรมส่งเสริมการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินสามารถหนุนเสริมความรู้และทักษะการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของผู้เข้าร่วมโครงการ ไม่ว่าจะเป็นการนำน้ำและมูลไส้เดือนไปใช้ในแปลงปลูกข้าว พืชผักสวนครัว อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายตระหนักถึงสุขภาพจากการบริโภคอาหารปลอดภัยจากปุ๋ยเคมี นอกจากนี้ผู้กิจกรรมยังได้รับความรู้การต่อยอดทำดินพอมปลูกผสมมูลไส้เดือนดินที่สามารถเป็นอาชีพ และเพิ่มรายได้

ผลกระทบที่เกิดจากโครงการ จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ปุ๋ยไส้เดือนดินทำให้ผลผลิตงาม อีกทั้งเป็นปุ๋ยอินทรีย์ที่ดีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

- 2) **ทุนกายภาพ:** ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย สภาพทางกายภาพ ความแข็งแรง มั่นคง มาตรฐานของบ้านเรือน และสุขลักษณะ การเข้าถึงระบบสาธารณูปโภค รวมถึงการเข้าถึง ข้อมูลข่าวสาร Internet ส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า ส่งเสริมให้ใช้พื้นที่ในครัวเรือนให้เกิดประโยชน์ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในครัวเรือน และทางการค้า นอกจากนี้ยังได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะ สำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่มีพื้นที่ในครัวเรือน

ผลกระทบที่เกิดจากโครงการ กิจกรรมส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า ทำให้พื้นที่ทั้งในครัวเรือนและพื้นที่สาธารณะในชุมชนได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์

- 3) **ทุนเศรษฐกิจหรือทุนการเงิน:** การมีเงินทุน ทรัพย์สิน สมบัติเงินทุนที่สะสม การมีอาชีพมีรายได้ หรือความสามารถในการออมทรัพย์และการเข้าถึงสินเชื่อต่างๆ

จากข้อมูลสถานการณ์ทุนทางเศรษฐกิจของพื้นที่ตำบลเมืองยาวระดับความเป็นอยู่ของกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับ อยู่ลำบาก 34.69% อยู่ยาก 25.51% อยู่พอได้ 36.73% อีกทั้งยังไม่มีรายได้ นอกจากสวัสดิการสังคมจากรัฐบาล (เบี้ยคนพิการ เบี้ยผู้สูงอายุ) จากการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เกิดรายได้จากการจำหน่ายน้ำและมูลไส้เดือน โดยน้ำไส้เดือนขนาดขวดละ 1.5 ลิตร จะจำหน่าย 20 - 25 บาท มูลไส้เดือนดินขนาดถุงละ 5 กิโลกรัม จะจำหน่าย 30 - 35 บาท ซึ่งตลอดระยะเวลาของโครงการทำให้เกิดรายได้จากน้ำไส้เดือนประมาณ 20 - 30 ขวด มูลไส้เดือนประมาณ 5 - 20 กิโลกรัม นอกจากนี้บางครัวเรือนไม่ได้นำไปจำหน่ายแต่นำไปใช้ในแปลงเกษตรทำให้ไม่ต้องซื้อปุ๋ย และยังลดการใช้ปุ๋ยเคมี

ผลกระทบที่เกิดจากโครงการ จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่าผลผลิตสามารถนำไปจำหน่ายก็ทำให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือน หากไม่จำหน่ายสามารถนำมาใช้ในแปลงเกษตร รวมถึงพืชผลต่างๆ ทำให้ลดค่าใช้จ่ายครัวเรือน

- 4) **ทุนธรรมชาติ:** ที่ดินทำกิน แหล่งน้ำ สิ่งแวดล้อม การเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากป่า ทะเล แม่น้ำ เช่น แหล่งอาหาร พืช ไม้ใช้สอย หรือภัยพิบัติ

จากการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการเดิมใช้ปุ๋ยเคมีในการเพาะปลูกซึ่งเป็นผลเสียต่อสุขภาพและทรัพยากรดิน และน้ำ กิจกรรมการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินทำให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เองในครัวเรือน ลดการใช้ปุ๋ยเคมีมีส่วนช่วยให้แหล่งดินและน้ำกลับคืนสู่สภาวะธรรมชาติ อันเป็นผลดีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน

ผลกระทบที่เกิดจากโครงการ ทำให้ทรัพยากรดินและน้ำในชุมชนคืนสู่สภาวะธรรมชาติ

- 5) **ทุนทางสังคม:** การมีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง รองรับ สนับสนุนและส่งเสริมการมีชีวิตที่เหมาะสม

จากข้อมูลสถานการณ์ทุนทางเศรษฐกิจของพื้นที่ตำบลเมืองยาวระดับความเป็นอยู่ของกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับ อยู่ยาก 76.53% อยู่ลำบาก 23.47% จากการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า พบว่าเกิดการปฏิสัมพันธ์ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น การสอบถามแนะนำการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดิน มีการจำหน่ายผลผลิตกันในชุมชนทำให้เกิดการกระจายการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้น นอกจากนี้จากกิจกรรมย่อยการต่อยอดการทำดินพร้อมปลูกผสมมูลไส้เดือนดินยังทำให้ผู้ประกอบการในชุมชนรับซื้อมูลไส้เดือนจากผู้เข้าร่วมโครงการ หากแต่ยังไม่มีผู้เข้าร่วมโครงการนำไปจำหน่ายเนื่องจากยังมีไม่พอใช้ในครัวเรือน

ผลกระทบที่เกิดจากโครงการ กิจกรรมส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ต้นทุนต่ำเชิงการค้า ทำให้เกิดเครือข่ายทางสังคมในชุมชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดสังคมที่น่าอยู่รวมถึงการมีชีวิตที่เหมาะสม

ผลการดำเนินงาน (นำเสนอแยกตามทุน 5 ด้าน โดยเปรียบเทียบสภาพก่อนการดำเนินการและหลังการดำเนินการ)

ตารางที่ 16 แสดงตำบลหมู่บ้าน ชื่อ นามสกุล กิจกรรมที่เลือกดำเนินการ

ลำดับที่	หมู่	หมู่บ้าน	ชื่อ	สกุล	เพาะเลี้ยง ไส้เดือน	แปลงผัก	เพาะเลี้ยงไส้เดือน+ แปลงผัก
ตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง							
1	1	เวียงเหนือ	นางปาวिता	คำจำปา	✓		
2			อู่จันทร์	ใจจันทร์			✓
3	2	เวียงใต้	นางสุพิน	อุดเวียง			✓
4			นางจำปา	จุมปู			✓
5			นางปรารถนา	ก้านันตา			✓
6			นางบุผา	ธิดุ้ย			✓
7			นางสาวบุผา	ขัดปัญญา			✓
8	4	บ้านนาหมื่น	บุญผาง	ศรีราช			✓
9			นางสาวแดง	ใจแปง			✓
10			นายคำ	สอนราษฎร์	✓		
11	6	บ้านสัน กำแพง	บุญรอด	เมืองมาหล้า	✓		
12			นายสิทธิพล	อ้ายสุยะ			✓
13			นายถนอม	โม่งตา	✓		
14			นายโลย	คำโทะ			✓
15			นางเข็ม				✓
16	8	แม่ยามเหนือ	นางเขียว	ก่องคำ			✓
17			นางคำมูล	ขัดธิกา			✓
18	10	บ้านเหล่า	นายสุชาติ	สนยเชื่อน			✓
19			พรนิภา	จอมแปง			✓
20	12	ใหม่สันป่าตึง	นางคำ	ตะคำ		✓	
21			นางเครือวัน	เหล่าจันตา		✓	
22			นางปลิว	สุนันตา60		✓	
23			นางสมศรี	คำอ้าย		✓	
24			นายถ้วน	มะโนโน		✓	
25			นางนาง	เจ้าเลห์		✓	
26	13	สันกำแพง เหนือ	นางน้อย	ใจนันตา		✓	
27			นายสุม	อ้ายสุยะ		✓	
28			นางตุ้	ตะหมื่น			✓

รวม 28 ครั้วเรือน					4	8	16
ตำบลแม่สัน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง							
29	1	ป่าเหียง	นายธนากร	เหล่านำคำ			✓
30	2	ลุ่มกลาง	นายคำ	ปันแก้ว			✓
31			นางน้อย	ทาวงค์มา			✓
32	5	โป่งขวาง	นางบาง	ลือชัย		✓	
33			นายวรเชษฐ์	หลักฐาน			✓
34	6		นายประเสริฐ	หมอยา	✓		
35			นางเพ็ญ	ตากะชาติ	✓		
36		แม่สัน	นายอุดร				✓
37	7	ปันเต้า นาเงิน	นายสมาน	ทำของดี			✓
38			นายเสงี่ยม				✓
รวม 10 ครั้วเรือน					2	1	7
สรุปรวมทั้งสิ้น 38 ครั้วเรือน					6	9	23

กลไกความร่วมมือจากเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ

นักวิจัยได้การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ OM ตำบลเมืองยาว และตำบลแม่สัน สามารถอธิบายได้ดังนี้

- 1) เทศบาลตำบลเมืองยาว องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สัน มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนา OM ให้มีความยั่งยืน บทบาทสำคัญ เช่น การวางแผน ประชาคมเพื่อเลือกประเด็นเหมาะสมกับบริบทและสอดคล้องกับนโยบายขององค์กร รวมถึงการต่อยอด และการขยายผลไปยังพื้นที่อื่นๆ
- 2) พัฒนาการอำเภอ และพัฒนาการตำบล เป็นหน่วยงานสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมที่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน รวมถึงมีบทบาทในการต่อยอด และขยายผลไปยังพื้นที่อื่นๆ

4.6.3 พื้นที่นำร่องตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน

Operating Model (OM) ตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปางภายใต้โครงการ “การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อพัฒนา Operating Model พื้นที่นำร่องตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง”

การค้นหา สํารวจ และสอบทานคนจนเป้าหมายในพื้นที่อำเภอเมืองปาน ประกอบด้วย 5 ตำบล คือตำบลแจ้ซ้อน ตำบลทุ่งกว๋าว ตำบลบ้านขอ ตำบลเมืองปาน และตำบลหัวเมือง โดยมีจำนวนกลุ่มเป้าหมายในการค้นหา สํารวจ และสอบทานตามฐานข้อมูล TPMAPI มีทั้งสิ้นจำนวน 872 ครั้วเรือน ซึ่งในการดำเนินการการค้นหา สํารวจ และสอบทานคนจนเป้าหมายมีการสอบทานและวิเคราะห์ทุนทาง 5 ด้านคือ ทุนมนุษย์ ทุนกายภาพ ทุนธรรมชาติ ทุนสังคม และทุนเศรษฐกิจ ในพื้นที่ต่างๆ ในการดำเนินการค้นหา สํารวจ

และสอบถามคนจนเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของทุน 5 ด้านในแต่ละพื้นที่เพื่อนำเสนอโมเดลแก้จน หรือ operating model ที่ขึ้นอยู่กับศักยภาพของทุนทั้ง 5 ด้านและข้อมูลคนจนในพื้นที่

ตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง เป็นตำบลที่ได้รับการค้นหา สํารวจ และสอบถาม คนจนเป้าหมายจำนวน 98 ครัวเรือน และมีจำนวนคนจน Add on เข้าในระบบเพิ่มเติมจากจำนวนที่ปรากฏ ในระบบ TPMAP และผลการดำเนินการสอบถามและวิเคราะห์มิติต่างๆ รวมถึงทุน 5 ด้านพบว่า

มิติสุขภาพ พบ “คนจนเป้าหมาย” ที่เป็นผู้ป่วยติดเตียง มีโรคประจำตัวที่ไม่ติดต่อ เช่น โรคความดัน โลหิตสูง เบาหวาน ไต พบคนในชุมชนได้รับสารพิษตกค้างในร่างกาย ในการทำเกษตรถั่วแระ และข้าวโพด **มิติความเป็นอยู่** มีปัญหาด้านการเดินทาง เช่น หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 8 รวมถึงปัญหาด้านเอกสารสิทธิทำกิน ประชาชนในชุมชน 30 % ไม่มีสิทธิในเอกสารสิทธิ์เพื่อทำกิน ประชาชนอาศัยอยู่ในเขตป่าสงวน เขตอุทยาน แห่งชาติ **มิติการศึกษา** พ่อ แม่ฝากลูกหลานให้ตายายเลี้ยงไว้ บางรายไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ กศน.ไปดูแล การศึกษาในพื้นที่ เน้นการศึกษาด้านอาชีพ **มิติรายได้** ปัญหาหนี้สิน การกู้เงินเกินในระบบปิด รายได้น้อย รายจ่ายสูง ไม่มีรายได้ประจำ ค่าสาธารณูปโภคเพิ่มขึ้น คนส่วนใหญ่ชุมชนทำอาชีพเกษตรส่วนใหญ่ แต่ขาด การส่งเสริมทางการตลาดและการต่อยอด ส่วน**มิติการเข้าถึงภาครัฐ** พบปัญหาด้านการสื่อสารไม่มีสัญญาณ 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านแม่ต๋อม บ้านแม่หมี บ้านแม่ยาก บ้านแม่โป่ง และ บ้านทุ่งยาง โทรศัพท์สามารถใช้ได้บาง ระบบเท่านั้น

ด้านต้นทุน 5 ด้านผลการวิเคราะห์พบว่า **ทุนทางทรัพยากร / ทุนทางธรรมชาติ** ในชุมชนมีป่าชุมชน รวมถึงต้นน้ำที่สำคัญ ชุนต๋อม ชุนแม่ปาน เป็นต้นน้ำแม่เตอะ แม่น้ำขุนสอย ผังร้อยรัง (หัวเมืองแบรนต์) นาขั้นบันได (บ้านแม่ต๋อมใน) หมู่ที่ 5 มีสามต้นสักใหญ่ มีหน่วยอนุรักษ์ต้นน้ำขุนสอย ในพื้นที่สามารถส่งเสริม การท่องเที่ยว **ล่องแพน้ำแม่สอย** ที่ยังขาดการประชาสัมพันธ์และการจัดโปรแกรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่าง จริงจัง **ทุนกายภาพ** ในชุมชนมี ถนนเชื่อมเส้นทางเชื่อมไปจังหวัดเชียงราย **ทุนเศรษฐกิจ** ในพื้นที่มีโครงการ พระราชดำริ มีชนเผ่าปาเกะญอ ในพื้นที่ยังปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ เช่น ปลูกกาแฟ แมคคาเดเมีย ลูกตาว / ลูกชิด เบบีแครอท ยางพาราประมาณ 500-600 ไร่ มีกลุ่มปลูกข้าวโพด ข้าว มันสำปะหลัง ชุมชนพัฒนา พิษเศรษฐกิจทางการเกษตรเพื่อส่งขายโครงการหลวง แต่ละหมู่บ้านมีสินค้าชุมชน เช่น กล้วยตาก กลุ่มจักสาน ปักผ้า ทอผ้า กลุ่มเย็บผ้า กระเป๋า ย้อมผ้าสีธรรมชาติ จากไม้ดู่ ไม้เหว และไม้ป่วยแกะสลัก กลุ่มสมุนไพร ทอผ้าที่เอวของชนเผ่าปาเกะญอ กลุ่มเพาะปลูกพืชปลอดสาร กลุ่มเผาถ่าน กลุ่มเลี้ยงแพะ **ทุนมนุษย์** มี ประชาชนที่มีความรู้ ความสามารถด้านสมุนไพร หมอดินอาสา จักสาน ประวัติศาสตร์ อักษรล้านนา ช่างซ่อม พื้นบ้าน หมอพื้นบ้าน และกิจทางศาสนา เป็นต้น **ทุนทางสังคม** ชุมชนมีทั้งคนเมืองและกลุ่มชนเผ่า ได้แก่ ปาเกะญอ ลาหู่ ลัวะ ที่ยังคงใช้ชีวิตแบบเดิมสืบทอดมา

จากข้อมูลการสำรวจและสอบถาม สภาพปัญหาในมิติต่าง ตลอดจนต้นทุนทั้ง 5 ด้านดังกล่าว ประกอบกับ ผู้นำท้องที่ ท้องถิ่น รวมทั้งผู้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการพัฒนา จึงได้รับเลือกเป็นพื้นที่ พัฒนา “โมเดลแก้จน” ในการดำเนินโครงการในปีแรกในพื้นที่จังหวัดลำปาง โดยกำหนดโครงการย่อยเพื่อ ขับเคลื่อนกิจกรรม 2 โครงการ คือ

โครงการย่อย 1: การส่งเสริมผลผลิตทางการเกษตรพื้นที่สูงและการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อนำคนจน เป้าหมายในการแก้ไขปัญหาความยากจนเข้าสู่ระบบของการผลิตและการตลาดผลผลิตทางการเกษตรพื้นที่ สูงที่นำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจนในระยะสั้น และระยะปานกลาง เพื่อนำเสนอตลาดชุมชนที่สามารถ

กระจายสินค้าทางการเกษตรในพื้นที่ตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง เป็นการดำเนินงานส่งเสริมสนับสนุนคนจนเป้าหมายให้มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการทำงานกับกลุ่มผู้ผลิต เพื่อสร้างโอกาส สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อลดปัญหาความยากจน จากการลงพื้นที่จะมีกลุ่มผู้ประกอบการที่มีการผลิตพืชเศรษฐกิจ เช่น กาแฟ แมคคาเดเมีย ลูกชิด หากหนุนเสริมพัฒนาทักษะฝีมือ ระยะสั้นสำหรับการดำเนินการในกระบวนการของการผลิตพืชผลทางการเกษตรพื้นที่สูง เชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริม “ตลาดเกษตรชุมชน@หัวเมืองซีดี” เป็นช่องทางการตลาดให้แก่ชุมชนและเชื่อมโยง รวมทั้งสร้างการรับรู้ด้านการท่องเที่ยวในชุมชน ทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและด้านอื่น ๆ

โครงการย่อยที่ 2: การส่งเสริมการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ “จิ้งหรีดทองดำ” จากการลงพื้นที่สอบถามในพื้นที่หัวเมือง คณะทำงานได้ถอดบทเรียนองค์ความรู้ในชุมชน เพื่อมองปัญหาและโอกาสร่วมกัน พบว่าในพื้นที่หัวเมืองให้ความสนใจการเลี้ยงจิ้งหรีดทองดำ เนื่องจากสร้างรายได้ สร้างอาชีพ โครงการนี้เน้นคนจนเป้าหมายหลักและประชนทั่วไปในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีดมีโอกาสเข้าถึงอาหารโปรตีนสูง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้จากการเพาะเลี้ยงจิ้งหรีดทองดำ การดำเนินกิจกรรมลักษณะกลุ่มยังเป็นการจัดการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการเพาะเลี้ยง “จิ้งหรีดทองดำ” รวมทั้งส่งเสริมการแปรรูปอาหารในครัวเรือนและเพื่อจำหน่าย เชื่อมโยงพื้นที่จัดจำหน่ายในพื้นที่ “ตลาดเกษตรชุมชน@หัวเมืองซีดี” นอกจากนี้ยังส่งเสริมการสร้างและขยายเครือข่ายผู้เพาะเลี้ยงและการส่งเสริมการตลาด “จิ้งหรีดทองดำ” ทั้งภายในชุมชนและนอกชุมชน และมีการติดตามให้คำปรึกษาผู้เพาะเลี้ยง “จิ้งหรีดทองดำ” ภายหลังการเข้าร่วมโครงการ

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในชุมชนตำบลหัวเมืองที่นำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจนของคนจนเป้าหมายโดยใช้การเกษตรพื้นที่สูง และการท่องเที่ยวชุมชนเป็นเครื่องมือ และ 2) เพื่อต่อยอดศักยภาพชุมชนสู่การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สามารถแก้ปัญหาความยากจนของคนจนเป้าหมายได้

ผลที่คาดว่าจะได้รับ 1) คนจนเป้าหมายหลักที่ได้จากการค้นหา สืบค้น และสอบถามและเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการมีโอกาสในการสร้างงาน สร้างรายได้เพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้ที่เกิดขึ้นก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการ 2) เกิดโมเดลงานที่ดำเนินการในพื้นที่และสามารถดำเนินการต่อเนื่องในระยะปานกลางหรือระยะยาวต่อไปในอนาคต 3) เกิดอาชีพทางเลือกให้แก่คนจนเป้าหมายหลักหรือประชาชนในพื้นที่ที่นำไปสู่การสร้างรายได้หลัก หรือรายได้เสริมต่อไปในอนาคต

ผลการดำเนินงาน

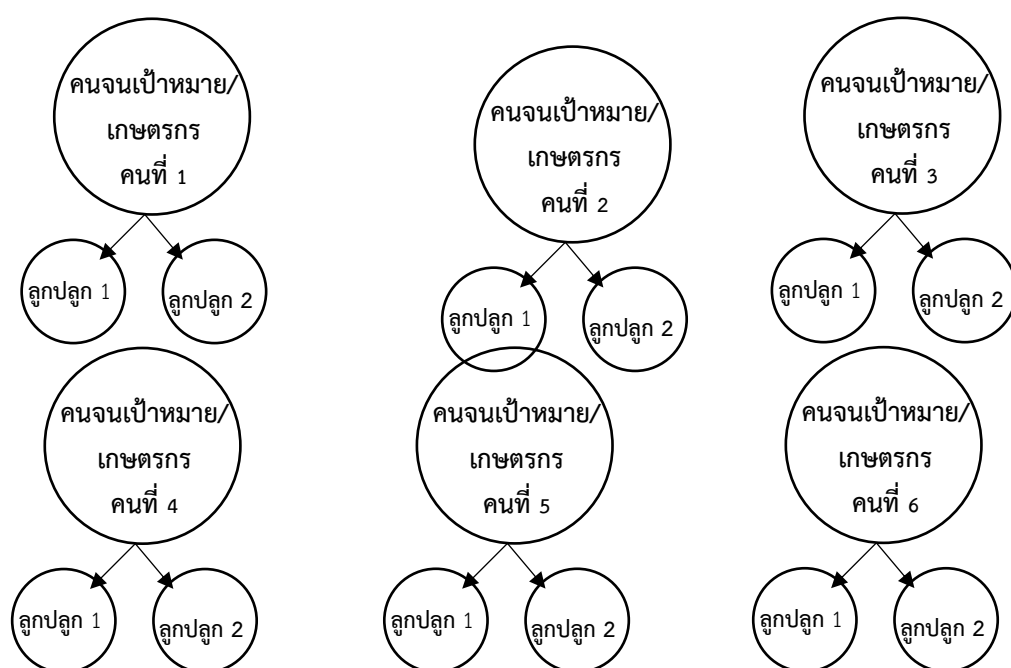
1. กิจกรรมการส่งเสริมผลผลิตทางการเกษตรพื้นที่สูงและการท่องเที่ยวชุมชน

การดำเนินการโครงการย่อยที่ 1 การส่งเสริมผลผลิตทางการเกษตรพื้นที่สูงและการท่องเที่ยวชุมชน คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการในการค้นหาพื้นที่นำร่องในการดำเนินการโดยการประชุมกลุ่มย่อยและการเสวนากลุ่มย่อยของผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน โดยได้การสรุปพื้นที่นำร่องเพื่อการพัฒนาด้านการส่งเสริมผลผลิตทางการเกษตรพื้นที่สูง คือ หมู่ 5 บ้านหัวเมือง ตำบลเมืองปาน โดยมีการดำเนินการใน 2 กิจกรรมหลักคือการส่งเสริมด้านผลผลิตทางการเกษตรพื้นที่สูง ซึ่งดำเนินการในการส่งเสริมการเพาะปลูกดอกไม้เพื่อการสร้างรายได้จากการเพาะปลูกและเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นการดำเนินการเริ่มจากการคัดเลือกประเภทดอกไม้ที่เหมาะสมกับพื้นที่เพาะปลูก ทั้งนี้คณะผู้วิจัยดำเนินการโดยบูรณาการร่วมกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการวิจัยการเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้กับชุมชนกลุ่มไม้ดอกไม้ประดับด้วยนวัตกรรมเกษตรด้วยแนวทางมหาวิทยาลัย วิทยสถาน อว.

ที่ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดลำปาง คณะผู้วิจัยและตัวแทนเกษตรกรในพื้นที่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังการนำเสนอแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรโดยเฉพาะการปลูกไม้ตัดดอกในพื้นที่ตำบลหัวเมือง จากการร่วมปรึกษานักวิชาการจาก วว. ทางวิทยากรได้แนะนำให้เกษตรกรและคนจนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่โครงการ OM หัวเมืองปลูกดอกดาวเรืองตัดดอกสำหรับการจำหน่าย และปลูกดอกมาคาเร็ดในพื้นที่ร่วมด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งในพื้นที่ปลูกของเกษตรกร 1 ราย คือ นายสมศักดิ์ หลีตระกูล อยู่ติดถนนที่ทางรัฐกำลังมีโครงการขยายถนนเป็นเส้นหลักผ่านไปอำเภอแม่เงาจังหวัดเชียงราย ทั้งนี้หากปลูกดอกดาวเรืองและมาคาเร็ดในพื้นที่ที่มีเนินสโลบข้างทางจะทำให้เป็นการเสริมทิวทัศน์ระหว่างทางให้สวยงาม และเป็นจุดเช็คอิน (Check in) ของนักเดินทาง อันจะทำให้พื้นที่หัวเมืองเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงเกษตรอีกแห่งหนึ่งที่น่าสนใจ

ทั้งนี้ จากการดำเนินการในการเลือกพื้นที่เป้าหมายและกำหนดคนจนเป้าหมายเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการในการพัฒนาพื้นที่และเกษตรกรผู้เพาะปลูกดอกดาวเรือง คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรและคนจนเป้าหมายที่ประสงค์เข้าร่วมโครงการสำหรับการพิจารณาพื้นที่ทั้งด้านกายภาพของแหล่งปลูกที่มีความพร้อมสำหรับการเพาะปลูก และศักยภาพเชิงพื้นที่ในการส่งเสริมเพื่อนำไปสู่การขยายผลทางด้านการท่องเที่ยวชุมชน

จากการดำเนินการคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรหลัก คนจนเป้าหมาย และพื้นที่เป้าหมายสำหรับการร่วมดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมผลผลิตเกษตรพื้นที่สูงด้วยดอกดาวเรืองและการส่งเสริมการปลูกดอกมาคาเร็ดเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ได้เกษตรกรที่เป็นคนจนเป้าหมายจากการชี้เป้าหรือการระบุจากผู้นำชุมชนจำนวน 1 รายคือ นายมานพ ชัยวิธลา และเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ 5 ราย ประกอบด้วย นายสมศักดิ์ หลีตระกูล นายพงษ์พันธ์ ตัวใหญ่ นายอานวย มีเจริญสุข นายสอง จำกัด นางอรชอน ทิพยเนตร ซึ่งเกษตรกรและคนจนเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 6 ราย มีการดำเนินการเพื่อการสร้างโอกาสในการส่งต่อความช่วยเหลือและการขยายผลสำหรับการพัฒนาคนจนในพื้นที่ตามศักยภาพครัวเรือนละ 2 คน คือ ในจำนวนเกษตรกร 1 ราย จะมีคนจนหรือกลุ่มคนเปราะบางที่สามารถร่วมกิจกรรมได้เป็นลูกมือเพื่อร่วมพัฒนาองค์ความรู้ในการเพาะปลูกดอกดาวเรืองในระยะเริ่มต้นโดยปฏิบัติงานเป็นลูกปลูกหรือลูกจ้างร่วมปลูกจำนวน 2 ราย ดังภาพแสดงต่อไปนี้

จากภาพข้างต้น แสดงให้เห็นถึงแผนภาพเครือข่ายและแนวทางการขยายผลของคนจนเป้าหมายและเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกดอกดาวเรืองโดยจะมีผู้ได้รับประโยชน์ที่เป็นคนจนหรือคนเปราะบางในชุมชนอย่างน้อย 12 ครัวเรือน ที่เป็นลูกปลูก ซึ่งจะได้รับการจ้างงานจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งได้รับองค์ความรู้ในการเพาะปลูกดอกดาวเรืองและดอกมากาเร็ด เพื่อขยายผลต่อในช่วงที่ 2 สำหรับการนำไปเพาะปลูกด้วยตนเองในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางหรือรูปแบบของการใช้ศักยภาพทุนมนุษย์ในชุมชน ที่มีประสบการณ์หรือมีศักยภาพในการเพาะปลูกทั้งด้านพื้นที่ องค์ความรู้พื้นฐานในการปลูกดอกเป็นข้อต่อเชื่อมโยงหรือเชื่อมร้อยไปยังการแก้ปัญหาความยากจน ให้แก่คนจน/กลุ่มเปราะบางในพื้นที่ ที่สามารถนำคนจน/กลุ่มเปราะบาง มาเป็นทีมงานหรือลูกปลูกเพื่อเป็นลูกจ้างรายวันในการสร้างรายได้เสริมจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลัก รวมทั้งการสร้างโอกาสในการรับรู้ เรียนรู้การปลูกดอกดาวเรือง การดูแลบำรุงรักษาช่วงดอกเจริญเติบโต การเก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงตัดดอก การจัดจำหน่าย และเมื่อได้เรียนรู้กระบวนการทุกขั้นตอนแล้ว เพื่อเตรียมดำเนินการสำหรับขยายผลปลูกดอกดาวเรืองในพื้นที่ของตนเองภายหลังจากการเป็นลูกปลูกในระยะเริ่มต้น ซึ่งการที่โครงการจำกัดเป้าหมายในการเข้าร่วมโครงการเพื่อต้องการทดลองตลาดและการขยายตลาดในอนาคต รวมทั้งการหาแนวทางหรือรูปแบบการแปรรูปดอกดาวเรืองตัดดอกเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์มาลัยดอกดาวเรืองหรืออื่น ๆ ในอนาคต นอกเหนือจากการจำหน่ายให้แก่ตลาดดอกไม้ตัดดอก

ตารางที่ 17 แสดงคนจนเป้าหมาย /เกษตรกรตัวเชื่อมกับคนจน/ คนเปราะบางลูกปลูก

คนจนเป้าหมาย/เกษตรกรตัวเชื่อม	คนจน/คนเปราะบางลูกปลูก
นายสมศักดิ์ หลีตระกูล	1.นางณัฐธิดา ใจหาญ 2. นางรำไพ ลีกละ
นายอำนาจ มีเจริญศิริ	1. นางสุรัสวดี พูลกำลัง 2. จันทร์เพียร ต่อนรับ
นายพงษ์พันธุ์ ตัวใหญ่	1. นายบรรพต อายุยืน 2. นางจันทร์เพ็ญ หวานแหลม
นายสอง จำกัถ	1. นางน้อย เก่งมาก 2. นางลัดดา แสนสมบัติ
นางอรชอน ทิพยเนตร	1. นางปราณี ต่อสนิท 2. นางกอบแก้ว ชัยวรรณลา
มานพ ชัยวรรณลา	1. นายวสันต์ สืบประสิทธิ์ 2. นายภาณุเดช หวานแหลม

ทั้งนี้ ในการพัฒนาองค์ความรู้สำหรับการปลูกดอกดาวเรืองและดอกมากาเร็ดสำหรับคนจนเป้าหมาย/เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการในการถ่ายทอดองค์ความรู้การเพาะปลูกดอกดาวเรืองเพื่อตัดดอกให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและลูกปลูกตั้งแต่การเริ่มต้นในการเตรียมดิน การเพาะเมล็ด การปลูก การบำรุงรักษา การกำจัดศัตรูพืช และการตกแต่ง ตัดแต่งเพื่อให้เกิดการขยายกิ่งและการออกดอกของดาวเรือง โดยคณาจารย์จากคณะเทคโนโลยีการเกษตรเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เกษตรกรและลูกปลูก

การดำเนินการในการส่งเสริมและพัฒนาคนจนเป้าหมายและเกษตรกร รวมทั้งคนจน/กลุ่มเปราะบางที่เป็นลูกปลูกที่รองรับการสร้างโอกาสในการแก้ไขปัญหาความยากจนและการขยายผลของกิจกรรม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการในการติดตามการดำเนินงานและร่วมวางแผนกับผู้เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองในด้านการเพาะปลูกดอกดาวเรือง และดอกไม้เพื่อการสร้างเศรษฐกิจ รวมทั้งการจัดทำคู่มือสำหรับเกษตรกรเพื่อเป็นคู่มือสำหรับการขยายผลทั้งในระดับพื้นที่และองค์ความรู้ของเกษตรกรร่วมโครงการและลูกปลูกเพื่อนำไปใช้ในการเพาะปลูกในพื้นที่ตนเองในอนาคต

ภาพ การติดตามพื้นที่เพาะปลูกคนจนเป้าหมาย/เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ภาพคู่มือการปลูกดอกผักกาดเขียวและดอกดาวเรืองฉบับแก้ไข

ทั้งนี้ การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนสำหรับคนจนเป้าหมายด้วยเครื่องมือและกิจกรรมการส่งเสริมผลผลิตทางการเกษตรพื้นที่สูง จากการเพาะปลูกดอกดาวเรืองตัดดอกและการปลูกผักกาดเขียวเพื่อขยายและเพาะพันธุ์สำหรับการเพาะปลูกสำหรับการส่งเสริมพื้นที่การท่องเที่ยวในครั้งนี้อยู่ระหว่างการปลูกและการ

ดูแลของเกษตรกรตัวเชื่อมและคนจนเป้าหมาย/คนเปราะบางที่เป็นเกษตรกรและลูกปลูก ซึ่งผลผลิตของดอกดาวเรืองจะให้ผลผลิตในช่วงเดือนกรกฎาคมเป็นต้นไป ซึ่งคณะผู้วิจัยได้วางแผนเพื่อจัดเก็บข้อมูลผลการประกอบการและการพัฒนาใกล้เคียงๆ เพื่อสรุปแนวทางการจัดการความยากจนจากเครื่องมือของผลผลิตทางการเกษตรพื้นที่สูงด้วยดอกไม้เศรษฐกิจต่อไป

นอกจากนี้ การดำเนินงานของโครงการย่อยที่ 1 ซึ่งมีกิจกรรมย่อยคือการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวซึ่งกำหนดให้มีการผลักดันให้เกิดตลาดเกษตรชุมชนภายในชุมชนสำหรับเป็นพื้นที่นำเสนอสินค้าชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าทางการเกษตรและอาหารจากป่าที่ชุมชนใช้วิถีชีวิตร่วมกันระหว่างคนกับป่า โดยมีการเชื่อมโยงทุนทางสังคม ทุนทางธรรมชาติ ทั้งวิถีชีวิตชาติพันธุ์ แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเช่น น้ำตกแม่ปาน สามสักใหญ่ ร้านกาแฟชนนิก กิจกรรมทางการท่องเที่ยว อาทิ การล่องแพไม้ไผ่ เป็นจุดเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในตำบลหัวเมืองและแหล่งท่องเที่ยวแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยวภายในจังหวัด อาทิ ชุมชนแม่แจ่ม ชุมชนป่าเมี่ยง อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้รับรู้และเรียนรู้ไปในพื้นที่หัวเมือง โดยคณะผู้วิจัยได้ประชุมหารือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดในวางแผนการขยายผลและการนำเสนอโครงการ แนวทางกิจกรรมทางด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการแก่นของพื้นที่ตำบลหัวเมือง

ทั้งนี้ จากเวทีแลกเปลี่ยนที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง ได้ดำเนินการเชิงโครงสร้างและนโยบายในการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างตำบลหัวเมืองไปสู่อำเภอแม่เงา จังหวัดเชียงราย การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมเพื่อรองรับการเดินทาง และได้ขอความร่วมมือคณะผู้วิจัยดำเนินการนำร่องด้านการตั้งศักยภาพชุมชนจากทุนต่าง ๆ นำเสนอเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและการสร้างการรับรู้การท่องเที่ยวในชุมชน ในระยะเริ่มต้นเพื่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง จะได้จัดเตรียมแผนงบประมาณในการผลักดัน ด้านการท่องเที่ยวในตำบลหัวเมืองต่อไป และการจัดสรรงบประมาณต่าง ๆ ในการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต

การดำเนินการเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระยะเริ่มต้นของคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการในการจัดให้มีกิจกรรมตลาดเกษตรชุมชน @หัวเมืองซิดี โดยกำหนดให้มีตลาดเกษตรที่ชุมชนนำผลิตภัณฑ์ชุมชน และผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายเป็นตลาดนัดทุก ๆ วันเสาร์ตั้งแต่เวลา 15.00 น.เป็นต้นไป ณ บริเวณวัดบ้านตอม หมู่ 5 บ้านหัวเมือง ต.หัวเมือง อ.เมืองปาน จ.ลำปาง โดยจัดให้มีสถานที่จำหน่ายหรือโต๊ะจำหน่าย ซึ่งมีการจ้างงาน โดยให้คนจนเป้าหมายและประชาชนในหมู่บ้านต่อเติมและสร้างร้านค้าชุมชนขึ้น จำนวน 10 หลัง เพื่อเป็นซุ้มจำหน่ายสินค้า ซึ่งมีกำหนดการในการเปิดตลาดเกษตรชุมชน @หัวเมืองซิดี ในวันที่ 9 กรกฎาคม 2565

นอกจากนี้ ยังมีการเตรียมพื้นที่ร่วมกับหน่วยจัดการต้นน้ำขุนสอย สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ที่ 13 สาขาลำปาง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เพื่อเป็นสถานที่ใช้คอน์และถ่ายภาพสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน คณะผู้วิจัยร่วมกับหน่วยจัดการต้นน้ำขุนสอยและคนจนเป้าหมาย ร่วมกันปรับภูมิทัศน์และนำดอกดาวเรือง ดอกมากาเร็ตที่ดำเนินในโครงการเพาะปลูกในพื้นที่เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายรูปและใช้คอน์สำหรับการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวภายในชุมชน

โครงการ (OM)	วัตถุประสงค์	สถานการณ์/ ข้อเท็จจริง	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และ ผู้ใช้ประโยชน์	เป้าหมาย/ พื้นที่ ดำเนินการ	กิจกรรมในการ ดำเนินการ (SC/VC)	ตัวชี้วัด		การแปลงค่า เป็นเงิน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
						Output	Outcome		
“หัวเมือง : เมือง แห่งวิถีเกษตรพื้นที่ สูงและการท่องเที่ยว วิถีชุมชน”	1. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ หมุนเวียนภายในชุมชน ตำบลหัวเมืองที่ป่าปูลู่ การแก้ปัญหาความ ยากจนของคนจน เป้าหมายโดยใช้ การเกษตรพื้นที่สูง และ การท่องเที่ยวชุมชนเป็น เครื่องมือ	- คนจนเป้าหมายที่มีศักยภาพหรือทุน ยังขาดโอกาสใน การเข้าไปอยู่ใน กระบวนการด้าน อาชีพในท้องถิ่น	- คนจนเป้าหมายในพื้นที่ ตำบลหัวเมือง - องค์การบริหารส่วน ตำบลหัวเมือง - ผู้นำชุมชนในตำบลหัว เมือง	กลุ่มเป้าหมาย - คนจนที่ได้อะจาก การสำรวจในพื้นที่ จำนวน 50 คน - ผู้นำชุมชนและ ประชาชนทั่วไปใน พื้นที่จำนวน 20 คน	- สร้างการรับรู้เชิง สาธารณะถึงการ ดำเนินงานและ เป้าหมายโครงการ ในระดับชุมชน และนโยบาย - ระบุ/กำหนดคน จนเป้าหมายโดย ผู้นำชุมชนเพื่อเข้า สู่ระบบและเข้า ร่วมโครงการ - สร้างการมีส่วนร่วม ในทุกกิจกรรม ระหว่างชุมชน ผู้นำ อปท. หน่วยงานภาครัฐ ในเชิงชี้และภาคี	- เกิดอาชีพเสริม สำหรับคนจน เป้าหมาย - คนจนเป้าหมาย ได้รับการพัฒนา คุณภาพชีวิตด้าน เศรษฐกิจหรือ ความมั่นคงทาง อาหาร - ชุมชนมีรูปแบบ การขับเคลื่อนเพื่อ การพัฒนาชุมชน ผ่านกลไกตลาด ชุมชนและการ ท่องเที่ยวชุมชน	- ชุมชนสามารถ วิเคราะห์ สถานการณ์คนจน ในพื้นที่และมี กลไกการจัดการ ร่วมกันภายใน ชุมชน - คนจนเป้าหมาย เกิดรายได้เสริม หรือรายได้หลัก เพิ่มขึ้น	- รายได้จากการ จำหน่ายจิ้งหรีด ครัวเรือนละ 600 บาท/เดือน/การ เลี้ยงจิ้งหรีด 1 กล่อง - รายได้จากการ รับจ้างเป็นลูก ปลูกเกษตรกร เพาะปลูกดอก ดาวเรืองคนละ 2,000 บาท/ เดือน จำนวน อย่างน้อย 3 เดือนหรือ 1 รอบ การเพาะปลูก	- แบบสำรวจ ข้อมูลคนจน เป้าหมายที่เข้า ร่วมโครงการ (Baseline Data) - การประเมิน พัฒนาการด้าน เศรษฐกิจใน ครัวเรือนและ ความเป็นอยู่ของ คนจนเป้าหมาย จากการ สังเกตการณ์ - แบบประเมิน จากผู้นำชุมชนถึง ความสำเร็จของ โครงการและภาคี
	2. เพื่อต่อยอดศักยภาพ ชุมชนสู่การสร้างสรรค ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ สามารถแก้ปัญหาคความ ยากจน ของ คนจนเป้าหมายได้	- คนจนเป้าหมายที่ มีศักยภาพเพิ่มจาก ทุนที่มีอยู่ภายใน ชุมชน	- ผู้นำชุมชนในตำบลหัว เมืองปาน - สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอเมืองปาน - สำนักบริหารพื้นที่ อนุรักษ์ ที่ 13 สาขาสัตว์ป่า	- หมู่ 1-8 ตำบล หัวเมือง	- สร้างการมีส่วนร่วม ในทุกกิจกรรม ระหว่างชุมชน ผู้นำ อปท. หน่วยงานภาครัฐ ในเชิงชี้และภาคี	- ชุมชนมีรูปแบบ การขับเคลื่อนเพื่อ การพัฒนาชุมชน ผ่านกลไกตลาด ชุมชนและการ ท่องเที่ยวชุมชน	- รายได้จากการ จำหน่ายจิ้งหรีด ครัวเรือนละ 600 บาท/เดือน/การ เลี้ยงจิ้งหรีด 1 กล่อง - รายได้จากการ รับจ้างเป็นลูก ปลูกเกษตรกร เพาะปลูกดอก ดาวเรืองคนละ 2,000 บาท/ เดือน จำนวน อย่างน้อย 3 เดือนหรือ 1 รอบ การเพาะปลูก	- แบบสำรวจ ข้อมูลคนจน เป้าหมายที่เข้า ร่วมโครงการ (Baseline Data) - การประเมิน พัฒนาการด้าน เศรษฐกิจใน ครัวเรือนและ ความเป็นอยู่ของ คนจนเป้าหมาย จากการ สังเกตการณ์ - แบบประเมิน จากผู้นำชุมชนถึง ความสำเร็จของ โครงการและภาคี	

เป็นโครงการและกิจกรรมที่เกิดจากความต้องการของชุมชนภายใต้ฐานคิดของการแก้ปัญหาความยากจนในมิติของอาหารคุณภาพ และการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ทั้งรายได้หลักและรายได้เสริม โดยผู้สูงอายุหรือกลุ่มเปราะบางที่มีข้อจำกัดด้านร่างกายสามารถดำเนินการได้ โดยคณะผู้วิจัยได้ร่วมหารือกับผู้นำชุมชนเพื่อนำเสนอแนวทางการ Up Skill ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพและข้อจำกัดในชุมชน โดยได้มีการนำเสนอการเพาะเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจคือ จิ้งหรีดทองดำ ซึ่งเป็นแมลงที่ได้รับความนิยมของตลาดค่อนข้างสูง และเป็นอาหารที่มีโปรตีนสูงในการใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาความยากจน โดยเฉพาะด้านความมั่นคงทางอาหาร และด้านเศรษฐกิจในครัวเรือนที่สามารถลดรายจ่ายจากการนำมาเป็นอาหารและจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ ซึ่งการดำเนินการในการส่งเสริมการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ “จิ้งหรีดทองดำ” ได้ดำเนินการทั้ง 8 หมู่บ้านของตำบลหัวเมืองโดยมีกลไกการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการคือ การระบุแบบชี้เป้าคนจนจากผู้นำชุมชนในการคัดเลือกคนจน/คนเปราะบางเข้าร่วมโครงการโดยมีกระบวนการคัดเลือกดังนี้ 1) ผู้นำชุมชนระบุว่าเป็นคนจนเป้าหมายที่ควรเข้าร่วมโครงการ 2) เป็นครัวเรือนที่มีรายชื่อก่อนจากการสำรวจตามฐานข้อมูล TP MAP หรือคนจน Add On ในระบบ 3) ยินยอมเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการอย่างต่อเนื่อง 4) สามารถพัฒนาตนเองหรือครัวเรือนคู่ขนาน(รอบข้างหรือญาติ)เพื่อการขยายผลในการเพาะเลี้ยง ขยายพันธุ์ และการแปรรูป ซึ่งคนจนเป้าหมาย/กลุ่มเปราะบางที่เข้าร่วมโครงการและกิจกรรมคณะผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มนำร่องจำนวน 5 ครัวเรือน/หมู่บ้าน ดังนั้นครัวเรือนที่ถูกระบุเป็นกลุ่มคนจน/เปราะบางจากผู้นำและผ่านเกณฑ์การคัดเลือกทั้ง 8 หมู่บ้าน รวม 40 ครัวเรือน เพื่อเข้าสู่กระบวนการส่งเสริมและพัฒนา Up Skill ทักษะการ

เพาะเลี้ยง ขยายพันธุ์จิ้งหรีดทองดำ โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการในการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการทั้งหมด 4 รุ่นๆ ละ 2

ภาพการอบรมเชิงปฏิบัติการการเพาะเลี้ยง ขยายพันธุ์จิ้งหรีดทองดำ

โดยการดำเนินการในการส่งเสริมการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ “จิ้งหรีดทองดำ” มีการสนับสนุนอุปกรณ์สำหรับการเพาะเลี้ยงสำหรับคนจนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย กล่องฟิว เจอบอร์ดสำหรับการเพาะเลี้ยง อุปกรณ์ใส่อาหาร น้ำ ขุยมะพร้าว อาหารจิ้งหรีด อุปกรณ์การให้น้ำ เพื่อให้คนจนเป้าหมายได้มีทักษะในการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์จิ้งหรีดทองดำ รวมทั้งการสอนแบบสาธิตและปฏิบัติการของวิทยากรในการจัดทำกล่องเพาะเลี้ยงด้วยตนเองเพื่อให้คนจนเป้าหมายสามารถนำไปขยายพื้นที่เพาะเลี้ยงสำหรับครัวเรือนของตนเองและครัวเรือนรอบข้างหรือญาติสำหรับการเป็นอาหารและการจำหน่ายต่อไป ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการติดตามผลการเลี้ยงอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการประเมินผลผู้เข้าร่วมกิจกรรมและการขยายผลของการดำเนินงาน

ภาพการติดตามคนจน/เปราะบาง ที่เข้าร่วมโครงการเพาะเลี้ยงจิ้งหรีด

โครงการและกิจกรรมเพื่อวางแผนและนำเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงจิ้งหรีดทองดำจากการดำเนินโครงการโมเดลแกนของโครงการไปสู่การพัฒนาเป็นกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์จิ้งหรีดทองดำ รวมทั้งการหาหรือแนวทางในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อให้จิ้งหรีดทองดำเป็นแมลงเศรษฐกิจ ที่สร้างรายได้ ลดรายจ่าย รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของตำบลหัวเมืองและการขยายผลของผู้นำชุมชนหมู่ที่ 7 บ้านท่าเตื่อ คือ ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมไปสู่การร่วมเป็นผู้

เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์จิ้งหรีดทองดำจำนวน 10 กล่อง เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้และการขยายผลไปยังประชาชนในหมู่บ้านเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านมีช่องทางการสร้างรายได้หรือลดรายจ่ายในครัวเรือน

ทั้งนี้ จากการดำเนินการที่ผ่านมาผู้เข้าร่วมโครงการสามารถขยายผลโดยการขยายกล่องเลี้ยงสูงสุด 7 กล่องเลี้ยง/ครัวเรือน และสามารถนำออกจำหน่ายโดยให้ผลผลิตจำนวน 4 กิโลกรัม/กล่องเลี้ยง ซึ่งจากการจัดเก็บข้อมูลเบื้องต้น สามารถจำหน่ายภายในชุมชนกิโลกรัมละ 150 บาท หรือชีดละ 15 บาทสำหรับจิ้งหรีดทอด และจากการติดตามผลการเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์จากคนจน/เปราะบางที่เข้าร่วมโครงการพบว่า มีเพียง 1 ราย ที่ไม่สามารถเลี้ยงต่อได้เนื่องจากมีอาการเจ็บป่วยเรื้อรังและไม่สามารถลุกขึ้นมาทำได้แต่ได้ส่งต่ออุปกรณ์ให้ผู้เข้าร่วมโครงการรายอื่นไปดำเนินการต่อ รวมทั้งเพื่อประเมินผลจากรายได้โดยเฉลี่ยที่เกิดขึ้นพบว่า จากจำนวนผู้เลี้ยงที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำไปจำหน่ายในชุมชนในระยะแรกจำนวน 22 ครัวเรือน มีรายได้จากการจำหน่ายจิ้งหรีดทอดครัวเรือนละ 600 บาท/กล่องเลี้ยง ซึ่งแต่ละครัวเรือนมีจำนวน 2 กล่องเลี้ยงในระยะเริ่มต้น และอยู่ระหว่างการขยายจำนวนตามความต้องการของตนเอง นอกจากนี้ในจำนวนผู้เพาะเลี้ยงมีการนำไปประกอบอาหารเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือนด้วย

นอกจากนี้เพื่อเป็นการสร้างการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้ง Up Skill และ Re Skill ด้วยการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้แบบดิจิทัลสำหรับให้คนจนเป้าหมาย ตลอดจนผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือประชาชนที่สนใจได้เข้าไปเรียนรู้และศึกษาผ่านช่อง Youtube Channel “โมเดลแก๊จน ตำบลหัวเมือง” ผ่านช่องทาง https://www.youtube.com/channel/UC7d7k64h4jlh_7ppbJtGCcg รวมทั้งการนำเสนอเอกสารคู่มือการปลูกดอกดาวเรืองและ

- ดอกมากาเร่ ที่สามารถดาวน์โหลดผ่าน Google Drive ที่ <https://drive.google.com/drive/folders/1Hpxf7DT0lQaEy>
- ARVf3lYL3RanUe0HxUP?usp=sharing หรือสามารถเข้าผ่านระบบ QR Code สำหรับสื่อเพื่อการเรียนรู้ Up-Skill/Re-Skill ฉบับแก๊จน ดังภาพต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ กระบวนการทำงาน OM ในสามพื้นที่ ทำให้เห็นรูปแบบการดำเนินงานได้ 3 รูปแบบดังนี้

- **รูปแบบที่ 1** โมเดลแก๊จน ด้วยการ **สร้างกลไกพี่เลี้ยง**ในพื้นที่ เพื่อให้คำปรึกษา กำกับดูแล “คนจนเป้าหมาย” และขยายผลไปยังกลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม ดังกรณีของ พื้นที่ตำบลบ้านเสด็จและตำบลหัวเมือง
- **รูปแบบที่ 2** การเชื่อมกับกิจกรรม/โครงการตาม **แผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** และหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อระดมศักยภาพพบ คน ในการแก้ไขปัญหาความยากจน ต่อยอดและขยายผลให้เกิดความยั่งยืน ดังกรณีของ พื้นที่ตำบลบ้านเสด็จ
- **รูปแบบที่ 3** การ **เชื่อมประสานต้นทุนเดิมในพื้นที่** เช่น กลุ่มอาชีพ ผู้รู้ปราชญ์ในชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่เพื่อการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจน ดังกรณีของ พื้นที่ตำบลหัวเมืองและตำบลเมืองยาว และตำบลแม่สั่น

4.7 การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการพัฒนาโมเดลแก๊จน (OM) และ Feedback Loop

ระดับจังหวัด ถือเป็นจุดเริ่มต้น ของการแสวงหาการมีส่วนร่วมเริ่มจากการประสานความร่วมมือระดับจังหวัดกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานพัฒนาชุมชน มีการหาหรือหาแนวทางการบูรณาการทำงาน ทำให้เห็นถึงความเชื่อมการทำงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่อยู่ในทุกระดับของพื้นที่ จึงนำไปสู่การ ประสานงาน การเข้าพบหน่วยงานหลักต่างๆ เหล่านั้น เพื่อทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2564 และการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการการพัฒนา ระบบสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2565 ที่ผ่าน มา คณะกรรมการฯ ดังกล่าวมีองค์ประกอบจากตัวแทนภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และส่วนใหญ่เป็นตัวแทนระดับปฏิบัติการของ 23 องค์กรที่ร่วมบันทึกตกลงความร่วมมือ ซึ่งก่อนมีคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการชุดดังกล่าวนี้ (เอกสารการแต่งตั้งในภาคผนวก) ได้ร่วมประชุมกับนักวิจัยฯ ภายใต้โครงการวิจัยฯ เพื่อมีส่วนร่วมในการพิจารณาประเด็น และพื้นที่ในการจัดทำ Operating Model รวมถึงการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจน และกำกับผลการดำเนินงานโดยใช้กลไกการประชุมเป็นพื้นที่การติดตาม และนอกเหนือจากการประชุมคณะกรรมการชุดดังกล่าว ยังมีการประชุมระหว่างกลุ่มภาคธุรกิจ เช่น การประชุมร่วมสมาชิกสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปางเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2565 ที่ผ่าน มา หรือการพูดคุยอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการกับหน่วยงานต่างๆ เช่น สหกรณ์จังหวัดลำปาง สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดลำปาง พาณิชย์จังหวัดลำปาง และการไฟฟ้าแห่งประเทศไทย (กฟผ.)แม่เมาะ ในวาระ โอกาสต่างๆ

ระดับอำเภอ และระดับพื้นที่ เป็นการประสานการทำงานในระดับกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ เช่น **กิจกรรม OM ตำบลบ้านเสด็จ** มีจุดเริ่มต้นจากการทำงานร่วมกันกับภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการ ที่เกี่ยวข้อง กับการปลูกหญ้า และการเลี้ยงไก่เมือง เช่น เจ้าของฟาร์มต่างๆในพื้นที่ เพื่อให้เกิดกระบวนการ “การตลาดนำการผลิต” ทั้งนี้ ผู้ประกอบการกับการซื้อขายหญ้าเลี้ยงสัตว์ ได้เข้ามาร่วมวิเคราะห์การเลือกพันธุ์พื้นที่การปลูก ปริมาณที่เหมาะสม รวมถึงการจัดการเรื่องเครื่องมือ การแนะนำกระบวนการปลูก กระบวนการเก็บเกี่ยว การหาช่องทางการตลาด ช่องทางการแปรรูปเพื่อสร้างรายได้ในหลายช่องทาง อาทิ การขายไข่เชื้อ การขายไก่เพื่อบริโภค การขายไข่เพื่อบริโภค รวมถึงการขายพันธุ์เพื่อจำหน่าย ส่วน**กิจกรรม OM ตำบลเมืองยาว ตำบลแม่สั่น** การประสานการทำงานเริ่มระหว่างกระบวนการ และหลังการดำเนินงาน ผู้ประกอบการผลิตดินพร้อมปลูก ในพื้นที่ใกล้เคียง ยินดีรับข้อมูลใส่เตี๊ยมสำหรับทำดินพร้อมปลูก และ**กิจกรรม OM ตำบลหัวเมือง** ส่วนใหญ่จะประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัดและพื้นที่ เช่น การท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองปาน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองปาน สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 สาขาลำปาง ส่วนของผู้ประกอบการคือผู้ประกอบการในพื้นที่ เช่น ผู้ประกอบการกาแฟ แมคคาดีเมีย เป็นต้น สำหรับการ **Feedback Loop** นักวิจัยคอยสื่อสาร ติดตามผลการดำเนินงานโดยการสร้าง Line กลุ่ม และไปเยี่ยมกลุ่มเป้าหมายเป็นระยะๆ แม้โครงการวิจัยจะเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อรับทราบสภาพปัญหาและแก้ปัญหา รวมถึงการส่งต่อความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล องค์ความรู้ ที่ได้จากการจัดทำกิจกรรมโมเดลแก๊จน Operating Modelและ ข้อสรุปของวิธีการเลือกตัดสินใจทำ โมเดลแก๊จน

การเลือกพื้นที่ในการนำร่อง “โมเดลแก๊จน” เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนด้วย นวัตกรรมหรือองค์ความรู้ Operating Mode มีเงื่อนไข วิธีการเลือก ที่หลากหลาย ไม่สามารถระบุไว้ชัดเจนว่า วิธีการใดจะได้ผล ทั้งนี้ ขึ้นกับปัจจัยหลายประการ สิ่งที่น่าสนใจได้ประมวลมานี้ เกิดจากประสบการณ์การทำงานผ่านโครงการวิจัยฯ ซึ่งบางหัวข้อก็ยังไม่บรรลุเป้าหมายได้ แต่ก่อให้เกิดการเรียนรู้มากมาย พอสรุปได้ ดังนี้

- 1) เป็นพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของ “คนจนเป้าหมาย” สูงกว่าพื้นที่อื่น ประเด็นจำนวนตัวเลขอาจจะเป็นเงื่อนไขลำดับรองๆหากพื้นที่มีจำนวนตัวเลข คนจนเป้าหมายไม่ห่างกันมาก
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา ศักยภาพ “คนจนเป้าหมาย” เป็นสิ่งที่สำคัญ อาจจะใช้เวลาแต่หากให้เวลากับการเลือก “คนที่ใช่” จะทำให้วัตถุประสงค์ของกิจกรรมประสบผลความสำเร็จ บางครัวเรือน “คนจนเป้าหมาย” ไม่สามารถทำงานได้ อาจต้องพิจารณาสมาชิกในครัวเรือนที่เหมาะสม เต็มใจ เข้าร่วมกิจกรรม หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม ตัวอย่างของพื้นที่ตำบลบ้านเสด็จ เป็นต้น
- 3) เป็นพื้นที่ที่มีความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น ท้องที่ ชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญ เป็นประเด็นที่มีความสำคัญระดับต้นๆ สำหรับพื้นที่นำร่อง จังหวัดลำปางจะให้ความสำคัญกับแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่นำร่องว่า ผู้บริหารเน้นกิจกรรมโครงสร้างพื้นฐานหรือกิจกรรมเพื่อเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน เพราะหากเป็นนโยบายของผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน กิจกรรม OM จะสามารถไปเชื่อมและต่อยอดภายหลังที่โครงการวิจัยฯ เสร็จสิ้นลง นอกจากนี้ ต้องมีข้อมูลที่ไม่เป็นทางการเพียงพอที่จะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นและท้องที่ในพื้นที่ ว่าร่วมมือกันหรือขัดแย้งกัน เพราะหากพื้นที่ที่สองข้างอานาจขัดแย้งกัน การทำงานอาจสำเร็จได้แต่ไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น
- 4) โอกาสความสำเร็จสูง ซึ่งต้องย้อนกลับไปดูหลักการคัดเลือกในข้อ 1) – ข้อ 3) ว่าประเด็นเหล่านั้นมีปัจจัยเชิงบวกหรือเชิงลบ และยังต้องพิจารณาว่า
 - เป็นประเด็นที่สอดคล้องบริบท และต้นทุนในชุมชน เช่น เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรที่เอื้อในการส่งเสริมให้เกิดอาชีพ มีความร่วมมือของคนในชุมชนที่พร้อมจะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะชุมชนที่เป็นชุมชนเมือง หรือกึ่งเมืองกึ่งชนบทมีโอกาสประสบผลสำเร็จมากกว่า ชุมชนเมือง เนื่องจากความร่วมมือจะมีมากกว่า
 - สิ่งสำคัญที่สุดคือความมุ่งมั่น ตั้งใจ ความกระตือรือร้นของ “คนจนเป้าหมาย” ดังที่กล่าวในหัวข้อสาเหตุของความยากจนว่า มาจากหลากหลายสาเหตุ ดังนั้น การสร้างความเชื่อมั่นให้กับ “คนจนเป้าหมาย” เป็นสิ่งสำคัญ ให้เขาได้ตระหนัก และมีความมั่นใจว่า พวกเขาสามารถหลุดพ้นความยากจนได้ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ

- บางพื้นที่อาจต้องหา “ตัวช่วย” หรือ “พี่เลี้ยง” ร่วมคิด ร่วมทำ คอยทำให้เห็นเป็นตัวอย่างก่อน ดังกรณีของตำบลบ้านเสด็จ “คนจนเป้าหมาย” ไม่กล้าที่จะปลูกหญ้าในพื้นที่ตนเอง จึงต้องอาศัยพื้นที่ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนการเลี้ยงโค เป็นแหล่งเพาะปลูก และคอยเป็นพี่เลี้ยงให้ พอ “คนจนเป้าหมาย” หรือกรณีการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ที่ต้องอาศัยผู้รู้ในพื้นที่ที่มีประสบการณ์มาชวนคิด ชวนทำ เช่นเดียวกับพื้นที่ตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน ที่ต้องอาศัยพื้นที่ของเกษตรกรในพื้นที่ดำเนินการปลูกดอกดาวเรือง และคอยเป็นพี่เลี้ยงให้ พอ “คนจนเป้าหมาย” มีประสบการณ์เกิดความเชื่อมั่นแล้ว ค่อยขยับไปทำในพื้นที่ของตนเองเป็นต้น
- การนำผลงานวิจัย หรือบริการวิชาการที่ผ่านมานักวิจัยมาขยายผลในพื้นที่ นำร่อง ตัวอย่างเช่น ตำบลหัวเมืองที่ดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงจิ้งหรีดทองดำ ซึ่งทำให้ “คนจนเป้าหมาย” เกิดรายได้ และบริโภค โปรตีน เป็นเพิ่มรายได้หรือลดรายจ่าย
- การเชื่อมการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น กรณีของตำบลบ้านเสด็จประสานความร่วมมือกับปศุสัตว์ แรงงานจังหวัด ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ เนื่องจากเป็นประเด็นการเลี้ยงไก่เมือง หรือกรณีของตำบลเมืองยาว และตำบลแม่สัน ที่มีการประสานความร่วมมือกับพัฒนาชุมชนในพื้นที่ เพื่อยกระดับรายได้หรือคุณภาพชีวิตของ “คนจนเป้าหมาย”
- การพัฒนา ยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ การตลาด และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งต้องอาศัยศาสตร์ ความรู้ นวัตกรรมของมหาวิทยาลัยหรือเครือข่ายมาดำเนินการหนุนเสริม ซึ่งต้องยอมรับว่า ประเด็นการยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ยังไม่สามารถดำเนินการอย่างก้าวกระโดด เนื่องจาก ระยะเวลาการดำเนินการที่ผ่านมาค่อนข้างใช้เวลามากในกระบวนการการเลือกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ระยะเวลาของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทำได้ระดับหนึ่ง ส่วนการตลาดก็มีข้อจำกัดในบางผลิตภัณฑ์ เช่น ดอกดาวเรือง พื้นที่ตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน เนื่องจากผลผลิตออกพร้อมๆ กัน ประกอบกับเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถเก็บได้นาน รวมถึงการขนส่งต้องระมัดระวัง ทำให้ต้องเร่งกระจายผลผลิต รวมถึงต้องแข่งขันกับแหล่งผลิตอื่นๆ เป็นต้น ส่วนผลผลิตเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่เมือง การปลูกผักอินทรีย์ การเลี้ยงไส้เดือนดิน และการเลี้ยงจิ้งหรีด ผลผลิตขาย และบริโภคได้ตลอด บางพื้นที่ไม่สามารถจำหน่ายได้ หรือขายเป็นบางส่วน เนื่องจาก ใช้บริโภคภายในครัวเรือนเพื่อนบ้านหรือในชุมชน เช่น จิ้งหรีด ผักปลอดสาร และไก่เมือง เป็นต้น ซึ่งถือว่า เป็น “การลดรายจ่าย คือการเพิ่มรายได้”
- การประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร เป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อ หรือเสริมให้กิจกรรมประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะ พื้นที่ที่มีกิจกรรมที่ไปเชื่อมกับการท่องเที่ยว เช่นปลูกดาวเรือง

ตำบลหัวเมือง มีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้ง Up Skill และ Re Skill ด้วย การผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้แบบดิจิทัลสำหรับให้คนจนเป้าหมาย เป้าหมาย ตลอดจนถึง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือประชาชนที่สนใจได้เข้าไปเรียนรู้และ ศึกษาผ่านช่อง YouTube Channel “โมเดลแก้จน ตำบลหัวเมือง” ผ่าน

ช่องทาง <https://www.youtube.com/channel/>

UC7d7k64h4jlh_7ppbJtGCcg รวมทั้งการนำเสนอเอกสารคู่มือการปลูกดอก ดาวเรืองและดอกมากาเร็ดที่สามารถดาวโหลดผ่าน Google Drive ที่ <https://drive.google.com/drive/folders/1Hpxf7DT0lQaEy>

- ARVf3LYL3RanUe0HxUP?usp=sharing หรือสามารถเข้าผ่านระบบ QR Code สำหรับสื่อเพื่อการเรียนรู้ Up-Skill/Re-Skill ฉบับแก้จน

6. การวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการตลาด ธุรกิจท้องถิ่น ท้องที่ในการดำเนินการ

หากพิจารณาความเสี่ยงทางการตลาดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในภาพรวม พบว่า เนื่องจากเป็นการส่งเสริมการปลูกตามฤดูกาล ปัญหาที่ตามมาคือ ผลผลิตล้นตลาด เนื่องจาก พื้นที่อื่นๆ ก็มีผลผลิตลักษณะเดียวกันออกมาจำหน่าย **กิจกรรม OM ตำบลบ้านเสด็จ** กิจกรรมการปลูกหญ้า ในช่วงหน้าฝนที่มีจำนวนหญ้าเป็นจำนวนมาก มีผลต่อความต้องการของผู้ประกอบและส่งผลต่อการจัดการและการสร้างรายได้ นักวิจัยร่วมกับผู้ประกอบการจึงได้มีช่องทางการแปรรูป รองรับความเสี่ยงทางการตลาดดังกล่าว ส่วนของกิจกรรมการเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง ความเสี่ยงทางการตลาดมีไม่มากนัก เนื่องจากเป็นตลาดเฉพาะ และได้รับความนิยม ดังกล่าวยังสามารถมีตลาดรองรับที่หลากหลาย **กิจกรรม OM ตำบลหัวเมือง** กิจกรรมการปลูกดอกดาวเรือง เนื่องจากเป็นดอกที่สามารถปลูกและให้ผลผลิตได้ทั้งปี แต่ช่วงฤดูฝนอาจมีปัญหาเรื่องแปลงดอก และการเก็บเกี่ยว รวมถึงปัญหาการตลาด แต่ทางนักวิจัยได้ใช้วิธีการระบายผลผลิตในตลาดตัวเมืองในจังหวัดลำปาง **กิจกรรม OM ตำบลเมืองยาว ตำบลแม่สั่น** ผลผลิตของกลุ่มเป้าหมายคือ พืชผักปลอดภัย ซึ่งมีจำหน่ายทั่วไปในท้องตลาด ทำให้ไม่สามารถคาดการณ์การเลือกซื้อสินค้าจากผู้บริโภคได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ภาวะเศรษฐกิจ ราคา ความพึงพอใจของผู้บริโภค จุดเด่นของผลผลิตของพื้นที่คือ เป็นผักปลอดภัย ยังมีต้องการของผู้บริโภค เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตจะขายได้ทั้งหมด สำหรับกิจกรรมการส่งเสริมการทำปุ๋ยจากมูลไส้เดือนดิน มีผู้ประกอบการรับซื้อ แต่เบื้องต้น กลุ่มเป้าหมายเห็นถึงการใช้ประโยชน์ในครัวเรือนก่อน ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หากมีเหลือจึงขายทำให้ยังไม่เกิดวงจรกับผู้ประกอบการ แต่เกิดวงจรในชุมชนกับชาวบ้านกันเองที่ซื้อไปใช้กับพืชผักหรือแปลงเกษตรในครัวเรือน อย่างไรก็ตามในอนาคต กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่มีแนวทางการพัฒนา ขยายการผลิตให้สามารถเชื่อมกับผู้ประกอบการ หรือผันตัวเองหรือกลุ่มขึ้นมาเป็นผู้ประกอบการเอง การปลูกผักปลอดภัย และการเลี้ยงไส้เดือนใช้วัตถุดิบ วัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน หาได้ง่ายราคาไม่แพงในชุมชน จึงไม่มีผลกระทบหรือความเสี่ยงด้านการตลาดหรือ ธุรกิจ ประกอบกับ องค์กรปกครองส่วนตำบลในพื้นที่ได้สนับสนุนพื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่กลางในการปลูกผักปลอดภัย

7. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความยากจน

ผลการวิเคราะห์ทุน 5 ด้าน PPPConnex ภาพรวมทั้ง 6 อำเภอของจังหวัดลำปางที่มีการค้นหาสอบทาน และป้อนข้อมูลเข้าไปในระบบ จำนวน 11,761ครัวเรือน หรือ 38,264 คน ผลการวิเคราะห์ ณ วันที่ 11 กันยายน 2565 มีดังนี้

ตารางที่ 19 แสดงจำนวน “คนจนเป้าหมาย” ในระบบ TPMap และเพิ่มเติม (Add-on) ร้อยละที่เพิ่ม

ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 อยู่พอได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
ทุนมนุษย์	2,629 39.23%	4,011 59.85%	62 0.93%	0 0%
ทุนกายภาพ	255 3.79%	599 8.91%	5,148 76.54%	724 10.67%
ทุนเศรษฐกิจ	2,760 41.03%	1,982 29.47%	1,887 28.06%	97 1.44%
ทุนธรรมชาติ	0 0%	1,192 17.72%	4,213 62.65%	1,320 19.63%
ทุนทางสังคม	3,043 49.45%	3,112 48.36%	138 2.19%	0 0.00%
Average.SLF(MPI)	337	5,238	1,151	0

จากตารางที่ 19 อธิบายได้ว่า “คนจนเป้าหมาย” ทั้ง 6 อำเภอในจังหวัดลำปางที่ป้อนข้อมูลเข้าระบบ และวิเคราะห์ออกมาเป็น PPPConnex ผลการวิเคราะห์ต้นทุน 5 ด้านจำแนกตามกลุ่ม 4 กลุ่มปรากฏผลว่า **ต้นทุนด้านมนุษย์**อยู่ในกลุ่มที่ 2 อยู่ยากคิดเป็นร้อยละ 59.85 **ทุนเศรษฐกิจ**อยู่ในกลุ่มที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 41.03.44 และอยู่กลุ่มที่ 2 อยู่ลำบากคิดเป็นร้อยละ 29.47 **ต้นทุนด้านสังคม**อยู่ในกลุ่มที่ 1 อยู่ลำบากคิดเป็นร้อยละ 49.45 และอยู่ยาก คิดเป็นร้อยละ 48.36 ส่วน**ต้นทุนด้านกายภาพ**และ**ต้นทุนด้านธรรมชาติ**อยู่ในกลุ่มอยู่พอได้ คิดเป็นร้อยละ 76.54 และ 62.65 ตามลำดับ ดังนั้น จึงเป็นโจทย์ที่นักวิจัยต้องนำมาเป็นประเด็นคิดต่อว่า จะทำอะไรที่จะเอาต้นทุนบวกคือด้านกายภาพ และด้านทรัพยากรธรรมชาติมาเครื่องมือ หรือตัวช่วยในการยกระดับ/แก้ไขปัญหาด้านทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจและทุนด้านสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำ “โมเดลแก้จน”หรือ Operating Model ในพื้นที่นาร่อง ดังจะได้กล่าวรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

หากพิจารณาต้นทุนที่มีจัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก และกลุ่มที่ 2 อยู่ยาก อธิบายได้ดังนี้ **ต้นทุนมนุษย์** จัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก และกลุ่มที่ 2 อยู่ยาก โดยจำนวนร้อยละรวมกันเท่ากับ 99.08 ถือว่าเป็นสัดส่วนที่สูง สะท้อนให้เห็นว่า “คนจนเป้าหมาย” ในพื้นที่ 6 อำเภอในจังหวัดลำปาง ซึ่งส่วนหนึ่งคือ ผู้สูงอายุ ที่มีข้อจำกัดเรื่องอายุ และปัญหาสุขภาพ ส่วนผู้อยู่ในวัยทำงาน ยังมีข้อจำกัดเรื่องความรู้ทักษะในการประกอบสัมมาชีพ ระดับการศึกษา การเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ รวมถึงปัญหาสุขภาพอนามัย ทั้งโรคประจำตัว หรือความปกติทางร่างกายและจิตใจ เช่น พิการ การติดเหล้าหรือสารเสพติด กลุ่มคนที่ 2 หากไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ หรือดูแลรักษา ก็มีโอกาสน่าไปสู่กลุ่มที่ 1 คืออยู่ลำบาก ดังนั้น การนำศักยภาพของ “คนจนเป้าหมาย” หรือคนข้างเคียงมาพัฒนา ต่อยอดตามสภาพ บริบทที่เหมาะสม

มีการเยียวยาทั้งร่างกาย และจิตใจ สภาพแวดล้อม ก็จะสามารถยกระดับไปสู่ กลุ่มที่ 3 คือ อยู่ได้ และกลุ่มที่ 4 อยู่ดีในที่สุด

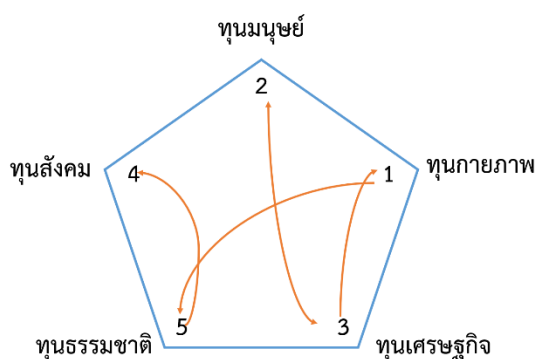
ต้นทุนกายภาพ ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.54 อยู่ในกลุ่มที่ 3 อยู่ได้ สะท้อนให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมด้านกายภาพของ“คนจนเป่าหมาย” การเข้าด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่นไฟฟ้า น้ำ ถนน หรือสภาพที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับที่อยู่ได้ ถือเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการดำรงชีวิต อันจะเป็นปัจจัยเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต“คนจนเป่าหมาย” ในมิติอื่นๆต่อไป

ต้นทุนเศรษฐกิจ สัดส่วนค่อนข้างมาอยู่ในกลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก และอยู่ยาก รวมกันคิดเป็นร้อยละ 70.5 และอยู่ในระดับอยู่ได้ หรือกลุ่มที่ 3 ร้อยละ 28.06 สะท้อนให้เห็นว่า “คนจนเป่าหมาย” ยังอยู่ลำบากหรืออยู่ยาก เนื่องจาก ไม่มี หรือมีไม่เพียงพอ ในเรื่องของรายได้ อาชีพ เงินทุน ทรัพย์สิน การออม การกู้ยืมเงิน หรือความสามารถในการออมทรัพย์สินและการเข้าถึงสินเชื่อต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับทุนด้านมนุษย์ที่ส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 และที่ 2 นี้เช่นกัน สามารถอธิบายได้ว่า หาก “คนจนเป่าหมาย” ยังขาดความรู้ ทักษะ หรือมีสุขภาพที่ไม่เอื้อต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นต้นทุนมนุษย์ก็จะไม่สามารถทำให้ต้นทุนทางเศรษฐกิจดีขึ้นได้

ต้นทุนธรรมชาติ จากตารางที่ 19 สะท้อนให้เห็นว่า ต้นทุนธรรมชาติ เป็นต้นทุนเดียวที่ไม่มี “คนจนเป่าหมาย” อยู่ในกลุ่มที่ 1 ลำบาก และสัดส่วนในกลุ่มที่ 2 อยู่ยาก มีน้อย แต่ไปค่อนข้างอยู่ที่กลุ่มที่ 3 คืออยู่พอได้ อันสอดคล้องกับข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ว่า จังหวัดลำปาง มีต้นทุนด้านนี้สูง ไม่ว่าจะเป็น ป่าไม้ เช่น ป่าชุมชน แหล่งน้ำ สิ่งแวดล้อม การเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากป่า แม่น้ำ เป็น แหล่งอาหารเพื่อเลี้ยงชีพ หรือเพื่อการหารายได้ ตลอดจน พื้นที่ทำกิน หรือป่าไม้ แหล่งน้ำ ส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ หากแต่ปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน หรือที่อยู่อาศัยยังเป็นปัญหาเรื่องเอกสารสิทธิ์อยู่ในหลายๆพื้นที่ ที่รอการแก้ไข เยียวยา อย่างไรก็ตาม ต้นทุนธรรมชาติถือว่าเป็น ทุนตั้งต้นสำหรับ ในการจะยกระดับความเป็นอยู่ของ“คนจนเป่าหมาย”

ต้นทุนทางสังคม จัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก และกลุ่มที่ 2 อยู่ยาก โดยจำนวนร้อยละรวมกันเท่ากับ 97.81 อธิบายได้ว่า มีความเชื่อมโยงกับทุนด้านมนุษย์ และด้านเศรษฐกิจ เนื่องจาก ต้นทุนด้านนี้จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน การรวมกลุ่ม การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน การไม่ใช้ประโยชน์จากปราชญ์ ผู้รู้ในพื้นที่ หรือการพัฒนาที่ยังต้องอาศัยหน่วยงาน หรือกลไกข้างนอกมาสนับสนุน หรือการบริหารจัดการภายในชุมชน ยังเป็นบทบาทของผู้นำเป็นหลัก แทนการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังหรือความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน เป็นต้น ดังนั้น หากมีการยกระดับต้นทุนทางสังคมไปพร้อมกับต้นทุนอื่นๆ ทำให้คนในชุมชน ให้ความสำคัญกับคนรอบข้างมากขึ้น สนใจต่อกิจกรรมกลุ่มในชุมชนมากขึ้น สามารถใช้ประโยชน์กับกลุ่มที่ตนเป็นสามารถ หากเกิดปัญหาสามารถใช้วิธีการพูดคุยหาข้อยุติกันภายในชุมชน ตลอดจนการกำหนดกติกาขึ้นมาเป็นแนวทางการอยู่ร่วมกัน หรือการเคารพกติกาในชุมชน เป็นต้น

นอกจากนี้ ผลการนำเสนอผลการวิเคราะห์ทุน 5 ด้าน PPPConnex ภาพรวมทั้ง 6 อำเภอของ จังหวัดลำปางเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2565 ของทีมระบบข้อมูลของหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านพื้นที่ (บพท.) ดังภาพต่อไปนี้

ภาพดังกล่าวสะท้อนว่า ต้นทุน 5 ด้านภาพรวมของจังหวัดลำปาง ทุนด้านมนุษย์กับทุนด้านเศรษฐกิจมีความเชื่อมโยงกัน และมีผล หรือเป็นปัจจัยเกื้อหนุนกัน หากคนมีศักยภาพ จะสามารถมีต้นทุนเศรษฐกิจที่ดีได้ และในขณะเดียวกัน หาก “คนจนเป้าหมาย” มีต้นทุนเศรษฐกิจดี จะทำให้ “คนจนเป้าหมาย” มีความเป็นอยู่ รายได้ หรือสุขภาพที่ดีขึ้น โดยต้นทุนเศรษฐกิจยังไปมีผลต่อต้นทุนกายภาพ เช่น สภาพที่อยู่อาศัย การเข้าถึง ระบบสารสนเทศ การมีพื้นที่ทำกินหรือที่ดินที่อาศัยไม่ติดจำนอง เป็นต้น นอกจากนี้ ทุนทางกายภาพยังส่งผล ต่อทุนธรรมชาติ กล่าวคือ หากแหล่งธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลองบึง สามารถใช้ประโยชน์ได้ อย่างทั่วถึง มีความอุดมสมบูรณ์ “คนจนเป้าหมาย” สามารถเข้าถึงได้ หรือเข้าถึงได้ตลอดฤดูกาล เช่น มีถนน ไฟฟ้า หรือการที่ “คนจนเป้าหมาย” การสร้างกตึกหรือการปฏิบัติตามกตึกที่มีอยู่ในชุมชนจะส่งผลต่อต้นทุน ด้านสังคม นอกจากนี้ การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างสมดุลจะเป็นปัจจัยในการสร้างความเข้มแข็งของคน ในชุมชน เป็นต้น

4.5 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำที่เชื่อมโยงกับ แผนพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัด

การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ที่เชื่อมโยง กับแผนพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัด ทีมงานวิจัยฯได้ออกแบบการดำเนินการ และอยู่ระหว่างการขับเคลื่อน ดังนี้

- 1) การรวบรวมประเด็นที่เกี่ยวข้อง ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการป้อนข้อมูล และการวิเคราะห์ ด้วย PPPConnex รวมถึงที่ได้จากเวทีสอบถามระดับตำบล ระดับอำเภอ ทั้งเวทีคืนข้อมูล และ เวทีนโยบายสาธารณะ มาประมวลสังเคราะห์เพื่อให้เห็นประเด็นของปัญหา ข้อจำกัด รวมถึง แนวทางการแก้ไขปัญหา
- 2) ระดับตำบล นำเสนอข้อมูลที่ได้จากข้อ 1) นำเสนอในที่ประชุมสมาชิกสภาเทศบาลเมืองหรือ เทศบาลตำบล/องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อหาข้อสรุปที่จะเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อเชื่อมโยงสู่แผนของท้องถิ่น ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่นาร่อง “โมเดลแก้จน” ปี 64 ที่ต้องเชื่อมโยงไปในแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อย่างน้อย 3 พื้นที่ได้แก่ องค์การ บริหารส่วนตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง เทศบาลตำบลเมืองยาว องค์การบริหารส่วน

ตำบลแม่สัน อำเภอห้างฉัตรและองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

- 3) ระดับอำเภอ นำเสนอข้อมูลที่ได้จากข้อ 1) นำเสนอในที่ประชุม ศจพ.อ เพื่อหาข้อสรุปที่จะเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อเชื่อมโยงสู่แผนอำเภอ เช่น อำเภอเมืองลำปาง และอำเภอเถิน
- 4) ระดับจังหวัด โดยใช้เวที การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการวิจัยการพัฒนาระบบสนับสนุนการแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง นำเสนอข้อมูลที่ได้จากข้อ เพื่อหาข้อสรุปที่จะเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อเชื่อมโยงสู่นโยบายระดับจังหวัด เช่น การประชุมคณะกรรมการศูนย์จัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดลำปาง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

โครงการวิจัย การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ผลดำเนินงาน ตามภาระงานหลักๆ 4 หัวข้อมีดังนี้ **1) ด้านค้นหาและสอบทานข้อมูลคนจน** ในพื้นที่ 6 อำเภอในจังหวัดลำปาง ประกอบด้วยอำเภอเมืองลำปาง อำเภอเถิน อำเภอห้างฉัตร อำเภองาว อำเภอเมืองปาน และอำเภอแม่เกาะ โดยอำเภอแม่เกาะเป็นอำเภอที่เพิ่มเข้ามาภายหลัง การจัดเก็บดำเนินการอย่างน้อย 4,000 – 5,000 ครัวเรือน หรือ 15,000 ซึ่งดำเนินการป้อนเข้าระบบได้จำนวน 11,761 ครัวเรือน หรือจำนวน 38,264 คน **2) การส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลไปสู่กลไกความร่วมมือแก้ไขปัญหาคความยากจน** ได้ดำเนินการนำเสนอผลการดำเนินงานในเวทีการประชุมศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดลำปาง (ศจพ.จ) ที่มีองค์ประกอบของตัวแทนองค์กรภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนทุกช่วงวัย นอกจากนี้ มีแผนการจัดการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง คณะกรรมการชุดดังกล่าวนี้เป็นตัวแทนองค์กรที่เข้าร่วมทำบันทึกข้อตกลง MOU กับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ในการประชุมดังกล่าวจะมีการนำเสนอ และส่งต่อ คนจนเป้าหมาย และ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายฯ เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณา ก่อนนำเสนอในที่ประชุม ศจพ.จ. ในโอกาสต่อไป **3) ระบบส่งต่อความช่วยเหลือและติดตามที่มีประสิทธิภาพ อย่างน้อย 3 ระบบ/ด้านความช่วยเหลือ** ผ่านกลไกดังนี้ ระบบการส่งต่อฯ ในระยะเร่งด่วน โดย ตัวนักวิจัย ด้วยการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม เป็นต้น ระบบการส่งต่อฯ ในระยะกลางและระยะยาว ผ่านกลไก 3 ระดับ ระดับจังหวัดผ่านหน่วยงานที่ร่วมบันทึกความร่วมมือ (23 หน่วยงาน) ทำหน้าที่ติดตาม และร่วมพิจารณา ออกแบบการช่วยเหลือ “คนจนกลุ่มเป้าหมาย” กลไกระดับอำเภอ ผ่านเวทีระดับอำเภอผ่านกลไกการ ศจพ.อ ที่มีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคมในพื้นที่ร่วมกำหนดแนวทางการส่งต่อ และกลไกระดับพื้นที่ ผ่านเวทีสอบทานระดับตำบล โดยเชื่อมโยง และส่งต่อความช่วยเหลือกับหน่วยงานในพื้นที่ (เทศบาล / อบต.) **4) การออกแบบโมเดล/นวัตกรรมแก้ไข** ดำเนินการใน 3 พื้นที่ ประกอบด้วยพื้นที่ตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน ตำบลบ้านเสร็จ อำเภอเมืองลำปาง และตำบลเมืองยาว ตำบลแม่สัน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง การดำเนินงานทั้ง 3 พื้นที่ทำให้สามารถนำ “คนจนเป้าหมาย” เข้าระบบการสร้างงาน สร้างอาชีพ ได้รับความรู้ ทักษะอาชีพ ทำให้ก่อเกิดรายได้ หรือลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ด้วยการปลูกหญ้าเลี้ยงวัว การเลี้ยงไก่พื้นเมือง (พื้นที่ตำบลบ้านเสร็จ) หรือ การสร้างรายได้จากการเลี้ยงจิ้งหรีดพันธุ์ดำ การปลูกพืชในพื้นที่สูง ดอกดาวเรือง หรือการเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกพืชผักอินทรีย์ การเลี้ยงไส้เดือนดิน การทำดินพร้อมปลูก ทำให้ “คนจนเป้าหมาย” มีผักปลอดสารรับประทานในครัวเรือน มีรายได้จากการขายผัก ขายแม่พันธุ์ไส้เดือน หรือขายดินพร้อมปลูก ก่อเกิดศูนย์เรียนรู้ไม่ต่ำกว่า สองแห่ง ที่จะเป็นสถานที่ต่อยอด และขยายผล การปลูกพืชผักอินทรีย์ในพื้นที่ต่อไป อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำแนวทางการพัฒนาอาชีพดังกล่าวนี้ บรรจุในแผนของหน่วยงาน อันจะเป็นหลักประกันได้ว่า คนจนเป้าหมายจะยังได้รับการดูแล และได้รับการช่วยเหลือให้มีอาชีพต่อไป ผลการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่นำร่องทำให้อธิบายรูปแบบการทำงานได้ 3 แบบ/

ลักษณะที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม OM ในสามพื้นที่นำร่อง ประกอบด้วย **รูปแบบที่ 1** โมเดลแก้จน ด้วยการ **สร้างกลไกพี่เลี้ยง**ในพื้นที่ เพื่อให้คำปรึกษา กำกับดูแล “คนจนเป้าหมาย” และขยายผลไปยังกลุ่มเป้าหมาย อย่างเป็นรูปธรรม ดังกรณีของ พื้นที่ตำบลบ้านเสด็จและตำบลหัวเมือง **รูปแบบที่ 2** การเชื่อมกับกิจกรรม/โครงการตาม **แผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** และหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อระดมศักยภาพของ คน ในการ แก้ไขปัญหาความยากจน ต่อยอดและขยายผลให้เกิดความยั่งยืน ดังกรณีของ พื้นที่ตำบลบ้านเสด็จ และ **รูปแบบที่ 3** การ **เชื่อมประสานต้นทุนเดิมในพื้นที่** เช่น กลุ่มอาชีพ ผู้รู้ปราชญ์ในชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจน กรณีของ พื้นที่ตำบลหัวเมือง และตำบลเมืองยาว ตำบลแม่สั่น

ผลการดำเนินงานในระยะเวลา 14 เดือนที่ผ่านมา สามารถสรุปผลผลิต ได้ดังนี้

ตารางที่ 20 แสดง output ของกิจกรรมภายใต้โครงการวิจัยฯ และผลการดำเนินงาน

Output	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
1. บันทึกตกลงความร่วมมือ (MOU) /มติที่ประชุมเกี่ยวกับกลไกการแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดในการรับข้อมูลงานวิจัย เพื่อส่งต่อความช่วยเหลือระดับพื้นที่	เป็นไปตามเป้าหมาย มีหน่วยงานที่มาจากภาคส่วนต่างๆร่วมบันทึกความร่วมมือจำนวน 22 แห่ง รวมมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางรวมเป็น 23 แห่ง	
2. กลไกความร่วมมือ ในรูปแบบของคณะกรรมการ ที่มีองค์ประกอบของนักวิจัย ที่ปรึกษาทั้งภายในและภายนอก และตัวแทนหน่วยงาน ภาครัฐจำนวน 1 ชุด	มีประกาศจากจังหวัดเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2565	
3. ผลการดำเนินงาน ทดสอบการเก็บข้อมูล (Tryout) จำนวน 1 ชุดความรู้	ดำเนินการในพื้นที่ตำบลแม่แก้ว อำเภอสบปราบ ทำให้ได้ข้อคิด แนวทางการการเก็บข้อมูลในระยะต่อมา	
4. การค้นหาและสอบทานข้อมูลคนจนดำเนินการอย่างน้อยจำนวนร้อยละ 20% ของข้อมูลคนยากจนในพื้นที่จังหวัดลำปาง อ้างอิงข้อมูลตาม TPMAP/จปฐ.	ดำเนินการไปตามแผน	
5. จำนวนการค้นหาและสอบทานข้อมูลคนจนทั้งอำเภอตามเกณฑ์คัดเข้าอย่างน้อย 15,000 คนหรือ 4,000 ครัวเรือน อ้างอิงข้อมูลตาม TPMAP/จปฐ.	บรรลุเป้าหมายของโครงการ หากแต่จะมีการดำเนินการป้อนเข้าระบบไปทั้งหมดของข้อมูลที่เก็บมาได้ ซึ่งปัจจุบันได้จำนวน 11,761 ครัวเรือน(จากเป้าหมายทั้งหมด 11,466 ครัวเรือน) ประกอบด้วยครัวเรือนในระบบ TPMAP จำนวน 9,210 ครัวเรือน ครัวเรือนที่ Add-on จำนวน 2,551 ครัวเรือน	ยังมีแบบสำรวจจำนวนกว่า 200 ฉบับที่รอการป้อนข้อมูลหากระบบส่วนกลางเปิดให้ป้อนข้อมูล
6. จำนวนคนยากจนได้รับการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลไปสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัด 100%	ระดับจังหวัด มีการส่งต่อเวทีการประชุม ศจพ.จ และเวทีการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการวิจัยฯ ระดับอำเภอ ดำเนินการส่งต่อผ่านเวทีสอบทานระดับอำเภอและเวทีการประชุม ศจพ.จที่มีนายอำเภอทั้ง 13 อำเภอเป็นคณะกรรมการฯ	

7. มีระบบส่งต่อความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ) อย่างน้อย 3 ระบบ/ด้านความช่วยเหลือ	ระบบส่งต่อความช่วยเหลือ 3 ระบบ ประกอบด้วย ระบบที่ 1 การส่งต่อให้กับพื้นที่ ทั้งระดับ ตำบลผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระดับหมู่บ้าน ผ่านผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้าน ระบบที่ 2 การส่งต่อระดับอำเภอ ผ่านกลไก ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดลำปาง (ศจพ.อ) ระบบที่ 3 การส่งต่อระดับจังหวัดผ่านกลไก ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดลำปาง (ศจพ.จ) และ คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่ จังหวัดลำปางที่มีองค์ประกอบของภาคีเครือข่ายที่ร่วมทำ MOU แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด	
8. ระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนในระดับพื้นที่จากการวิเคราะห์ทุนทั้ง 5 ด้านที่มีความแม่นยำที่ผ่านการ Cleansing data แล้วอย่างน้อย 1 ชุด	โครงการวิจัยฯลำปางได้มีกลไกการ Cleaning มูลสองระดับ การจัดเวทีสอบทานระดับพื้นที่คือ กลไกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ อสม. สอบทานข้อมูล “คนจนเป้าหมาย” และกลไกระดับตำบล ซึ่งประกอบด้วยท้องที่ ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
9. คนจนได้รับการช่วยเหลือหรือได้รับการพัฒนาอาชีพไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของคนจนกลุ่มเป้าหมาย (รวมการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนความยากจน) ประเมินโดยเครื่องมือส่วนกลางด้วย ROI/SROI/BLI	ผลการดำเนินกิจกรรม OM ทั้ง 3 ตำบลอยู่ปรากฏอยู่ในรายงาน	

10. มีโมเดล/นวัตกรรมแก้จนที่ได้มีการออกแบบ พัฒนาร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ อย่างน้อย 3 โมเดล/นวัตกรรม จากบริบทปัญหาคนจน 5 ด้าน	นวัตกรรมหรือองค์ความรู้ :การออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ตามศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย และทรัพยากรที่มีในพื้นที่ โดย มีแนวทางการการตลาดรองรับผลผลิต ■ รูปแบบที่ 1 โมเดลแก้จน ด้วยการสร้างกลไกพี่เลี้ยงในพื้นที่ เพื่อให้คำปรึกษากำกับดูแล “คนจนเป้าหมาย” และขยายผลไปยังกลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม ■ รูปแบบที่ 2 การเชื่อมกับกิจกรรม/โครงการตามแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อระดมศักยภาพงบ คน ในการแก้ไขปัญหาคความยากจน เพื่อให้เกิดการต่อยอดขยายผลอย่างยั่งยืน ■ รูปแบบที่ 3 การเชื่อมประสานต้นทุนเดิมในพื้นที่ เช่น กลุ่มอาชีพ ผู้รู้ปราชญ์ในชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาคความยากจน	
11. หน่วยงานในพื้นที่นำข้อมูลค้นหาและสอบถามคนจนในพื้นที่ ไปแก้ไขปัญหาคความยากจนอย่างเป็นรูปธรรมอย่างน้อย 2 หน่วยงาน	เทศบาลตำบลเมืองยาว องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สัน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเสด็จ และองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมืองนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ และนำกิจกรรมสู่การบรรจุในแผนของหน่วยงาน	
12. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดจำนวน 1 ชุด	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสะท้อนในที่ประชุมระดับจังหวัด เช่น การประชุม ศพจ. การประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐ เอกชน เป็นต้น	
13. ผลงานวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่อย่างน้อยจำนวน 1 เรื่อง	อยู่ระหว่างการดำเนินการ	

บรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิง

สฤณี อาชวานันทกุล และภัทราพร แยมลออ. (ฉบับปรับปรุงครั้งแรก พ.ศ.2560). คู่มือการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมและผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน. จัดพิมพ์โดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

จักรกฤษณ์ นรติผดุงการ.(2523). แนวคิดใหม่ในการพัฒนาชนบทการวางแผนพัฒนาจังหวัด อำเภอ ตำบล: ทฤษฎีและการปฏิบัติ.กรุงเทพฯ:สารมวลชน.

วิทยากร เชียงกุล. (2547). พัฒนาการแบบยั่งยืนกับการแก้ปัญหาคนจน.กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด (มหาชน).

ธนพล สราญจิตร. บทความวิจัยเรื่อง ปัญหาความยากจนในสังคมไทย.วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม 2558. อ้างอิงจาก T -ThaiJO<https://so03.tci-thaijo.org>

ภาคผนวก
คำสั่งการแต่งตั้ง

**บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
ภายใต้โครงการพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน
แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง
ระหว่างตัวแทน ๒๓ หน่วยงานในพื้นที่จังหวัดลำปาง**

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้ จัดทำขึ้น เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๔ ณ ห้องโอรหารมย์ อาคารโอรหารโรจน์ทิพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ระหว่างผู้แทน ๒๓ หน่วยงานในพื้นที่จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง พัฒนาชุมชน จังหวัดลำปาง สาธารณสุขจังหวัดลำปาง เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง ศึกษาธิการจังหวัดลำปาง แรงงานจังหวัดลำปาง วัฒนธรรมจังหวัดลำปาง พาณิชย์จังหวัดลำปาง ท้องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำปาง อุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง มณฑลทหารบกที่ ๓๒ ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ (ลำปาง) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๓ (สาขาลำปาง) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) แม่เมาะ บริษัทปูนซิเมนต์ไทยลำปาง (จำกัด) สภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง หอการค้าจังหวัดลำปาง และ เครือข่ายสมาชิกสุขภาพจังหวัดลำปาง

ความเป็นมา

ปัจจุบันสถานการณ์ปัญหาสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น รวมทั้งวิกฤตเศรษฐกิจ การเข้าถึงบริการภาครัฐ กระบวนการยุติธรรม และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโรคโควิด ๑๙ ส่งผลกระทบต่อประชาชน โดยเฉพาะครอบครัวยากจนที่มีคนเปราะบางจะได้รับความสะดวกสบายมากกว่ากลุ่มอื่น ในการขจัดความยากจนในสังคมไทยให้หมดไปจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าหากมีครัวเรือนจำนวนมากยังคงเปราะบางอยู่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางในปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยการแก้ปัญหาแบบบูรณาการเพื่อการมองปัญหาให้รอบด้านในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เนื่องด้วยการแก้ไขปัญหายังยืดยาว จำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา โดยสาเหตุของปัญหาอาจไม่ได้มาจากมิติทางสังคมแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังคาบเกี่ยวกับมิติอื่นๆดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงจำเป็นต้องอาศัยการให้ความสำคัญกับการบูรณาการ การแก้ปัญหาและความร่วมมือจากหลายภาคส่วนเพื่อให้การดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางเกิดความยั่งยืน

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ โดย หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ได้จัดทำสัญญาทุนโครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปางให้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ภายใต้แผนงานการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ โปรแกรม ๑๔: ขจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ แพลตฟอร์ม ๔: การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ และลดความเหลื่อมล้ำ โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการฯ เพื่อ ๑) ค้นหา และสอบถามคนจนกลุ่มเป้าหมาย ที่กระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดลำปางอย่างแม่นยำ ๒) การสังเคราะห์ ประมวลผล แสดงผล การนำเข้าระบบ และส่งต่อข้อมูล ๓) วิเคราะห์สาเหตุความยากจนของคนจนกลุ่มเป้าหมาย และสร้างระบบกลไกการส่งต่อความช่วยเหลือ ๔) พัฒนาโมเดล/รูปแบบ การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในพื้นที่นำร่อง ในจังหวัดลำปาง และ ๕) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัด

ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นไปอย่างแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ หน่วยงานในพื้นที่ จังหวัดลำปางทั้ง ๒๓ แห่ง จึงได้จัดทำบันทึกตกลงความร่วมมือ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ เจตนารมณ์ในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ จัดทำขึ้นจากความร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่มีความมุ่งมั่นและเห็นความสำคัญในการค้นหา สอบถาม ส่งต่อความช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเปราะบางและคนจนกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการสร้าง “โมเดลแก้จน” ในพื้นที่นำร่อง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนในจังหวัดลำปาง ซึ่งสอดคล้องกับคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๔๗/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ เรื่องการจัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) และเพื่อตกลงร่วมกันในการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อบูรณาการในการช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนให้ครอบคลุมในทุกมิติแบบองค์รวม และให้สามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการรวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง เพื่อให้สามารถอยู่ในครอบครัวได้อย่างมั่นคง มีความสุข และยั่งยืนด้วยการบูรณาการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และประเทศชาติอย่างยั่งยืน

ข้อ ๒ วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อบูรณาการความร่วมมือในการช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเปราะบาง และคนจนกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมทุกมิติแบบองค์รวม

๒.๒ เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเปราะบาง และคนจนกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางและให้ครอบครัวมีความสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

๒.๓ เพื่อสนับสนุนให้มีฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน และคนจนกลุ่มเป้าหมายระดับจังหวัด ลำปางที่เกิดจากการบูรณาการข้อมูลจากทุกหน่วยงาน

ข้อ ๓ นิยามศัพท์

ครัวเรือนเปราะบาง หมายถึง ครัวเรือนที่มีรายได้ได้น้อยและมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือจากคนอื่น เช่น ครอบครัวยากจนที่มีเด็กเล็ก แม่เลี้ยงเดี่ยว ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วยติดเตียง มีปัญหาที่อยู่อาศัย จำเป็นต้องร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มดังกล่าวอย่างเร่งด่วน จริงจังและต่อเนื่อง

คนจนกลุ่มเป้าหมาย หมายถึง คนจนในฐานข้อมูล TPMAP ซึ่งเป็น คนจนที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน ซึ่งเป็นคนจนที่ได้รับการสำรวจข้อมูล จปฐ. จากกรมพัฒนาชุมชน และเป็นผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ

ข้อ ๔ ขอบเขตความร่วมมือ

๔.๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ดำเนินโครงการพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ประสานความร่วมมือในการค้นหา สอบทาน และส่งต่อข้อมูลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสังเคราะห์ปัญหา ศักยภาพคนจนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่นำร่อง เพื่อนำไปสู่การสร้างโมเดลความช่วยเหลือ หรือ “โมเดลแก้จน” ด้วยองค์ความรู้ และใช้ประโยชน์ผลงานวิจัย นวัตกรรม และการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเป้าหมาย

๔.๒ พัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง สนับสนุนข้อมูลกลุ่มเปราะบาง เพื่อการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลรายครัวเรือน ร่วมวางแผนเพื่อการแก้ไขปัญหา และช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือให้กลุ่มเปราะบางสามารถเข้าถึงสวัสดิการ โดยมีอาสาสมัครพัฒนาลังคม และความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เข้าร่วมในการค้นหาข้อมูลกลุ่มเปราะบาง และใช้กลไกสภาองค์กรชุมชนตำบล ในการค้นหาและสอบทานและขับเคลื่อนกระบวนการสร้างความเข้มแข็ง และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชุมชน

๔.๓ พัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ เพื่อแก้ไขปัญหา และช่วยเหลือครัวเรือนกลุ่มเปราะบาง ในหมู่บ้าน/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคง มีเสถียรภาพ ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเป็นวิถีชีวิต (Way of life)

๔.๔ สาธารณสุขจังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลด้านสาธารณสุข และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือและบูรณาการสร้างระบบสาธารณสุขที่เหมาะสมสำหรับครัวเรือนกลุ่มเปราะบางในหมู่บ้าน/ชุมชน ในจังหวัดลำปาง โดยมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) ในพื้นที่เข้าร่วม ในการค้นหา และสอบทานข้อมูลกลุ่มเปราะบาง

๔.๕ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลด้านการเกษตร และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือสนับสนุนการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการเกษตรและการผลิตลำค้าเกษตรเพื่อพัฒนาอาชีพ และสร้างรายได้แก่เกษตรกรที่เป็นกลุ่มเปราะบาง ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่เป็นกลุ่มเปราะบางในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือกันในการบริการ

จัดการผลผลิตทางการเกษตรที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพอย่างยั่งยืน

๔.๖ ศึกษาธิการจังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลด้านการศึกษา และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือสนับสนุนการดูแลกลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงระบบการศึกษาทุกระดับ ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการอาชีวศึกษา รวมถึงการทำงานร่วมกับครอบครัวกลุ่มเปราะบางให้เด็กได้ศึกษาต่อ เน้นการสร้างคุณค่าให้กับการศึกษา และสร้างเครือข่ายสังคมดูแลและช่วยเหลือเด็กนอกระบบการศึกษา

๔.๗ แรงงานจังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลด้านแรงงาน และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ และให้บริการจัดหางานให้แก่ประชาชนกลุ่มเปราะบาง เพื่อให้มีงานทำและมีรายได้ ตลอดจนการแนะแนวอาชีพและส่งเสริมการประกอบอาชีพโดยการพัฒนาฝีมือแรงงานให้แก่ประชาชน

๔.๘ วัฒนธรรมจังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลด้านวัฒนธรรม และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเทศกาลประเพณี ถนนสายวัฒนธรรม รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาสินค้า ผลิตภัณฑ์ ดนตรี ศิลปะ หัตถกรรม สื่อ และกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอด สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมทั้ง ส่งเสริมการใช้หลักการ “บวร” เป็นพลังขับเคลื่อนการนำหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการสืบสานวัฒนธรรมที่ดีงาม เพื่อพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน

๔.๙ พาณิชย์จังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลด้านการค้า ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ ส่งเสริมการตลาด ดูแลราคาสินค้าเกษตร รายได้เกษตรกรกลุ่มเปราะบาง พัฒนาคุณภาพสินค้าชุมชน จัดหาช่องทางทางการจำหน่าย รวมถึงสร้างศักยภาพเชิงพาณิชย์ให้กับชุมชน

๔.๑๐ ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้กับกลุ่มเปราะบางในชุมชน สนับสนุนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของชุมชน

๔.๑๑ อุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลด้านการค้า ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ ส่งเสริมการตลาด ดูแลราคาสินค้าเกษตร รายได้เกษตรกรกลุ่มเปราะบาง พัฒนาคุณภาพสินค้าชุมชน จัดหาช่องทางทางการจำหน่าย รวมถึงสร้างศักยภาพเชิงอุตสาหกรรมให้กับชุมชน

๔.๑๒ มณฑลทหารบกที่ ๓๒ พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ สนับสนุนกำลังพลและยุทโธปกรณ์ ช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การปรับปรุง/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมดีขึ้น ตามงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนและตามศักยภาพของหน่วยงาน เมื่อได้รับการประสาน

๔.๑๓ ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลพื้นที่ระดับตำบล และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือในระดับพื้นที่ การประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปางเพื่อสนับสนุนการค้นหา สอบทาน และการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาแก่ประชาชนกลุ่มเปราะบางและครอบครัวยากจนในพื้นที่จังหวัดลำปาง

๔.๑๔ องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการปกครอง และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ การให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง การแก้ไขปัญหาประชาชนกลุ่มเปราะบางและครอบครัวยากจนในพื้นที่จังหวัดลำปาง ตามภารกิจและตามศักยภาพของหน่วยงาน

๔.๑๕ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ (ลำปาง) สนับสนุน บูรณาการข้อมูลด้านพื้นที่ป่า และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือสนับสนุนการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการพื้นที่ป่าให้แก่เกษตรกรที่เป็นกลุ่มเปราะบาง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ และขับเคลื่อนกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง ตามภารกิจ และศักยภาพของหน่วยงาน

๔.๑๖ สำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๓ สนับสนุน บูรณาการข้อมูลด้านพื้นที่ป่า และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือสนับสนุนการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการพื้นที่ป่าให้แก่เกษตรกรที่เป็นกลุ่มเปราะบาง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ และขับเคลื่อนกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง ตามภารกิจ และศักยภาพของหน่วยงาน

๔.๑๗ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) แม่เมาะ สนับสนุน บูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ และส่งเสริมอาชีพ ความเป็นอยู่ให้กับกลุ่มเปราะบางในชุมชน สนับสนุนกิจกรรมด้านพลังงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจของชุมชน

๔.๑๘ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทยลำปาง (จำกัด) สนับสนุน บูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ และส่งเสริมอาชีพ สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ให้กับกลุ่มเปราะบางในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจของชุมชน

๔.๑๙ สภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลด้านการค้า ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ ส่งเสริมการตลาด ดูแลราคาสินค้าเกษตร รายได้เกษตรกรกลุ่มเปราะบาง พัฒนาคุณภาพสินค้าชุมชน จัดหาช่องทางการจำหน่าย รวมถึงสร้างศักยภาพเชิงการค้าให้กับชุมชน

๔.๒๐ สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลด้านการค้า การท่องเที่ยว ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ ส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มเปราะบางเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว รวมถึงสร้างศักยภาพเชิงธุรกิจการท่องเที่ยวของชุมชน

๔.๒๑ หอการค้าจังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลด้านการค้า ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือ ส่งเสริมการตลาด ดูแลราคาสินค้าเกษตร รายได้เกษตรกรกลุ่มเปราะบาง พัฒนาคุณภาพสินค้าชุมชน จัดหาช่องทางการจำหน่าย รวมถึงสร้างศักยภาพเชิงการค้าให้กับชุมชน

๔.๒๒ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สนับสนุน บูรณาการข้อมูลเครือข่ายในพื้นที่ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประสานเชื่อมโยงกลไกในจังหวัดลำปาง เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาและสอบทาน ส่งต่อและการพัฒนานวัตกรรมแก้จนในพื้นที่นาร่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง ตามภารกิจ และศักยภาพของหน่วยงาน

๔.๒๓ เครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดลำปาง สนับสนุน บูรณาการข้อมูลเครือข่ายในพื้นที่ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การใช้กลไกเครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดลำปางในการสอบทาน และร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในวางแผนสร้าง “โมเดลแก้จน” พัฒนาระบบ กลไกการส่งความช่วยเหลือและขับเคลื่อนกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง ตามภารกิจ และศักยภาพของหน่วยงาน

๕. การรักษาความลับ

ทุกฝ่ายจะใช้ข้อมูลที่ได้รับตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้เท่านั้น โดยตกลงร่วมกันว่า จะรักษาข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นความลับโดยเคร่งครัดและไม่นำไปใช้ประโยชน์เพื่อประโยชน์อย่างอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ รวมทั้งไม่นำไปให้หน่วยงานหรือบุคคลอื่นนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากทุกฝ่ายก่อน ทั้งนี้

ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลส่วนบุคคล จึงขอให้เก็บรักษา และควบคุมการใช้ข้อมูลให้เป็นไปตามกฎหมายและ
วัตถุประสงค์อย่างเคร่งครัด

๖. การดำเนินงาน

การดำเนินงานของทุกฝ่ายตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวข้างต้น ให้อยู่ภายใต้กฎหมาย
ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่าย ซึ่งบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ถือเป็นการกิจที่ต้องบูรณาการ
การทำงานร่วมกัน หากสถานการณ์และนโยบายมีการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับปรุง ทบทวน และแก้ไข
ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และนโยบายนั้นโดยความยินยอมร่วมกันของทุกฝ่าย

๗. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข และหรือเพิ่มเติมบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ จะต้องได้รับความ
ยินยอมของทุกฝ่าย ทั้งนี้ ให้จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรให้ทุกฝ่ายทราบ และเห็นชอบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน
โดยจัดทำเป็นบันทึกแก้ไขเพิ่มเติมแนบท้ายบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ และให้ถือว่าการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็น
ส่วนหนึ่งของบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้

๘. ระยะเวลาความร่วมมือ

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป โดยกำหนดระยะเวลาความ
ร่วมมือ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๔-๒๕๖๘) ทุกฝ่ายอาจตกลงกันเป็นหนังสือเพื่อยุติความร่วมมือการดำเนินงาน ภายใต้
บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ได้ โดยความเห็นชอบของทุกฝ่าย

สิทธิบอกเลิกความร่วมมือ ให้ทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรแจ้งแก่ทุกฝ่ายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า
๓๐ วัน จึงจะมีสิทธิบอกเลิกบันทึกข้อตกลงความร่วมมือได้

๙. การแก้ไขปัญหา

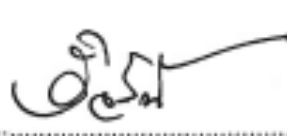
หากเกิดปัญหาหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ ทุกฝ่ายจะร่วมพิจารณา
หาแนวทางแก้ไขเพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็ว

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้จัดทำขึ้น ๒๓ ฉบับ โดยมีข้อความถูกต้องตรงกัน ทุกฝ่ายได้อ่านพิจารณา
ข้อความ และเข้าใจรายละเอียดโดยตลอดแล้ว เห็นว่าถูกต้อง ตรงตามเจตนารมณ์ทุกประการ จึงได้ลงนามร่วมกัน
ไว้เป็นหลักฐานสำคัญ โดยเก็บรักษาไว้ฝ่ายละ ๑ ฉบับ และให้มีผลปฏิบัติร่วมกัน ตั้งแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป

ลงชื่อ

(รองศาสตราจารย์กิตติศักดิ์ สมุทธารักษ์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ลงชื่อ

(นางวิลาสินี พุ่มคำ)

นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ รักษาการแทน
พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง

ลงชื่อ

(นายชาติรี อินทร์)
พัฒนาการจังหวัดลำปาง

ลงชื่อ

(นายประเสริฐ กิจสุวรรณรัตน์)
นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดลำปาง

ลงชื่อ

(นางสาวรตนพร กิตติกาศ)
เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง

ลงชื่อ

(นายบรรพ์ ไสแจ่ม)
ศึกษาธิการจังหวัดลำปาง

ลงชื่อ

(นางสาวปาริชาติ สอนใจ)
แรงงานจังหวัดลำปาง

ลงชื่อ

(นางลัษมา ธารีเกษ)
วัฒนธรรมจังหวัดลำปาง

ลงชื่อ

(นางสาวเยาวเรศ แซ่ไค้ว)
พาณิชย์จังหวัดลำปาง

ลงชื่อ

(นางรัชดาภรณ์ โออิน)
ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำปาง

ลงชื่อ

(นายสุกชัช ไวยาวังมัย)
อุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง

ลงชื่อ

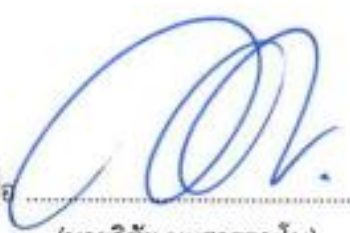
(พลตรีไธย ชัยมงคล)
ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๒

ลงชื่อ
 (นายกมล ชัยกันทะ)
 ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง

ลงชื่อ
 (นางสาวดวงรัตน์ โล่ห์สุนทร)
 นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง

ลงชื่อ
 (นายสมศักดิ์ สุกวรรณรักษ์)
 ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓
 (ลำปาง)

ลงชื่อ
 (นายปิยะ หนูนิล)
 ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๓
 สาขาลำปาง

ลงชื่อ
 (นายวิชัย นະสุวรรณโน)
 ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
 สำนักงานภาคเหนือ

ลงชื่อ
 (นายประจวบ ตอนคำมูล)
 ผู้ช่วยผู้ว่าการเหมืองแม่เมาะ

ลงชื่อ
 (นายวิสุท จงเจริญกิจ)
 กรรมการผู้จัดการบริษัทปูนซิเมนต์ไทยลำปาง
 (จำกัด)

ลงชื่อ
 (นายกิตติศักดิ์ สินวนาทรัพย์)
 ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง

ลงชื่อ
 (นายอธิภูมิ กำธรวรรินทร์)
 ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

ลงชื่อ
 (นายสกล สุพรรณบรรจง)
 ประธานหอการค้าจังหวัดลำปาง

ลงชื่อ สมพร สิริภักดิ์
 (ศาสตราจารย์เกียรติคุณแพทย์หญิงสมพร ศิรินาวัน)
 เครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดลำปาง

ลงชื่อ สสช. จันทาหลวง
 (นายสิทธิชัย จันทาหลวง)
 ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง
 ที่ปรึกษา

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
เรื่อง รายชื่อนักวิจัยผู้รับผิดชอบแผนงานวิจัย และโครงการวิจัยย่อย
โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน
แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง
ภายใต้ การสนับสนุนจากสำนักงานสภานโยบาย การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ โดย
หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ครั้งที่ ๑

ตามที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ได้รับสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานสภานโยบาย การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่) ภายใต้ โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำพื้นที่จังหวัด ลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ค้นหาและสอบถามคนจนกลุ่มเป้าหมายที่กระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดลำปาง ๒) การสังเคราะห์ ประมวลผล แสดงผล การนำเข้ระบบและการส่งต่อข้อมูล ๓) วิเคราะห์สาเหตุความยากจนกลุ่มเป้าหมาย และสร้างระบบ กลไกการส่งต่อความช่วยเหลือ ๔) พัฒนาโมเดล/รูปแบบการแก้ไขปัญหายากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในพื้นที่นำร่อง ในจังหวัดลำปาง และ ๕) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ไขปัญหายากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำที่เชื่อมโยงกับ แผนพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัด โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้รับสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยทั้งหมด ๗,๗๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดล้านเจ็ดแสนบาทถ้วน) นั้น เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยภายใต้ โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อ แก้ไขปัญหายากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จึงประกาศรายชื่อนักวิจัยผู้รับผิดชอบแผนงานวิจัย และโครงการวิจัยย่อย ดังนี้

ลำดับ ที่	แผนงานวิจัย/โครงการวิจัย ภายใต้แผนงานวิจัย	หัวหน้าแผนงาน/โครงการวิจัย/นักวิจัยร่วม	สังกัดคณะ	สัดส่วนงาน (ร้อยละ)
๑	แผนงานวิจัยเรื่อง: การบริหารจัดการ เพื่อการสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบ เบ็ดเสร็จและแม่นยำพื้นที่จังหวัด ลำปาง	อาจารย์ ดร.ดวงใจ พุททวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริญา จนาคักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชงศักดิ์ วงศ์วิรัช ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายวิป วนษ์ปิ่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิดา เก่งมพระกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา โพธิ์แพง	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาการจัดการ วิทยาการจัดการ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม ครุศาสตร์ วิทยาศาสตร์	๒๕ ๑๕ ๑๕ ๑๕ ๑๕ ๑๕
	โครงการย่อยที่ ๑: การสร้างระบบ กลไก ภาคี เครือข่ายความร่วมมือเพื่อ การสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อ แก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จ และแม่นยำพื้นที่จังหวัดลำปาง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชงศักดิ์ วงศ์วิรัช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิดา เก่งมพระกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริญา จนาคักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศห์ เศรษฐกร	วิทยาการจัดการ ครุศาสตร์ วิทยาการจัดการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	๕๐ ๒๐ ๒๐ ๒๐
	โครงการย่อยที่ ๒: การพัฒนาระบบ และกลไกการส่งต่อความช่วยเหลือและ ติดตามคนจน เพื่อแก้ไขปัญหาความ ยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำพื้นที่ จังหวัดลำปาง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริญา จนาคักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายวิป วนษ์ปิ่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมชวย เมืองมูล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รมณศดาว โพธิ์รัตน์	วิทยาการจัดการ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม ครุศาสตร์ วิทยาการจัดการ	๕๐ ๒๐ ๒๐ ๒๐
๒	แผนงานวิจัยเรื่อง: การบริหาร การค้นหาและสอบถามคนจนเพื่อ แก้ไขปัญหายากจนแบบเบ็ดเสร็จ และแม่นยำพื้นที่จังหวัดลำปาง	อาจารย์ ดร.ดวงใจ พุททวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศห์ เศรษฐกร อาจารย์ ดร.ไพฑูรย์ หนูยมาศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชงศักดิ์ วงศ์วิรัช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษิรา พิพัฒน์พจนนา	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิทยาการจัดการ วิทยาการจัดการ	๓๕ ๒๐ ๑๕ ๑๕ ๑๕

	โครงการย่อยที่ ๑: การค้นหาและสอบทานคนจนเพื่อแก้ไขปัญหาค่าครองชีพ ยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำพื้นที่ อำเภอเขิน อำเภอแม่พริก อำเภอ สบปราบ และอำเภอเสริมงาม จังหวัด ลำปาง	อาจารย์ ดร.ไพฑูรย์ หนูอภิศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวา จนาคี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกฤษฏ์ ธรรมกวีวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย เมืองมูล อาจารย์ ดร.ชิตานัน มีสุขใจ	วิทยาศาสตร์ วิทยาการจัดการ วิทยาศาสตร์ ครุศาสตร์ วิทยาศาสตร์	๔๐ ๓๕ ๓๕ ๓๕ ๓๕
	โครงการย่อยที่ ๒: การค้นหาและสอบทานคนจนเพื่อแก้ไขปัญหาค่าครองชีพ ยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำพื้นที่ อำเภอห้างฉัตร อำเภอเกาะคา อำเภอ แม่เมาะ และอำเภอแม่ทะ จังหวัด ลำปาง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธีรา พิทยะวิวัฒน์พจน ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา ชูมา อาจารย์จิระประภา คำราช นายประวิทย์ ย่านเจริญกิจ	วิทยาการจัดการ วิทยาการจัดการ วิทยาการจัดการ สำนักวิทยบริการและ เทคโนโลยีสารสนเทศ	๔๐ ๒๐ ๒๐ ๒๐
	โครงการย่อยที่ ๓: การค้นหาและสอบทานคนจนเพื่อแก้ไขปัญหาค่าครองชีพ ยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำพื้นที่ อำเภอวังเหนือ อำเภอจ้าว อำเภอ แจ้ห่ม และอำเภอเมืองปาน จังหวัด ลำปาง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชจรศักดิ์ วงศ์วิราช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนพร หนูคำ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปวีณา โพธิ์แพง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนตรดาว ไทอรัตน์	วิทยาการจัดการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิทยาการจัดการ	๔๐ ๒๐ ๒๐ ๒๐
	โครงการย่อยที่ ๔: การค้นหาและสอบทานคนจนเพื่อแก้ไขปัญหาค่าครองชีพ ยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำพื้นที่ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศัล เศรษฐกร รองศาสตราจารย์ฤกษา เครือแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภา เทพมิตรกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรชัยวัฒน์ กาวีวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นราธิป วงษ์ปิน อาจารย์สุภาภรณ์ มาชัยวงศ์	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครุศาสตร์ เทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีอุตสาหกรรม ครุศาสตร์	๒๕ ๓๕ ๓๕ ๓๕ ๓๕ ๓๕
	๓ แผนงานวิจัยเรื่อง: การบริหารจัดการ ระบบฐานข้อมูลสำหรับสนับสนุนการ ทำงานเชิงพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาค่าครองชีพ ยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำพื้นที่ จังหวัดลำปาง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์นราธิป วงษ์ปิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนตรดาว ไทอรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย เมืองมูล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนพร หนูคำ	เทคโนโลยีอุตสาหกรรม วิทยาการจัดการ ครุศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	๔๐ ๒๐ ๒๐ ๒๐
	โครงการย่อยที่ ๓: การจัดการ สารสนเทศเพื่อการแก้ไขปัญหาค่าครองชีพ ยากจนของครัวเรือนยากจนในจังหวัด ลำปาง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนตรดาว ไทอรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปวีณา โพธิ์แพง ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย เมืองมูล นายประวิทย์ ย่านเจริญกิจ	วิทยาการจัดการ วิทยาศาสตร์ ครุศาสตร์ สำนักวิทยบริการและ เทคโนโลยีสารสนเทศ	๔๐ ๒๐ ๒๐ ๒๐
	โครงการย่อยที่ ๒: การสังเคราะห์ ข้อมูลต้นทุน ๕ มิติ เพื่อแก้ไขปัญหาค่า ครองชีพพื้นที่จังหวัดลำปาง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนพร หนูคำ รองศาสตราจารย์ฤกษา เครือแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกฤษฏ์ ธรรมกวีวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรชัยวัฒน์ กาวีวงศ์ อาจารย์จิระประภา คำราช	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการเกษตร วิทยาการจัดการ	๔๐ ๓๕ ๓๕ ๓๕ ๓๕

ทั้งนี้ ให้นักวิจัย ดำเนินงานตามแผนงานวิจัย โครงการวิจัย และใช้คู่มือของหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนา
ระดับพื้นที่ (บพท.) เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยโดยเคร่งครัด ด้วยความรับผิดชอบ เอาใจใส่ และเกิดผลดีต่อทาง
ราชการ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(รองศาสตราจารย์กิตติศักดิ์ สมุทธารักษ์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

คำสั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ที่ ๑๕๗๗/ ๒๕๖๔

เรื่อง คณะทำงานโครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน
แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง

ตามที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ได้รับสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานสภานโยบาย การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ โดย หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ ภายใต้โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ค้นหาและสอบถามคนจนกลุ่มเป้าหมายที่กระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัด ลำปาง ๒) การสังเคราะห์ ประมวลผล แสดงผล การนำเข้าสู่ระบบและการส่งต่อข้อมูล ๓) วิเคราะห์สาเหตุความยากจน กลุ่มเป้าหมาย และสร้างระบบ กลไกการส่งต่อความช่วยเหลือ ๔) พัฒนาโมเดล/รูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจน แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในพื้นที่นำร่องในจังหวัดลำปางและ ๕) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ไขปัญหาความ ยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัด โดย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้รับ สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยทั้งหมด ๗,๗๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดล้านเจ็ดแสนบาทถ้วน) นั้น เพื่อให้การดำเนินงานวิจัย ภายใต้ โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓ แห่ง พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จึงแต่งตั้งคณะทำงานฯ ดังนี้

๑. คณะทำงานด้านบริหารโครงการ ประกอบด้วย

๑) อาจารย์ดวงใจ พุทธวงศ์	ประธานกรรมการ
๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิดา เหลี่ยมตระกูล	รองประธานกรรมการ
๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา โพธิ์แพง	กรรมการ
๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช	กรรมการ
๕) ผู้ช่วยศาสตราจารย์นราธิป วงษ์ปิ่น	กรรมการ
๖) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริญา จนาศักดิ์	กรรมการและเลขานุการ
๗) นางสาวกัลยา ขาวแดง	ผู้ช่วยเลขานุการ
๘) นางสาวพลอยนภา รักเพื่อน	ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ดังนี้

- ๑) ให้คำปรึกษา แนะนำ และอำนวยความสะดวกให้แก่คณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้ดำเนินงานภายใต้โครงการฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์

- ๒) ร่วมกับนักวิจัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาระบบ และกลไกการส่งต่อความช่วยเหลือและติดตามคนจน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำพื้นที่จังหวัดลำปาง
- ๓) หน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ มอบหมาย

๒. คณะทำงานฝ่ายเลขานุการ พิธีการและประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย

๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริญา จนาศักดิ์	ประธานกรรมการ
๒) อาจารย์ไพบุลย์ หมุ่มมาศ	รองประธานกรรมการ
๓) อาจารย์สุภาภรณ์ มาชัยวงศ์	กรรมการ
๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช	กรรมการ
๕) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนราธิป วงษ์ปัน	กรรมการ
๖) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนพร หมูคำ	กรรมการและเลขานุการ
๗) นางสาวกัลยา ขาวแดง	ผู้ช่วยเลขานุการ
๘) นางสาวพลอยนภา รักเพื่อน	ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ดังนี้

- ๑) ประสานคณะกรรมการที่ปรึกษา คณะทำงาน ตัวแทนหน่วยงานระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้อง
- ๒) บริหารจัดการงานด้านธุรการ
- ๓) วางแผน เตรียมการ ลำดับขั้นตอนพิธีการ
- ๔) ประสานให้เกิดความร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรม
- ๕) นำเสนอผลการดำเนินงานตามโครงการฯ
- ๖) บันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว จนเสร็จสิ้นภารกิจ
- ๗) หน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ มอบหมาย

๓. คณะทำงานฝ่ายประสานงานกับหน่วยงาน ภาคี เครือข่าย ประกอบด้วย

๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช	ประธานกรรมการ
๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศห์ เศรษฐกร	รองประธานกรรมการ
๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรชัยวัฒน์ กาวิวงศ์	กรรมการ
๔) รองศาสตราจารย์พฤษา เครือแสง	กรรมการ
๕) อาจารย์ชัฒนารี มีสุขโซ	กรรมการ
๖) อาจารย์สุภาภรณ์ มาชัยวงศ์	กรรมการและเลขานุการ
๗) นางสาวกัลยา ขาวแดง	ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ดังนี้

- ๑) วางแผนดำเนินงานการลงพื้นที่เพื่อการค้นหา สอบทาน และกิจกรรมอื่นๆเพื่อขับเคลื่อนโครงการฯ
- ๒) สร้างระบบ กลไก ภาวศิ เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำพื้นที่จังหวัดลำปาง
- ๓) หน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะทำงาน คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ มอบหมาย

๔. คณะทำงานฝ่ายนำเข้าข้อมูลในระบบฐานข้อมูล และการสื่อสาร เผยแพร่ข่าวสารโครงการ ประกอบด้วย

๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย เมืองมูล	ประธานกรรมการ
๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา โพธิ์แพง	รองประธานกรรมการ
๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์นราธิป วงษ์ปัน	กรรมการ
๔) นายประวิทย์ ย่านเจริญกิจ	กรรมการ
๕) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนพร หนูคำ	กรรมการ
๖) ผู้ช่วยศาสตราจารย์เนตรดาว โพธิ์รัตน์	กรรมการและเลขานุการ
๗) นางสาวกัลยา ขาวแดง	ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ดังนี้

- ๑) จัดการระบบฐานข้อมูลสำหรับสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำพื้นที่จังหวัดลำปาง
- ๒) นำเข้าข้อมูลลงในระบบฐานข้อมูล
- ๓) จัดทำสื่อ เอกสาร เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ไฟล์นำเสนอ เอกสาร infographic แผ่นพับ ข่าวประชาสัมพันธ์ ฯลฯ
- ๔) สร้างช่องทางเพื่อเผยแพร่ข้อมูลโครงการทางสื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุค แฟนเพจ เว็บไซต์ ถ่ายทอดสดการดำเนินงานรวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ฯลฯ
- ๕) หน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะทำงาน คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ มอบหมาย

๕. คณะทำงานฝ่ายงบประมาณ ฝ่ายพัสดุ วัสดุ และฝ่ายการเงิน ประกอบด้วย

๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา คูมา	ประธานกรรมการ
๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริธิดา จนาดี	รองประธานกรรมการ
๓) อาจารย์จิระประภา คำราช	กรรมการ
๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธีรา ทิพย์วิวัฒน์พจนา	กรรมการและเลขานุการ
๕) นางสาวระย้า ธนาเดชอุดม	ผู้ช่วยเลขานุการ
๖) นางสาวเขาวลักษณ์ อิมมา	ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ดังนี้

- ๑) ประสานกับคณะทำงานฝ่ายต่างๆ ที่ต้องใช้พัสดุ และวัสดุในการดำเนินโครงการฯ
- ๒) ดำเนินการจัดซื้อพัสดุ วัสดุ เพื่อใช้ในการดำเนินโครงการฯ ให้ถูกต้องตามคู่มือการบริหารจัดการโครงการวิจัยและนวัตกรรม
- ๓) ดำเนินการจัดทำรายการต่างๆ ตามข้อ ๒ เพื่อเข้าระบบส่วนกลางของโครงการฯ
- ๔) ดำเนินการเบิกจ่ายเงิน และจัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงิน จัดเก็บเอกสารหลักฐานการจ่ายเงิน และสรุปค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ ให้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ และเป็นไปตามคู่มือการบริหารจัดการโครงการวิจัยและนวัตกรรม
- ๕) หน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะทำงาน คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ มอบหมาย

๖. คณะทำงาน ฝ่ายค้นหา สืบหาข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

๑) อาจารย์ดวงใจ พุทธรังค์	ประธานกรรมการ
๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิรญา จนาศักดิ์	รองประธานกรรมการ
๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศา เหล่มตระกูล	กรรมการ
๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา โพธิ์แพง	กรรมการ
๕) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐกฤษฏ์ ธรรมกวินวงศ์	กรรมการ
๖) ผู้ช่วยศาสตราจารย์นราธิป วงษ์ปิ่น	กรรมการ
๗) ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา คูมา	กรรมการ
๘) อาจารย์จิระประภา คำราช	กรรมการ
๙) นายประวิทย์ ย่านเจริญกิจ	กรรมการ
๑๐) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธีรา พิทยวิวัฒน์พจนา	กรรมการ
๑๑) อาจารย์ไพบูลย์ หมุ่มมาศ	กรรมการ
๑๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชนพร หมูคำ	กรรมการ
๑๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย เมืองมูล	กรรมการ
๑๔) รองศาสตราจารย์พฤกษา เครือแสง	กรรมการ
๑๕) อาจารย์สุภาภรณ์ นาชัยวงศ์	กรรมการ
๑๖) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศห์ เศรษฐกร	กรรมการ
๑๗) ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรชัยวัฒน์ กาวิวงศ์	กรรมการ
๑๘) อาจารย์ชัตนารี มีสุขไช	กรรมการ
๑๙) ผู้ช่วยศาสตราจารย์เนตรดาว ไทธรัตน์	กรรมการ
๒๐) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช	กรรมการและเลขานุการ
๒๑) นางสาวกัลยา ชาวแดง	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๒) นางสาวพลอยนภา รักเพื่อน	ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ดังนี้

- ๑) วางแผน กำกับ ติดตามการลงพื้นที่เพื่อค้นหา สอบทานข้อมูลร่วมกับภาคี เครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ๒) ลงพื้นที่เพื่อการค้นหา และสอบทานคนจนเพื่อแก้ไขปัญหาคะยากจนแบบเบ็ดเสร็จ และแม่นยำพื้นที่จังหวัดลำปาง
- ๓) การสังเคราะห์ข้อมูลต้นทุน ๕ มิติ เพื่อแก้ไขปัญหาคะยากจนพื้นที่จังหวัดลำปาง
- ๔) หน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ มอบหมาย

๗. คณะทำงานด้านการประเมินโครงการฯ ประกอบด้วย

๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิดา เหล่มตระกูล	ประธานกรรมการ
๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนุพร หนูคำ	รองประธานกรรมการ
๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธีรา ทิพย์วิวัฒน์พจนา	กรรมการ
๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศห์ เศรษฐกร	กรรมการ
๕) อาจารย์สุภาภรณ์ มาชัยวงศ์	กรรมการและเลขานุการ
๗) นางสาวกัลยา ขาวแดง	ผู้ช่วยเลขานุการ
๘) นางสาวพลอยนภา รักเพื่อน	ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ดังนี้

- ๑) ประเมินผลการดำเนินโครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาคะยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง
- ๒) พิจารณากำหนดตัวบ่งชี้ ขั้นตอน วิธีการ และดำเนินการประเมินโครงการฯร่วมกับหน่วยงาน ภาคีที่เกี่ยวข้อง
- ๓) รายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ
- ๔) หน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ มอบหมาย

ทั้งนี้ ให้ผู้ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะ อุตสาหะ เอาใจใส่ รับผิดชอบ ให้บังเกิดผลดีต่อโครงการฯ และต่อทางราชการ

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(รองศาสตราจารย์กิตติศักดิ์ สมุทธารักษ์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

คำสั่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ที่ ๔๘๑/๒๕๖๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่
เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง

ด้วย โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ตามสัญญาเลขที่ A๓๔F๖๔๐๐๘๗ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจาก สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดย หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) มีความประสงค์จะจัดซื้อ จัดจ้างพัสดุ และเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้งบุคคลเป็นคณะกรรมการซื้อ ดังนี้

๑. คณะกรรมการซื้อโดยวิธีเฉพาะเจาะจง

๑.๑ อาจารย์ดวงใจ	พุทธวงศ์	ประธานกรรมการ
๑.๒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศห์	เศรษฐกร	กรรมการ
๑.๓ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา	โพธิ์แพง	กรรมการ
๑.๔ อาจารย์สุภาภรณ์	มาชัยวงศ์	กรรมการ
๑.๕ อาจารย์ไพบุลย์	หม่อมมาศ	กรรมการ
๑.๖ อาจารย์ชัชณารีย์	มีสุขไช	กรรมการ
๑.๗ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นราธิป	วงศ์ปัน	กรรมการและเลขานุการ

อำนาจและหน้าที่:

๑. พิจารณาคุณสมบัติของผู้ประกอบการที่มายื่นข้อเสนอให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด
๒. พิจารณาคัดเลือกผู้ประกอบการตามหลักเกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอที่กำหนด

กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาผลการเสนอราคา: กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาผลการเสนอราคาให้แล้วเสร็จภายใน ๓ วัน นับถัดจากวันเสนอราคา

ทั้งนี้ ให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดผลดีต่อทางราชการต่อไป

สั่ง ณ วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(รองศาสตราจารย์กิตติศักดิ์ สมุทธารักษ์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

คำสั่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ที่ ๔๘๖/๒๕๖๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่
เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง

ด้วย โครงการ การพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ พื้นที่จังหวัดลำปาง ตามสัญญาฉบับเลขที่ A๑๔F๖๔๐๐๘๗ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจาก สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดย หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) มีความประสงค์จะจัดซื้อ จัดจ้างพัสดุ และเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ จึงแต่งตั้งบุคคลเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ดังนี้

คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ Operating Model พื้นที่ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลดา	แหล่มตระกูล	ประธานกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์พญกษา	เครือแสง	กรรมการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย	เมืองมูล	กรรมการ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรชัยวัฒน์	กาวิวงศ์	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ Operating Model พื้นที่ตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนพร	หนูคำ	ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา	คума	กรรมการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรศักดิ์	วงศ์วิราช	กรรมการ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เนตรดาว	โทธรัตน์	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ Operating Model พื้นที่ตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริญา	จนาคักดิ์	ประธานกรรมการ
๒. อาจารย์จิระประภา	คำราช	กรรมการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐกฤษฏ์	ธรรมกวินวงศ์	กรรมการ
๔. นายประวิทย์	ย่านเจริญกิจ	กรรมการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธีรา	ทิพย์วิวัฒน์พจนา	กรรมการและเลขานุการ

อำนาจและหน้าที่: ทำการตรวจรับพัสดุให้เป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญาหรือข้อตกลงนั้น

ทั้งนี้ ให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด
และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดผลดีต่อทางราชการต่อไป

สั่ง ณ วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๕

(รองศาสตราจารย์กิตติศักดิ์ สมุทธารักษ์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ที่ สป ๕๒๐๐๗/ว ๖๓๗๕

สำนักงานเทศบาลนครลำปาง
ถนนจักรโชน สป ๕๒๑๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการปฏิบัติการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงเทศบาลนครลำปาง (ศจพ.ทน.)

เรียน นางดวงใจ พุทธรังค์ ผู้ทรงคุณวุฒิ มีมติที่ ๒ ด้านความเป็นอยู่

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำสั่งจังหวัดลำปาง ที่ ๒๔๖ / ๒๕๖๕ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการปฏิบัติการฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ที่ประชุมคณะกรรมการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๔ มีมติเห็นชอบ
ให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการจัดทำคำสั่งจัดตั้งศูนย์อำนวยการปฏิบัติการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุก
ช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเขตเทศบาลนคร/เทศบาลเมือง/เมืองพัทยา
ซึ่งคณะกรรมการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เรียกโดยย่อว่า “ศจพ.ทน./ทม./เมืองพัทยา” เป็นกลไกอำนวยการปฏิบัติการจัดการความยากจนและพัฒนาคน
ทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับท้องถิ่น โดยมีคณะกรรมการบริหาร
ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงเทศบาลนคร/เทศบาลเมือง/เมืองพัทยา (ศจพ.ทน./ทม./เมืองพัทยา) ทั้งนี้ จังหวัดลำปาง
ได้มีคำสั่งจัดตั้งศูนย์อำนวยการปฏิบัติการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงเทศบาลนครลำปาง(ศจพ.ทน.) เพื่อให้เทศบาลนครลำปาง แจ้งให้ท่านทราบ

เทศบาลนครลำปาง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นกลไกอำนวยการที่สำคัญในการขับเคลื่อน
ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงในเขตเทศบาลฯ จึงขอส่งคำสั่งจังหวัดลำปางฯ ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย เพื่อดำเนินการในโอกาสต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายกิตติ จิระสันติการ)

รองนายกเทศมนตรีฯ ศึกษาราชการแทน
นายกเทศมนตรีฯ นครลำปาง

กองสวัสดิการสังคม

งานพัฒนาชุมชน ฝ่ายพัฒนาชุมชน

โทร. ๐ ๕๔๒๓ ๓๒๓๗ ต่อ ๓๑๐๘

โทรสาร ๐ ๕๔๒๓ ๓๒๒๐

คำสั่งจังหวัดลำปาง
ที่ ๒๔๖ /๒๕๖๕

เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการปฏิบัติการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเทศบาลนครลำปาง (ศจพ.ทน.)

ตามคำสั่งคณะกรรมการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ ๑/๒๕๖๕ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในระดับจังหวัด และระดับต่าง ๆ ลงวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และการพัฒนาคนทุกช่วงวัยในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ เป็นรูปธรรมและยั่งยืนในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ นำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ได้อย่างเป็นรูปธรรม นั้น

เพื่อให้เกิดการพัฒนาและกลไกขับเคลื่อนการจัดการความยากจนและความเหลื่อมล้ำ รวมถึงการพัฒนาคนทุกช่วงวัยในระดับพื้นที่ และเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน อาศัยอำนาจคณะกรรมการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ตามความใน ข้อ ๒.๒ (๔) ของคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๔๓/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และมติที่ประชุมคณะกรรมการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๕ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

๑. ให้จัดตั้ง “ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเทศบาลนคร/เทศบาลเมือง/เมืองพัทยา เรียกโดยย่อว่า “ศจพ.ทน./ทม./เมืองพัทยา” เป็นกลไกอำนวยการปฏิบัติการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับท้องถิ่น โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑.๑ ใช้ข้อมูลจากระบบการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP) เป็นข้อมูลหลักในการดำเนินการจัดการความยากจนและความเหลื่อมล้ำ รวมถึงการพัฒนาคนทุกช่วงวัย

๑.๒ เติมเต็มข้อมูลในระบบ TPMAP ให้ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาทุกมิติ และทุกพื้นที่ในประเทศ เพื่อให้มีข้อมูลและระบบที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการดำเนินการให้สามารถบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดความยั่งยืน

๑.๓ ร่วมแก้ไขปัญหาในระดับบุคคล/ครัวเรือน หาเป้าหมายวิกฤตและเยี่ยมบ้าน โดยใช้ระบบ TPMAP ดำเนินการลงพื้นที่แก้ไขปัญหาความยากจนในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเร่งให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายวิกฤตสามารถอยู่รอดและดำรงชีพอยู่

๑.๔ ร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาคนอย่างยั่งยืน โดยใช้ระบบ TPMAP ผ่านการจัดทำมาตรการ แนวทาง แผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

/๑.๕ ร่วมติดตาม...

๑.๕ ร่วมติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล โดยใช้ระบบ TPMAP โดยรายงานผลการดำเนินการให้ความช่วยเหลือและการพัฒนาคนทุกช่วงวัยในระบบ TPMAP เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล และใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และข้อเท็จจริงของกลุ่มเป้าหมายและบริบทของแต่ละพื้นที่ต่อไป

๑.๖ พิจารณาองค์กร หน่วยงาน และทรัพยากร รวมทั้งการดำเนินการด้านงบประมาณในการสนับสนุนและพัฒนาตามความเหมาะสม ทั้งในด้านการให้ความรู้ เทคโนโลยี และการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนการดำเนินงาน

๒. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการปฏิบัติการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเทศบาลนครลำปาง (คจพ.ทน.) โดยมีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๒.๑ องค์ประกอบ

(๑) พระครูสิริธรรมวิรักษ์ เจ้าคณะตำบลสวนดอก	ที่ปรึกษา
(๒) นายนิมิตร จิวะสันติการ นายกเทศมนตรีนครลำปาง	ประธานกรรมการ
(๓) นายภักดี จิวะสันติการ รองนายกเทศมนตรีนครลำปางที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานกรรมการ
(๔) นายชาติรี อินนท์ พัฒนาการจังหวัดลำปาง	กรรมการ
(๕) นางสาวอุษา สมคิด ผู้อำนวยการสำนักศึกษาเทศบาลนครลำปาง	กรรมการ
(๖) นางขวัญภา สุขคร ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง ลำปาง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	กรรมการ
(๗) นายบุษยชาติ กาวีละ สาธารณสุขอำเภอเมืองลำปาง	กรรมการ
(๘) นายสกล สุพรรณบรรจง ประธานหอการค้าจังหวัดลำปาง	กรรมการ
(๙) พันเอกสันติคุณ ศิบุญคำ ผู้แทนภาคประชาชน	กรรมการ
(๑๐) นายประทีป เมืองแก่น ตัวแทนผู้นำชุมชน	กรรมการ
(๑๑) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสอดคล้องกับภูมิสังคม และประเด็นการพัฒนา ๕ มิติ	
๑๑.๑) นางกิ่งแก้ว เกตุชนอม ผู้ทรงคุณวุฒิ มิติที่ ๑ ด้านสุขภาพ	กรรมการ
๑๑.๒) นางดวงใจ หุทธางค์ ผู้ทรงคุณวุฒิ มิติที่ ๒ ด้านความเป็นอยู่	กรรมการ

(๑๑.๓) นางสุภาภรณ์...

- ๓ -

๑๑.๓) นางสาวภรณ์ ชูโต มติที่ ๓ ด้านการศึกษา	กรรมการ
๑๑.๔) นางสาวสศศรี บัณฑิตยวงศ์ มติที่ ๔ ด้านรายได้	กรรมการ
๑๑.๕) นางอำไพ วงศ์ใจ มติที่ ๕ ด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ	กรรมการ
(๑๒) นายชาติ สุธารมย์ ปลัดเทศบาลนครลำปาง	กรรมการและ เลขานุการ
(๑๓) นายวิญญูศักดิ์ วกศ์เมณี ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครลำปาง	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๔) นายสุนทร จวงพลงาม ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคมเทศบาลนครลำปาง	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

๒.๒ หน้าที่และอำนาจ

๑) ส่งเสริม สนับสนุน และบูรณาการการดำเนินงานในพื้นที่เพื่อให้มีการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาคาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ พร้อมกับการพัฒนาคนในทุกช่วงวัย ด้วยการพัฒนาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวทางที่ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) และศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (ศจพ.จ.) กำหนด โดยใช้ข้อมูลจากระบบการพัฒนาคนแบบมีเป้า (Thai People and Analytics Platform : TPMP)

๒) เร่งรัดการดำเนินการแก้ไขปัญหาคาความยากจนและการพัฒนาคนทุกช่วงวัย รวมทั้งบูรณาการแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ตลอดจนประสานการดำเนินงานร่วมกับ ๒ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาคาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ พร้อมกับการพัฒนาคนในทุกช่วงวัย ด้วยการพัฒนาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่อำเภอ พร้อมรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรค ให้ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (ศจพ.จ.) ทราบเป็นระยะ

๔) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่เห็นสมควร

๕) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) และศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (ศจพ.จ.) มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายสิทธิชัย จินดาทอง)

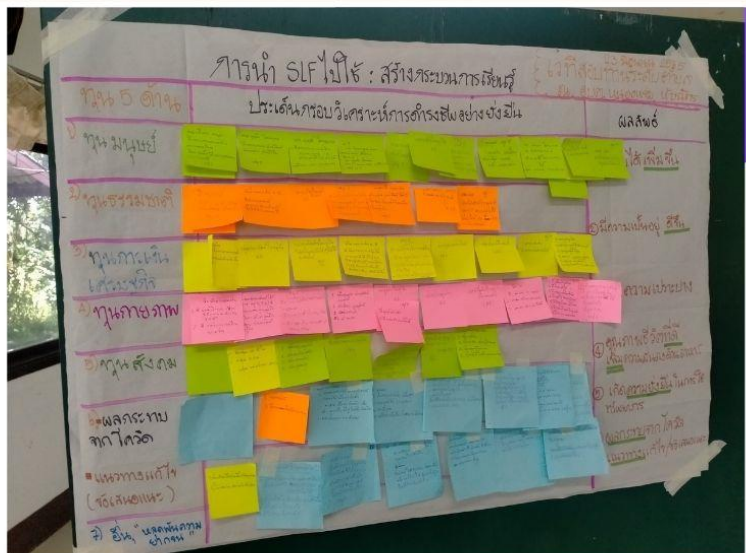
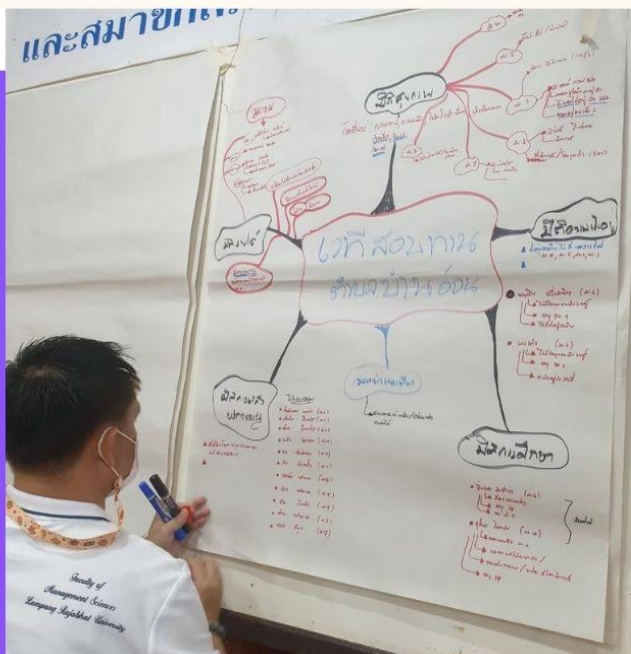
ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง

ภาคผนวก
(รูปภาพลงพื้นที่หรือจัดกิจกรรมต่าง)

กิจกรรมการลงพื้นที่และเวทีชี้แจง การใช้เครื่องมือในการเก็บแบบสอบถาม

กิจกรรมเวทีสอบทานระดับตำบล

กิจกรรมเวทีสอบทานระดับอำเภอ

โครงการ OM ตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

โครงการย่อยที่ 1 การส่งเสริมการพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยชุมชนในการสร้างรายได้

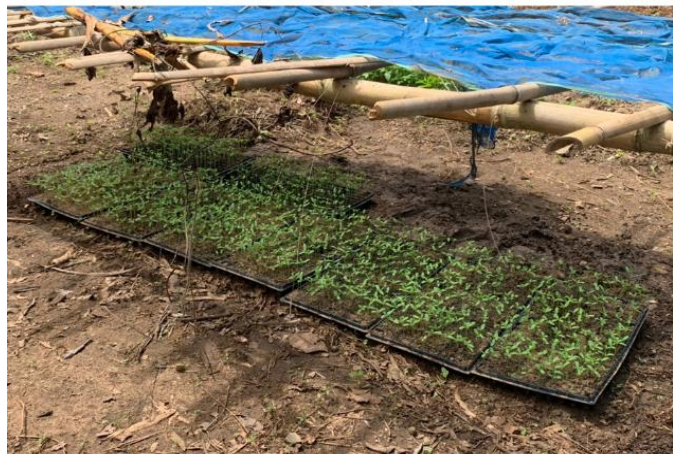

โครงการย่อยที่ 2 การส่งเสริมอาชีพการเพาะและเลี้ยงไส้เดือนดินในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์
ต้นทุนต่ำเชิงการค้า

โครงการ OM ตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

โครงการย่อยที่ 1 การส่งเสริมผลผลิตทางการเกษตรพื้นที่สูงและการท่องเที่ยวชุมชน

โครงการย่อยที่ 2 การส่งเสริมการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ "จิ้งหรีดทองคำ"

โครงการ OM ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

โครงการย่อยที่ 1 การส่งเสริมรายได้กลุ่มเป้าหมายจากวงจรปศุสัตว์ของชุมชน

โครงการย่อยที่ 2 การส่งเสริมพัฒนาผู้ผลิตในวงจรปศุสัตว์เพื่อพัฒนาการสร้างรายได้

